

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quàm Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquàm utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

Pars III. De secundo gradu ad perfectionem, qui est gradus Proficientium
in tendentiâ ad perfectionem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

PARS III.

De secundo gradu ad perfectionem, qui est gradus Proficientium intendentiâ ad perfectionem.

248 **C**omplectitur hic gradus totum illud tempus, & omnes illos annos, qui à finito Novitiatu, & professione solenni facta numerantur usq; ad presbyteratum, seu Ordinis Sacerdotalis susceptionem; adeoq; in hoc *proficientium* gradu debent versari omnes Religionem professi, qui ad Sacerdotium aspirant. De his enim intelligi potest illud Pauli *Hebraeor 6. Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur, non rursus jacentes fundamentum pœnitentiæ ab operibus mortuis.* Ut ita insigniter fallantur illi, qui putant, post Novitiatum & professionem plus sibi licere; ne ad se amplius pertinere illam disciplinæ Regularis observantiam, & morum modestiam, quæ Novitiis inculcatur. Nam quod Professi ad majorem & strictiorem Regularum ac constitutionum suarum observationem teneantur, quàm Novitii, postea multis declarabimus. Hic interim prænotandum est, terminum hujus secundi gradus non esse alium in genere loquendo, quàm Famulatum Dei perfectum in vocatione nostrâ. In specie autem & ad particularia descendendo, terminus omnium Religiosorum, qui vitam ex contemplativâ & activâ

2116

activā mixtam professi, in hoc proficientium gradu constituti sunt, in eo consistit, ut opera vocationis suæ ordinaria, ex vitā Christi transumpta, & in Regulis vel Statutis præscripta, aut juxta Regulam à Superioribus injuncta, perfecto modo (qui humanæ infirmitati moraliter possibilis est.) obeundi habitum & facilitatem acquisiverint. Dico, *perfecto modo*: nam *incipientium* & *Tyronum* terminus est, ut facilitatem & habitum obtinuerint, opera sua ordinaria exequendi utcunq; juxta eum modum, qui in Regulis, & constitutionibus præcipitur; antequam ad secundum gradum admittantur. *Proficientes* autem ulterius tendere, & ad sublimiorem scopum collimare debent, nempe ut discant, atq; etiam assuescant omnia vocationis suæ opera ordinaria, sive ea Deum immediate concernant, veluti sunt actus virtutum Charitatis & Religionis, sive ad proximum juvandum ordinentur, uti sunt actus misericordie corporalis & spiritualis, *perfecto modo*, qui in hac vita moraliter possibilis est, obire & exercere, ita ut terminus illorum sit ipsissima perfectio, quæ tali statui præfixa est & constituta: quæ obtentâ sunt in tertio gradu *perfectorum*.

249. Atq; hinc facile colligitur, quodnam sit munus & officium illorum, qui post Novitiatum & emissam professionem se disponere debent ad presbyteratum aliquando suscipiendum: Cum enim tales post susceptum Ordinem Sacerdotalem in eo perfectionis statu jam esse debeant, ut statim ad nutum suorum Superiorum

riorum possint applicari sublimibus illis Eccle-
 siasticis functionibus, quæ ordinantur ad alios
 purgandos, illuminandos, & perficiendos, a-
 deoq; ipsi jam tunc teneantur esse omni ex par-
 te in suâ vocatione perfecti, ut alios etiam per-
 ficere possint: sequitur, quod toto illo tempo-
 re intermedio à Professione usque ad Sacerdo-
 tium obligentur in hoc incumbere; *Primò* ut
 proprium suum spiritum quotidie magis ac ma-
 gis perficiant; omnia reliqua impedimenta &
 obstacula tum externa tum interna, quæ in o-
 perando eos à perfectâ charitate & unione
 cum Deo retardare quoquo modo possunt, pror-
 sus à se removeant; usum, consuetudinem, ha-
 bitum & facilitatem in quavis occasione men-
 tem ad Deum elevandi acquirant; & per di-
 versos ac intensos charitatis actus ipsi se con-
 jungere, unire, & adhærere perfectiori modo
 addiscant.

Secundò ut intereâ se etiam perficiant in
 ordine ad eas functiones Hierarchicas & mu-
 nia, quibus in statu & officio Sacerdotali pro-
 ximum juvare, & ejus salutem promovere
 juxta vocationem suam possint; adeoq; doctri-
 nam & scientiam tam sublimi officio compe-
 tentem legendo & studendo sibi comparent;
 prudentiam acquirant; catechizandi, concio-
 nandi; Sacramenta administrandi, moribun-
 dos juvandi, peccantes corrigendi, & cum om-
 nibus ædificatoriè conversandi dexteritatem
 addiscant; respicientes identidem ad exemplum
 Filii Dei in hoc mundo conversantis; qui, eti-
 amsi statim in primo Incarnationis suæ instan-
 ti

one

ti esset perfectissimus, & omni tūm scientiā, tum prudentiā repletus, nihilominus per triginta annos latere voluit, ac interim in ieiunio, obedientia, aliarumq; virtutum actibus se exercuit; quin & *discentis* seu *discipuli* speciem præ se tulit, quando duodennem parentes eius *invenerunt illum in templo sedentem in medio Doctorum, audientem illos, & interrogantem eos.* Luc. 2. ut formam nobis & exemplum daret, qualiter nos ad prædicandum, aliasq; functiones Sacerdotales, quibus proximorum salus æterna promovetur, ritè exercendas, antecedenter disponere, aptare, & perficerè debeamus.

CAPUT I.

De Primo Munere eorum, qui in ordine & gradu proficientium sunt constituti.

§. I.

De necessitate proficiendi, & tendendi ad Perfectionem.

250. **Q**UOD omnis Religiosus, etiamsi Monachus sit, & sibi soli intendat, obligetur tendere ac conari ad perfectionem in suo statu consequendam, docent passim Theologi, & SS. Patres. Imprimis autem D. Thomas 2.2. q. 186. a. 2. cujus hæc sunt verba: *Ipsa perfectio charitatis est Finis status Religionis. Et ideo ille, qui statum*

statum Religionis assumit, non tenetur habere
 perfectam charitatem: sed tenetur ad hoc tende-
 re, & operam dare, ut habeat charitatem perfe-
 ctam. S. Hieronymus epist. ad Heliodor. Mona-
 chum ait: Perfectum esse nolle, delinquere est.
 Eusebius Emiffenus homil. 4. de Epiphani. suos
 hortatur. Eratres videte vocationem vestram:
 venire quidem sic ad Eremitum, summa perfectio
 est: non perfecte autem in Eremito vivere, summa
 damnatio. Et Secundum S. Odonem Clunia-
 censem lib. 1. Collat. Illos Gehenna devorat,
 qui in habitu Religionis negligenter vivunt
 Unde idem Eusebius Emiffenus homil. 4. videa-
 mus vocationem nostram; non enim satis prodest,
 quod istum locum expetivimus, si hic tales su-
 mus, quales in seculo esse potuimus. Non in hoc
 loco vixisse, sed in hoc loco bene egisse laudandum
 est. Quid nobis habitationis hujus secretum prodest,
 quando per diversarum passionum vitia mundum
 intra nos inclusum tenemus? Quid prodest, si locus
 quietis tantum corporaliter teneatur, & inqui-
 etudo in Corde versetur: Quid prodest, si in ha-
 bitatione silentium sit, & in habitatoribus vitio-
 rum tumultus, & colluctatio passionum: Non
 enim ad istum convenimus locum, ut mundus no-
 bis famularetur, ut rebus omnibus abundante,
 omni quiete fruermur. Non utiq. ad quietem,
 non ad securitatem, sed ad pugnam huc conve-
 nimus, ad agonem processimus, ad exercenda cum
 vitis bella. Peculiariter autem istud ad profes-
 sionem pertinet nostram, nihil in hac vita conse-
 lationis querere, nihil quietis, nec recipere velle
 bona

bona in vitâ suâ, sed honores fugere, subiectione
& objectione gaudere, Paupertatem studio quære-
re. Ideoq; Fratres videte vocationem vestram:
venire quidem ad eremum summa perfectio est,
sed non perfectè in eremo vivere, summa damna-
tio est,

Causæ hujus obligationis variæ assignantur.
Prima est, quod Religiosus in professione suâ
voveat, ac Deo sanctè promittat tendere ad
perfectiorem. Sicut ait S. Petrus Damianus
lib. de perfect. Monachor. Sub professione mo-
nastica scandere perfectionis excelsa promissimus.
Et S. Bernardus epist. ad Fratres de Monte Dei:
Altissima est professio vestra, non enim solùm vo-
vistis omnem Sanctitatem, sed omnis sanctita-
tis perfectionem. Non est vestrum circa com-
muni præcepta languere; neq; hoc solùm atten-
dere, quid præcipiat Deus, sed quid velit, proban-
tes, quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens,
& perfectâ. Aliorum enim est Deo servire: ve-
strum adharere. Item S. Hieronymus epist. ad
Heliödorum Monach. Non est tibi eadem causa,
quæ cæteris. Tu perfectum te fore pollicitus es.
Dominum sefellisti, si perfectus non es.

Secunda causa est, quod Religiosus, qui non
seriò, strenuè & impigrè laborat fieri perfectus,
sit hoc ipso simulator, hypocrita mendax & de-
ceptor in re magni momenti. Nam pleriq; in
Religiosis studium perfectionis præsumunt; &
intuitu hujus Pontifices Summi, Imperatores,
Reges ac Principes, plurimis ac maximis Reli-
giosos privilegiis, favoribus & gratiis cumula-
runt.

runt; eosq; communibus Republicæ oneribus
 exemerunt. Propter idem in Religiosis præ-
 sumptum perfectionis studium multi sæculares
 amplissimas ipsis tradiderunt possessiones & sub-
 stantias; ita ut non rarò eas Filiis ac Fratribus
 suis carnalibus subtraxerint, & exindè mona-
 steria fundaverint, liberaliterq; dotaverint.
 Sicut ergò graviter peccat, qui propter falsum
 titulum & sub prætextu conficto accipit elee-
 mosynam in notabili quantitate: Ita procul du-
 bio mortaliter peccat, qui Religioso Habitu &
 professione simulat exterius & mentitur studium
 perfectionis, atq; sub hoc specioso titulo
 amplis fruitur privilegiis, favoribus, exemp-
 tionibus, Fidelium largitionibus, & eleemosy-
 nis; interius autem nihil minus curat, quàm
 tendentiam ad perfectionem. Undè S. Tho-
 mas 2. 2. q. 184. a. 4. ad 2. ait: *Non committit ali-*
quis mendacium vel simulationem ex hoc, quod
aliquis non est perfectus, qui statum perfectionis
assumit; sed ex eo, quod ab intentione perfectio-
nis animum revocat.

Tertia causa est, quod Religiosus negligens
 proficere, sivè non efficaciter tendens ad per-
 fectionem, per hoc se exponat periculo inci-
 dendi in gravia peccata; cujusmodi sunt vo-
 torum substantialium violatio, regularum trans-
 gressio & contemptus, ac tandem Apostasia à
 suâ Religione; quam Deus prædixit *Apocal. 3.*
 illis verbis: *Quia tepidus es, incipiam te evo-*
mere ex ore meo. Et testantur frequentes ca-
 sus eorum, qui antecedenter à fervore & stu-
 dio

Mm

dio

dio perfectionis, post verò à Religioso statu & suã vocatione, ac tandem omninò à Fide & Ecclesia Catholica ad hæreticos defecerunt. Undè Christus *Apoc. 2.* Cuidam tepido & negligenti minatur: *Habeo adversum te, quod claritatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaq; undè excideris; & age pœnitentiam, & prima opera fac: sin autem venio tibi, & movebo candelabrum tuum de loco suo.* S. Thomas comment. in 2. Corinth. 12. ait: esse necessarium, quod homo semper tendat ad perfectionem: quia, qui non studet ad proficiendum, est in periculo deficienti. Idem cum aliis SS. Patribus & Magistris spiritualibus, Augustino epist. 143. ad Demetriad. virgin. Gregorio 3. part. pastoral. admonit. 35. Theodoro Abbate apud Cassianum colat. 6. c. 14. &c. docet. S. Bernardus epist. 253. his verbis: *Indefessum proficiendi studium & jugis conatus ad perfectionem, perfectio reputatur. Quod si studere perfectioni, esse perfectum est: profectio nolle proficere, deficere est. Ubi ergo sunt, qui dicere solent: Sufficit nobis; nolumus esse meliores quàm Patres nostri? O Monache! Non vis proficere? Non vis ergò deficere? neququam. Quid ergo? sic mihi inquis, vivere volo & manere, in quo perveni; nec pejor fieri patior, nec melior cupio. Hoc ergò vis, quod esse non potest. &c. Et infra: Nolle proficere non nisi deficere est; palamq; datur intelligi, inter profectum & defectum in hoc statu mortalis vita nihil medium inveniri.*

Quartam causam adfert Doctissimus vir Thomas

mas

mas Sanchez lib. 6. c. 4. §. 18. *Quia Religiosus tenetur sub mortali taliter vivere, ut non sit graviter Religioni suæ perniciosus, inducendo alios Religiosos pravo suo exemplo ad nimis relaxatam regulam; & prætereà perturbando suam Religionem.* Quantum enim Religioni nocumentum inferant illi, qui suâ tepiditate, negligentia & malo exemplo introducunt in aliquod Monasterium Disciplinæ Religiosæ relaxationem; patet inde, quod difficillimum sit, & quandoq; moraliter impossibile, laxitatem semel introductam denuò extirpare, & disciplinæ exulantis rigorem ac vigorem restituere; pro ut experti sunt plures Religiosorum Ordinum & Monasteriorum Reformatores, nominatim Gregorius Papa VII. S. Anselmus Lucensis, Altmanus, Norbertus apud Canonicos Regulares Lauduni in Ecclesia D. Martini, Carolus Borromæus Archiepiscopus & Cardinalis apud Fratres Humiliatos Mediolani: quos cum reformare vellet præsentissimum vitæ suæ discrimen subit, globulo sclopetario petitus. Scilicet *multò facilius reperias multos seculares converti ad Bonum, quàm unum quempiam de Religiosis. Transire ad melius. Rara avis in terris est Religiosus, qui de gradu, quem fortè in Religionè semel attigit, vel parùm ascendat;* ut inquit S. Bernardus *epist. 96.* Væ igitur homini illi, per quem tale scandalum venit in Monasterium, ut suo exemplo alios inducat ad laxitatem, motum dissolutionem, & irreligiositatem; eosq; conturbet, qui in viâ ad perfectionem cœtero-

M m 2

quin

quin benè currebant! profectò portabit iudicium Dei, quicumq; est ille. Nam qui inter multos vitam agere constituerunt, aut cum grandi fructu, aut cum grandi periculo vel diligentes, vel negligentes sunt. Felix est anima illa, quæ dum benè in congregatione versatur, plurimi ex eâ vel adificantur, vel illuminantur. Si in congregatione positus obedientiam tenuit, se humilem patientemq; se præbuit, quantos adificavit, tantos sceneravit; quantum bonum ex se proximis commendavit tantum in sua lucra convertit. Si verò è contrario per inobedientiam vel superbiam alios ad maculam compulsi, quantos destruxit, de tantis periculum damnationis incurrit; ut inquit Eusebius Emislenus homil. 7. ad Monachos. Scilicet sicut Benedicta est illa anima, cujus humilitas alterius confundit superbiam, cujus patientia Proximi extinguit iracundiam, cujus obedientia pigritiam alterius tacitè increpat, cujus fervor inertiam alieni torporis exsuscitat: ita maledicta est illa anima, cujus torpor aliorum extinguit vel languescere facit fervorem, cujus Petulantia corumpit aliorum modestiam &c.

251. Verùm etiamsi omnes omninò Religiosi obligentur non segniter tendere ad perfectionem; Hæc tamen obligatio magis stringit eos, qui professi sunt statum non purè Monachalem, sed Canonicum & clericalem, sive calem, qui ex fine suo ordinatur ad salutem animarum promovendam; cujusmodi inter cæteros status est Canonicorum Regularium Norberti-

bertinorum seu Præmonstratensium ; de quo
in præfat. Statutorum dicitur : Ordo noster
glorie Dei propagatio est, Zelus animarum est,
Sacramentorum divinarum administratio est, Ec-
clesia Dei servitium est. Ordo noster est Evan-
gelium prædicare, Fidei nostra rudimenta igna-
ris tradere, Ecclesiam Dei regere, pastorale offi-
cium, quando imponitur, exercere. Ordo noster
est illas hierarchias, quas ponit D. Dionysius, exer-
cere actiones, purgare, illuminare, atq; perficere,
et post propria salutis perfectionisq; studium,
proximorum saluti et perfectioni opportunè, im-
portunè, privatim et publicè, verbo et opere, do-
mi et foris, omniq; quâ fieri potest. ratione et
viâ, vigilantissimè intendere. Unde Clemens
Papa VIII. in diplomate suo Anno 1603. testa-
tur, Ordinem Præmonstratensem esse à S. Nor-
berto institutum, ut perpetuum sit in Ecclesia
Dei virorum fortium seminarium, qui virtute
spiritus atrium fortis impavidè intrent, eum li-
gent, et gladio spiritus (quod est verbum Dei)
eius vasa, animas scilicet diabolica fraude decep-
tas, vasa bellantia contra Dominum, vasa vin-
culis iniquitatis irretita atq; captiva diripiant
et ex vasis contumelie faciant vasa gloria. Ta-
les igitur Religiosi tenentur vi suæ professionis
& ex fine sui instituti magnis passibus conten-
dere ad perfectionem, priusquàm Sacerdotio
initientur: postquàm verò Sacerdotes sunt or-
dinati, debent jam esse in eo statu positi, ut non
amplius perfectioni quærenda studeant; sed ut
eandem jam sint consecuti; et in sanctitate, quam

M m 3

alios

alios docere debent, sicut perfecti; ut inquit Religiosissimus & doctissimus vir Ludovicus de Ponte tomo 2. de Christiani hom. perfect. tract. I. c. 1.

§. 2.

Quomodo possimus in charitate erga Deum proficere

252. Diximus supra ex D. Thoma 22. q. 186. a. 2. quod perfectio charitatis sive charitas sit finis status Religionis; quod non intelligendum est de Actu Charitatis intensissimo, qui scilicet talis sit, ut intensior haberi non possit. Nam hoc nimis arduum foret, & anxietatibus scrupulisq; plenum; cum nullus scire possit, an ille actus, quem elicit, sit omnium intensissimus, ita ut intensior elici nequeat; adeoq; illi, qui obligantur esse perfecti, velut Episcopi, pastores animarum &c. semper deberent esse dubii & anxii, num suæ obligationi satisfecerint. Quod repugnat Bonitati divinæ, cujus *jugum suave est, & onus leve. Matth. 11.* Neque etiam intelligendum est, quasi illi, qui tenentur esse perfecti, debeant incessanter diu noctuq; & sine intermissione Actibus charitatis eliciendis vacare. Id enim secundum ordinarium cursum pro statu viatorum impossibile est & solis comprehensoribus proprium. Debet ergo charitas esse perfecta in iis, in quibus requiritur perfectio; non verò perfectissima; hoc

hoc est, debet esse vehemens, intensa, fortis, & efficax; non autem remissa, tenuis & infirma; qualis est in *incipientibus*. Debet secundo pluribus actibus ferri in Deum, iisq; variis & specie diversis; non verò per unicum solum Actum *Bone intentionis*; quem supra pro Tyronibus assignavimus. Tertio debent prædicti Actus frequenter elici, & quidem toties, quoties opportuna se occasio offert; ita ut ex actuali charitate, aut saltem virtualiter permanente semper operemur, si conditio operis incepti non patiantur actualem. Quarto debet Charitas etiam se extendere ad plura objecta, puta ad proximòs nostros, ita ut inimicos quoq; diligamus, & illis beneficiamus propter Deum. *Matth. 5.*

23. Atq; hinc facillè colligitur, quomodo in charitate Dei proficere, & quotidie se perficere debeant, qui ad perfectam charitatem tendere obligantur. Primò enim conari eos oportet, ut paulatim intensiores & fortiores actus eliciant, amorem suum ab omnibus rebus creatis abstrahendo, & totum in Deum transfereudo. Sicut enim jaculatoros, dum unum oculum claudunt, hoc ipso visionem in altero oculo magis intendunt, & fortiozem efficiunt; eò quod spiritus animales tunc plures concurrant, & eo oculo, in quo se advertunt otiosos, relicto, ad alterum mox confluant, ut ibidem visionem intendant: ita si pars cordis nostri, quæ ferebatur ad res creatas, occludatur; vires illius antea dissipatæ, mox recolliguntur & coadunantur ad dilectionem Dei intensiorem & fortiozem elicendam. Dixi autem conandum esse,

Mm 4 ut pau-

ut paulatim intentiones Actus charitatis eliciant: quia ut supra dixi, nemo tenetur conari ad actus intensissimos eliciendos: Sicut nemo tenetur esse perfectissimus: charitas enim *perfecta* reddit hominem *perfectum*: non autem requiritur perfectissima & intensissima. Imò talis conatus foret planè irrationalis & imprudens, multiq; scrupulis, dubiis, & anxietatibus animi expositus; possetq; frequenter causare capitis dolores, destructionem cerebri, aliasq; incommoditates; prout non raro docet experientia. Undè Cornelius à Lapide *inc. 3. Philipp.* ait *Perfectionem huius vite consistere non in eo, quod quis planè sit perfectus, hoc enim impossibile est.* probatq; ex S. Augustino *lib. de perfect. justit. c. 9.*

Secundo quamvis Novitii & *incipientes* officio suo abundè satisfaciant, si opera vocationis suæ ordinaria ritè & ex intentione Deo placendi, sive ex motivo charitatis erga Deum peragant; id tamen professis nequaquam sufficere debet; sed hi prætereâ ad alios charitatis actus progredi, & in eorum exercitio se quotidie occupare opus habent, ut paulatim consuetudinem seu Habitum & facilitatem acquirant, animum in quavis occasione ad Deum elevandi, & per diversos charitatis Actus illi se uniendi. Qui verò sint cæteri charitatis Actus, infra fusiùs explicabitur.

Tertiò etiamsi multa sint opera Religiosorum, quæ talem requirant mentis applicationem & attentionem, ut illorum exercitio non possimus actualiter simul intendere Deo, & per charita-

ritatem nos illi conjungere; cujusmodi sunt studia literarum, & aliæ occupationes mentis serix; quas proinde sufficit per Actum charitatis prævium retulisse ad Deum: Nihilominus in aliis operibus & functionibus, quarum tractatio compatitur actuale charitatis exercitium concomitans, pluries & sæpius, etiam durante eodem opere, animus ad Deum elevandus, & per charitatem illi est uniendus; maximè si diuturnior & protrastior mora in conficiendo aliquo negotio requiratur; aut si in functione aliqua frequentes occurrant occasiones Deum amandi; prout contingit in recitatione vel decantatione Horarum Canoniarum, & Hymni Angelici, Orationis Dominicæ &c. de quibus infra. Imò non sufficit ad perfectionem, sæpius tantum se Deo per amorem conjungere, sed requiritur jugis quasi & continua animi & voluntatis unio; uti suo loco dicemus.

Quartò præter eos Actus charitatis, quos Religionem professi erga suos domesticos & confratres quotidie exercent; & cum Novitiis communes habent, illis ex amore erga Deum ministrando; compatiendo, defectus eorum sive naturales sive morales supportando; Regularum observatione, modestiâ morum, & Religiosâ conversatione eos ædificando &c. requiritur præterea, ut ex Zelo gloriæ & Honoris Divini propagandi, & salutis animarum promovendæ, studeant acquirere eam scientiam, prudentiam, aliasq; qualitates, quæ ad hoc Apostolicum inò divinum opus ritè tractandum

M m §

sunt

sunt necessariae; ut Sacerdotes facti, inveniantur omnibus ad sublimes illas functiones Ecclesiasticas requisitis instructi, possintque ad nutum & voluntatem sui Prælati non solum absque periculo propriæ & alienæ salutis, verum etiam cum magno animarum fructu, applicari. Verum de his suo loco.

§. 3.

De primo actu charitatis erga Deum, qui est gaudium de Bonis Dei.

254. **A**Mare aliquem, sive charitatem & dilectionem habere erga aliquem, nihil est aliud, quam illi bene velle, cum unione quâdam affectus erga ipsum; adeoque dilectio & Amor Dei, qui est præcipuus & primarius actus charitatis, definiri potest, quod sit *actus voluntatis, quo quis Deo bonum vult, cum quâdam unione affectus erga ipsum.* Duo enim requirit verus Amor, Primum est *volitio Boni*; quæ dicitur *Benevolentia*; & cum in opus externum prodit, vocatur *Beneficentia*. Alterum est *unio affectus ad amatum*; quia nisi benevolens aut benefaciens affectu suo copuletur ei, cui bonum vult, non dicitur propriè illum amare. Sicut videmus in iudice æquitatis studioso, quod benefaciat aliquando Judæis, vel extraneis ipsi ignotis, adjudicando ipsis causam secundum jus & leges; cum tamen propterea non possit dici eos amare; quia non unitur eis affectu.

Porrò

Porro ex hoc generali & substantiali actu
 charitatis oriuntur seu promanant plures alij
 particulares. Primus est *gaudium de Bonis Dei*,
 cui enim benevolumus, & affectu conjungi-
 mur, de illius felicitate & bonis gaudere sole-
 mus. Sunt autem duplicia Dei Bona: Nam
 alia sunt ipsi *extrinseca*; ut cultus, Honor,
 Laus, & glorificatio, quam Deus habet apud Ss.
 Angelos & homines in Ecclesia triumphante &
 Militante: sicut videlicet inter hominis bona
 numerantur Honor, Fama, Laus, & bona exi-
 stimatio, quam habet apud alios. Unde Deus
 ipse honorem, qui ipsi debetur, inter Bona sua
 reputat *Malach. 1.* dicens: *Si ergo pater ego sum,*
ubi est honor meus. Et *Isaia. 42.* *Ego Dominus;*
hoc est nomen meum: gloriam meam alteri non
dabo, & laudem meam sculptilibus. Alia sunt
 e contra Bona Dei *intrinseca*, ipsiq; identificata;
 & ab eo inseparabilia; videlicet perfectionis e-
 jus essentialia, sapientia, misericordia, justitia,
 omnipotentia, immensitas, beatitudo, infini-
 tas &c. Quarum passim meminit Sacra Scrip-
 tura, & nobis eas manifestat; ut *Psalm. 144.*
Magnus Dominus & laudabilis nimis; & mag-
nitudinis ejus non est finis. Et *psalm. 146.* *Mag-*
nus Dominus noster, & magna virtus ejus &
Sapientia ejus non est numerus. &c. Qui ergo
 de hujusmodi Bonis Dei sive intrinsecis sive ex-
 trinsecis veraciter & cordialiter gaudet, quod
 v.g. Deus Optimus Maximus ab hominibus in
 terris agnoscatur, adoretur, laudetur, & glori-
 ficetur; aut quod à S. Angelis & Animabus
 beatis

beatis in cœlo jugiter honoretur, diligatur, & summis laudibus celebretur, aut quod in seipso fit infinitè beatus, omnipotens, sapientissimus, pulcherrimus, justissimus, & in omni genere perfectionis excellentissimus, Talis propriè & verissimè diligit Deum amore benevolentix & amicitix; sicut filius aliquis diligit patrem suum, quando ex animo gaudet de ipsius exaltatione, laude, reverentiâ & honore ab aliis ipsi impenso.

255. Possunt autem duæ potissimùm occasiones hunc charitatis Actum exercendi, & de Bonis Dei gaudendi, frequentius nobis occurrere. *Prima* est, cum sub Officio Divino in choro, aut sub Missæ Sacrificio aliqua de perfectionibus Dei sit mentio v. g. cum in *Psalm. 8.* pronuntiamus vel audimus ab aliis pronuntiarî hæc verba: *Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in universâ terrâ! aut in Psalm. 47. Magnus Dominus & laudabilis nimis. aut in Psalm. 49. Venite exultemus Domino &c. Quoniam Magnus Dominus & Rex magnus &c.* Altera occasio est, quando intuemur homines sive Ecclesiasticos, sive Laicos, in Dei optimi maximi servitio, cultu & laude occupatos, ac ferventes. Aut sub illis verbis Dominicæ Orationis: *Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terrâ;* vel sub illa clausula Præfationis in Sacrificio Missæ: *Majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominationes, tremunt Potestates, ac beata Seraphin sociâ exultatione concelebrant &c.* Recordamur Beatorum Spirituum in

in cœlis sine cessatione die noctuq; Deum unâ voce laudantium. Item quotiescunq; fit mentio de resipiscentiâ & pœnitentiâ magni alicujus peccatoris; vel de conversione alicujus Regni, provinciæ, civitatis, aut Familiæ ad Fidem catholicam. Aut cum videmus vel audimus, quod in ordine aliquo Religioso vel Monasterio bona observetur disciplina, & ibidem reperiantur homines Evangelicæ perfectionis avidi & studiosi. Aut cum in celebritate alicujus diei festivi cernimus magnam pœnitentium multitudinem &c. verbo: Quotiescunq; intelligimus fieri aliquid, aut factum esse, quod ad Dei honorem, cultum, laudem & gloriam aliquo modo pertinet, tunc nobis ansa & occasio opportuna offertur, hanc actum *gaudii de Bonis Dei* exercendi.

§. 4.

De secundo Actu charitatis erga Deum, qui est contritio perfecta.

256. **S**ecundus charitatis Actus ex amore Dei profluens est *Tristitia & dolor de peccatis eorumq; odium & detestatio*, quatenus adversantur Deo summè dilecto; & Bonum illius extrinsecum, videlicet, cultum, honorem, laudem & amorem impediunt, vel tollunt. Nam pertinet ad eandem virtutem, amare Bonum, & odisse ac detestari malum ipsi oppositum. Neq; potest quis malum averfari, nisi præcesserit in eo amor & prosecutio Boni oppositi: quia

quia objectum voluntatis est Bonitas per intellectum cognita & repræsentata. Cum vero non solum peccata nostra propria, sed etiam aliena aduersentur Deo summo Bono: hinc notanda est distinctio, quam afferunt Theologi, inter *dolorem* seu *Tristitiam*, *contritionem*, & *odium* siuè *detestationem*, quæ ab eodem Habitu charitatis procedunt. Nam *contritio* propriè dicta, quia involvit peccati proprii retractationem, non potest de peccatis alienis concipi; sed tantum de propriis: neq; enim voluntas retractare potest, quod ipsa non tractavit & commisit. *Dolor* verò & *Tristitia* quamvis possint etiam de alienis peccatis elici ab hominibus viatoribus: non tamen cadere possunt in Beatos & comprehensores; de quibus *Apoc. 21.* dicitur, quod *absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum; neq; dolor erit ultra.* Deniq; *odium*, *aversio*, & *detestatio* possunt non solum de propriis & alienis peccatis concipi; verum etiam Beatissimis Spiritibus in cælo conveniunt, & ab iis sæpè eliciuntur sinè ullâ tristitiâ & dolore; quamvis in nobis viatoribus detestationem peccati semper comitetur dolor aliquis de eodem. Propter quod Concilium Tridentinum *sess. 14. de Sacramento Pœnitent. c. 14.* *Contritionem* definit, quod sit *animi dolor ac detestatio de peccato.* Siuè ergò de peccatis propriis conteramur; siuè aliena detestemur, & de iis doleamus; actum charitatis erga Deum elicimus; si ea cordis contritio & detestatio procedat ex hoc motivo & ratione formali, quod

peccata

peccata adversentur Deo summo Bono, ac super omnia diligendo.

Porro si contritio vel detestatio peccatorum fuerit intensa valde, & efficax; non sinit interius tantum; sed foras etiam prorumpit, & hominem impellit ad indaganda media, quibus tum propria tum aliena peccata aboleantur, non solum quoad reatum culpæ, sed etiam quoad reatum pœnæ; ita ut malitiam invidi Deo nec vestigium amplius supersit. Ex quo deinde oritur *Spiritus Pœnitentiæ*, qui Bonum & honorem Deo per peccata ablatum compensare & deinceps illatum conservare satagit: Item *zelus gloriæ Divinæ, & salutis animarum*, qui in aliis hominibus per admonitiones, correptiones, conciones, aliasq; vias & modos peccata commissa destruere, & posthac futura impedire omnibus viribus laborat; nè scilicet Honor & Bonum Dei diminutionem ullatenus patiatur.

Sunt autem plures occasiones eliciendi hunc Actum charitatis. *Prima* est, cum Sacramentum pœnitentiæ volumus suscipere. Quamvis enim Doctores communiter sentiant, Attritionem supernaturalem ex metu gehennæ vel turpitudine peccati conceptam sufficere in Sacramento ad remissionem peccatorum. Id tamen secluso omni charitatis actu non est omnino certum. Nam Pallavicinus, qui Historiam Concilii Tridentini fidelissime scripsit, *ibidem lib. 22. c. 10.* refert, quod, cum Decreto *capitis 4. Sess. 14. de contritione* fuisset ex aliquorum

rum

rum Patrum sententia in favorem attritionis additum, eam *sufficere ad Sacramenti huius constitutionem*; Sacrosanctum postea Concilium propter rationes & argumenta Reverendissimi Episcopi Tudetani, Joannis Aemiliani, prædicta verba iterum ex decreto sustulerit, & loco eorum posuerit, quæ nunc in citato capite habentur, videlicet quod attritio sit Donum Dei & Spiritus Sancti, nondum inhabitantis, sed tantum moventis impulsus; quod peccatorem ad *Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponat* &c. Noluit ergò Concilium definire *attritionem sufficere ad Sacramenti huius constitutionem*, aut esse partem illius constitutivam; alioquin ea verba ex decreto non sustulisset. Cùm autem dolor sit pars constitutiva Sacramenti Pœnitentiæ; non est ad huc certum ex mente Concilii, quod sub dolore hoc comprehendatur attritio, utpotè quæ tantum est dispositio ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam: dolor autem ille, qui est pars constitutiva Sacramenti, non tantum *disponit*, sed verè causat cùm aliis partibus gratiam & justificationem. Undè non solum melius & utilius, sed etiam tutius facit pœnitens, si contritionem charitate perfectam sive dolorem & detestationem peccatorum ex motivo charitatis semper eliciat in Sacramenti Pœnitentiæ susceptione.

Secunda occasio est, cùm vesperi ante somnum instituitur & peragitur Examen conscientie quotidianum; inter cujus puncta primum

num locum tenet dolor de peccatis. Quod enim hic dolor debeat esse *contritio perfecta* & *actus charitatis*, patet inde, quia præscribitur in remedium ad peccata per decursum diei commissa abolenda, & consequenter ad nos Deo reconciliandos, si fortè illum graviter in aliquo offendissemus. Atqui hunc reconciliationis effectum non præstat attritio extra Sacramentum Pœnitentiæ; uti expressè docet Concilium Tridentinum *sess. 14. c. 4.* Ergo requiritur contritio charitate perfecta.

Tertia occasio est, quando volumus accedere ad tremendum Missæ Sacrificium peragendum, vel ad quodcunq; aliud Sacramentum administrandum, puta, ad dispensandam populo Eucharistiam, vel ad confessiones pœnitentium excipiendas &c. Nam licet nullius tunc peccati mortalis nobis conscius simus: quia tamen proptereà non etiam coram Deo iustificati sumus *1. Corinth. 4.* Sed verè nescimus, utrum odio vel amore digni simus. *Eccle. 9.* Procul dubio laudabiliter & tutissimè agit, qui nunquam sine actu perfectæ contritionis prævio ad sacra mysteria tractanda præsumit accedere; ut dispensator fidelis & prudens inveniatur.

Quarta occasio est, quando sub divino officio occurrunt verba & sententiæ ad dolorem de peccatis nostris concipiendum accommodatæ, cujusmodi sunt verba illa *Psalm. 50. Tibi soli peccavi, & malum coram te feci.* Item Orationis Dominicæ; *Dimitte nobis debita nostra.* Et illa

Nn illa

illa confessionis generalis : *peccavi nimis cogitatione, verbo, & opere &c.*

Quinta occasio tunc nobis se offert, quando videmus & audimus, peccatum aliquod perpetrari, aut perpetratum esse ab aliis, puta, si audiamus quempiam absentibus detrahentem; aut turpiloquia, blasphemias, convitia &c. proferentem. Tunc enim deberemus non solum peccatum illud detestari tanquam malum Deo summo Bono maximè contrarium; verum etiam omni modo possibili & conveniente conari, ut per fraternam correctionem, instructionem & admonitionem illud in proximo nostro iterùm destruamus, & funditùs aboleamus.

§. 5.

De tertio actu charitatis erga Deum, qui est gloriæ & Honoris Divini desiderium.

257. **C**onsistit hic tertius charitatis actus in eo, ut ex animo desideremus & exoptemus Dei summi Boni honorem, gloriam, & laudem; ut videlicet omnes homines ipsum agnoscant, adorent, glorificent, laudent, ament, & sanctissimam ejus voluntatem semper adimpleant, ac dignè ipsi famulentur; quia in se infinite bonus & perfectus est, ideoq; dignissimus *accipere honorem & gloriam Apoc. 5.* Qui Actus si valdè intensus sit & efficax, dicitur *zelus gloriæ Divinæ*; & datâ occasione prorumpit in opus

opus externum, mediaq; inquit, Dei gloriam
& Honorem ubiq; procurandi, augendi & pro-
pagandi. Sicut videre est in viris Apostolicis ma-
ximè verò in Apostolo Paulo, quem hoc deside-
rium divinæ gloriæ impulit, ut tot regiones &
terras peragraret, tot maria enavigaret, tot la-
bores & ærumnas die noctuque toleraret, tot pe-
riculis caput suum objiceret. Scilicet *ut clari-
ficetur Nomen Domini Nostri Jesu Christi. 2.*
Thessal. 1. quia charitas Christi urget nos; ut in-
quit *2. Corinth. 5.* Prima occasio hoc Divinæ
gloriæ desiderium exercendi nobis offertur sub
Oratione Dominicâ in tribus primis petitioni-
bus. Nam verbis illis *Sanctificetur nomen tuum,*
optamus & desideramus, ut sanctitas & gloria
Divini Nominis augeatur; omnesq; gentes &
populi agnoscant, colant, adorent & ament
Deum unum & verum. In secundâ verò pe-
titione per verba illa *Adveniat Regnum tuum,*
desideramus, ut Reggim Christi, quod est Eccle-
sia, ubi vis gentium propagetur & dilatetur;
omnesq; infideles ad Christi Fidem se conver-
tant; Schismatici verò & Hæretici ad unio-
nem & obedientiam Ecclesiæ Catholicæ rede-
ant; peccatores deniq;, qui per fidem existunt
quidem in Ecclesiâ, & verbis confitentur De-
um, factis autem & operibus negant, ac prop-
tereâ sub principis tenebrarum tyrannide & ju-
go captivi tenentur, discussâ peccatorum cali-
gine, & excusso servitutis jugo, deinceps in
pristinam Filiorum Dei libertatem restituantur,
atq; ita solus Deus in omnium cordibus regnet.

N n 2

Demum

Demum verbis tertiæ petitionis *Fiat voluntas tua &c.* desideramus, ut homines omnes in terrâ faciant & adimpleant voluntatem Dei, quâ nobis significat, quid fieri & caveri à nobis velit; Sicuti Angeli & Beati in Cœlo omnem Dei voluntatem perfectè adimplent & exequentur.

Secunda occasio est, cum in officio Divino talia occurrunt verba & sententiæ, quæ desiderium promovendi laudem & gloriam Dei exprimunt. Cujusmodi sunt illa in Hymno Angelico: *Gloria in excelsis Deo.* Et in *Psalm. 66. Confiteantur tibi populi Deus. &c.* Item verbus *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto. &c.*

Tertia occasio est, quotiescunq; functio aliqua coerceri debet, quæ directè instituta est, & tendit ad Gloriam Dei promovendam; quales sunt functiones & exercitia vitæ activæ v. g. prædicatio verbi Divini, catechizatio rudium; administratio Sacramenti Pœnitentiæ; Laus Dei in choro. &c.

Quarta occasio, nobis occurrit, quando foras prodimus, & in oculis sæcularium hominum versamur; tunc enim sicut per indisciplinatum & scandalosam Religiosorum conversationem blasphematur Nomen Dei apud sæculares: Ita per bonam & laudabilem nostram conversationem possumus efficere, ut apud eosdem sæculares Nomen Dei glorificetur & honoretur, juxta illud *Matth. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cœlis est*

§. 6.

De quarto Actu charitatis erga Deum, qui est conformatio voluntatis, nostræ cum divinâ.

258. Quartus hic charitatis Actus, qui dicitur conformatio & unio voluntatis Nostræ cum Divinâ voluntate, est *pars altissima, sublimissima, purissima, ac veluti cremor Amoris Dei*; Et quantò quis erit cum Divinâ voluntate conformior & unitior, tantò erit melior & perfectior; inquit Alphonsus Rodericius *de perfect.* part. 1. tract. 8. c. 1. n. 5. Consistit autem in hoc, ut in omni re nobis contingente, sive delectet, sive affligat, omnimodè & totaliter nos conformemus atq; uniamus cum voluntate Divinâ; quia scilicet hæc est rectissima, sanctissima, æquissima, perfectissima, & consequenter dignissima, quæ sola & semper ab omnibus adimpleatur; juxta Normam & Exemplum Christi *Matth. 26.* Qui in re etiam maximè afflictiva, videlicet in passione & morte suâ crudelissimâ ad Patrem ait: *Non sicut ego volo, sed sicut tu* Sive, ut habet Lucas c. 22. *Non mea voluntas sed tua fiat.* Nosq; idem facere docuit. *Matth 6.* illis verbis: *Sic ergò orabitur &c. Fiat voluntas tua.*

Possumus verò duplici modo nostram voluntatem cum Divinâ conformare & unire. Primus est per *resignationem*; cum quis in principio

Nn 3

capio

cipio quidem vult diversum aliquid à Dei vo-
 luntate, antequam hanc plenè cognoscat: po-
 steà tamen factà ad eam reflexione, ex motivo
 charitatis erga Deum totaliter se in ejus Bene-
 placitum resignat, & voluntatem suam Divi-
 nã voluntati postponit, dicendo v. g. *Vel-
 lem equidem libentius esse sanus quàm infirmus
 & egrotus; quia autem video, aliter tibi place-
 re; acquiesco & me conformo sanctissimæ & a-
 quissimæ voluntati tuæ; quia hæc dignissima est,
 quæ sola in me & in omnibus creaturis adim-
 pleatur.* Undè patet, quod resignatio compa-
 tiatur in principio adhuc amorem aliquem re-
 rum illarum, quæ licitæ sunt; vel potius eum
 præsupponat: quem tamen Deo postea subji-
 cit, relinquens omnia suavissimæ dispositioni
 Divinæ. Alter modus contingit per *indiffe-
 rentiam*; quæ in eo sita est, quod homo pro-
 fus omnem affectum, amorem & desiderium cu-
 juscunq; rei, quæ Deus non est, exuat & abji-
 ciat; eo solo contentus, quod Dei voluntas in
 se fiat; dicatq; cum Prophetâ Regio *Psalm 72.*
*Quid mihi est in celo, & à te quid volui super
 terram?* Atq; hinc, quia hæc conformatio vo-
 luntatis nostræ cum Divinâ per *indifferentiam*
 nihil de propriâ voluntate admisceri patitur,
 sed unicam Dei voluntatem respicit & pro sco-
 po habet; sequitur etiam, quod perfectior sit
 illâ, quæ fit per *resignationem*: Nam volun-
 tas nostrâ per *indifferentiam* quodammodo ab-
 sorbetur in Dei voluntate, nec habet amplius
 velle distinctum à Divino; ita ut veraciter cum
 S. Paulo

8. Paulo dicere possit: *vivo ego, jam non ego; vivit verò in me Christus Galat. 2.*

259. Porrò quatuor sunt rerum genera, in quibus nostram voluntatem cum divinâ unire & conformare debemus. Ad *primum* spectant iussa sive mandata & præcepta divina: quæ nihil aliud sunt, quàm voluntas Dei iubens seu mandans & præcipens. De quibus *Joan. 14.* dicitur: *Si quis diliget me, sermonem meum servabit.* Et *1. Joann. 5.* *Hæc est charitas Dei, ut mandata eius custodiamus.* Ad *secundum* genus pertinent consilia Dei; ut in iis, quæ statui ac viribus nostris congruunt, divinæ voluntati nobis consulenti pareamus, & voluntatem nostram conformemus. *Tertium* genus continet inspirationes & instinctus Divinos; quia & hi sunt intimationes quædam & suaves insinuationes Divinæ voluntatis circa ea, quæ hic & nunc vult à nobis fieri. *Quartum* genus comprehendit omnes & singulas Divinæ Providentiæ circa nos dispositiones; sive hæc immediatè à Deo, sive mediantibus hominibus, vel quibuscunq; creaturis, etiam inanimatis obveniant; sive palato nostro sapiant, sive desipiant; sive in honorem sive in contemptum & depressionem nostram vergant. &c. Quomodo legimus Christum Dei Filium in rebus maxime adversis se conformasse voluntati & dispositioni Patris sui, dicendo: *Pater mi, si non potest calix hic transire, nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Matth. 26.*

260. Ut autem in Divinissimo hoc exercitio conformandæ voluntatis nostræ cum Divinâ nos jugiter occupemus, maximè si adversum quid nobis acciderit, movere nos debet primo Divinæ voluntatis sanctitas, & rectitudo, & æquitas; utpotè quæ nihil vult aut velle potest, nisi sanctissimum, rectissimum, & æquissimum; *quoniam non Deus volens iniquitatem tuas*; inquit David *Psalm 5.* adeoq; dignissima est, quæ impleatur semper & ubiq;. Adde, quod eadem Dei voluntas sit etiam propensissima in nostrum commodum & bonum spirituale; ita ut *omnes homines velit salvos fieri.* *1. Timoth. 2.* Dummodò ipsi velint, & se convertant; sicut ait *Ezechiel 18. Nolo mortem morientis; revertimini, & vivite.* Et *Ezechiel. 33. Nolo mortem impij; sed ut convertatur impius à viâ sua.* Item *Ezechiel 18. Nunquid voluntatis mee est mors impij, dicit Dominus Deus, & non ut convertatur à viis suis, & vivat?* Deniq; *Matth. 9. Misericordiam volo &c.* Undè quando Divina voluntas nobis immittit aliquam adversitatem, tunc eam dirigit ad spirituale emolumentum. Animæ nostræ, ut scilicet nos vel castiget pro peccatis in hac vitâ admisis; vel absterreat à committendis; vel materiam & occasionem subministret exercendi virtutes patientiæ, fortitudinis, spei, Charitatis, obedientiæ &c. Vel affectum nostrum abstrahat à terrenis & caducis; vel deniq; ansam augendi & cumulandi merita, ac consequenter gloriam in cælis.

Secundò movere nos debet suavissimum illud
& jugs

& jure gaudium, pax, serenitas, quies & tranquillitas animi, quam possident omnes, qui suam cum Divinâ voluntatem ita uniant & conformant, ut idem semper cum Deo velint & nolint. *Non contristabit justum, quidquid acciderit ei. Proverb. 12.* Quod enim nos subinde tristemur & affligamur, exinde provenit, quod voluntas nostra patiatur violentiam aliquam, & res aliter evenerit, quam nos volebamus. Qui autem velle suum & nolle totaliter conformat beneplacito Divino, nec aliud desiderat, quam quod Deus vult & ordinat; huic non potest aliquid accidere contra suam voluntatem: quia nihil potest evenire contra Dei voluntatem, quâcum ipse univit & unam fecit suam voluntatem. Dicit enim Deus *Isaie 46. Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet.* Unde sequitur, quod talis homo non possit contrario aliquo eventu turbari; sed in jugi lætitiâ animi semper sibi simillimus persistat; cantans illud in corde suo. *Job. 1. Sicut Domino placuit, ita factum est: sit Nomen Domini benedictum.*

Tertio Movere nos debet, quod Deus specialiter provideat illis, qui abjecta omni solitudine inordinatâ totos se voluntati & dispositioni Divinæ committunt ac resignant. *Jacta super Dominum curam tuam; & ipse te nutrit: non dabit in aeternum fluctuationem iusto;* ait Propheta Regius *Psalms. 54.* Et Christus *Matth. 10. Nonne duo passeres esse videntur? & unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro: vestri autem capilli capitis omnes numerati*

Nr 5

rati

rati sunt ; Nolite ergò timere : multis passibus meliores estis vos. Nec refert, quod videntur subindè opprimi tales, qui se totos Divinæ voluntati & dispositioni commiserunt : Nam ipsa hæc temporalis oppressio dirigitur à Deo ad majus eorum spirituale, atq; etiam interdum corporale emolumentum ; Sicut patet in Josepho Filio Patriarchæ Jacob, quem Fratrum suorum capitale odium, invidia, & persecutio, uti & falsa Dominæ accusatio ac injusta ad carcerem condemnatio tandem evexit ad primam post Regem Ægypti dignitatem ; Deo scilicet malitiosas & fraudulentas tum fratrum suorum, qui ipsius exaltationem impedire volebant, tum aliorum hostium machinationes dirigente ad utilitatem & commodum Josephi. Undè & ipse cuncta circa se etiam ex maligno animo gesto (cujusmodi erat venditio in Ægyptum) divinæ voluntati ac dispositioni adscribit, dicens : *Nolite pavere, neq; vobis durum videatur, quod vendidistis me in his regionibus, pro salute enim vestrâ misit me Deus ante vos in Ægyptum, non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum.* Genes. 45. Et Genes. 50. *Num Dei possumus resistere voluntati? vos cogitastis de me malum: Sed Deus vertit illud in bonum, ut exaltaret me.*

Atq; hæc de charitate erga Deum sufficiant: Nam Quintum charitatis actum, qui est *intentio Divinæ gloria*, jam suprâ explicavimus in primo gradu.

CAPUT

CAPUT II.

De mediis ad proficiendum in charitate Dei.

Explicuimus suprà in gradu primo *Media* pro *incipientibus* diligere Deum, & tendere ad perfectionem, talia scilicet, quæ Tyronum ac Novitiorum conditioni ac statui sunt accommodata. Nunc verò ulterius progrediendum & de sublimioribus mediis tractandum est, quæ ad ipsum perfectionis apicem cum Divinâ gratiâ promovere nos possunt.

§. I.

De majori puritate conscientie acquirendâ.

261. **N**on est hic amplius sermo de emundatione & purificatione conscientie à peccatis mortalibus: hic enim labor *incipientium* est, non *proficientium*. Quin & sæculares ac laici omnes tenentur mortalia commissa expiare, & à committendis sibi sub pœnæ æternæ reatu cavere. Neq; hoc loco amplius agitur de fugâ peccatorum venialium, quæ cum plenâ advertentiâ intellectus & deliberatione voluntatis admittuntur; quia etiam talia excludit conscientie teneritudo, quæ in primo gradu obtineri debet. Qui ergò in Secundo *proficientium* gradu consistunt, propius jam ad similitudinem & Imaginem Christi accedere debent.

bent.

bent, qui peccatum non fecit, nec inventus est delictus in ore ejus. 1. Petri 2. adeoq; conari debent

Primò, ut deinceps nullum veniale peccatum exterius committant, five ut in dictis suis & factis externis se irreprehensibiles exhibeant, possintq; suis obrectatoribus & calumniatoribus liberè in faciem dicere illud Christi *Matt. 8.* *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Nam sancti viri ita se in operibus suis, Deo Auctore, custodiunt, ut omninò, undè accusentur, exterius non inveniatur; inquit S. Gregorius *lib. 11. moral. c. 19.* Undè S. Basilius in *Psaln. 32.* monet, prius actiones corporis corrigere oportere, ut decenter ac congruè eas perficere possis juxta præscriptum Divini verbi; ac sic tandem ad intelligibilem contemplationem ascendere. Rationem dat in *c. 4. Isaia.* Peccata enim, quæ superficialitèr admittuntur, & externè apparent, sunt, levia, sordi cuiusdam similia videntur.

Secundò conari debent proficientes, ut peccata venialia etiam solùm materialia caveant, quæ scilicet ob defectum advertentiæ rationis omni culpâ vacant, dicunturq; imperfectiones & defectus; uti distractiones involuntariæ, inanis digitorum agitatio seu tympanizatio, masticatio festucæ, cinguli vel rosarii in extremitatibus rotatio, digitorum singulorum ad strepitum edendum instituta tractio, capitis motus non necessarius, manuum in colloquio familiarum gesticulatio, verba ex motu primo iracundè prolata, genu unius in sedendo supra alterum positio &c. Quamvis enim talia in sæcularibus

non v
minu
in La
sapien
peccat
Velim
de succ
maxim
dè S.
statu,
hil fia
quod r
Ter
ut ag
gilitas
tiatæ
fectiss
modò
nyfus
cens:
comm
secund
militu
mem
lem in
dixit:
care i
quent
nima
horro
agrè
impor

non

non videantur adeo reprehensibilia; nihilominus Religiosi, qui teste S. Nazianzeno *Orat. in Laud. S. Basilii sunt Ecclesia pars selectior sapientior*, debent esse non solum sine macula peccati, sed etiam sine ruga imperfectionum. *Velim non ignores*, ait idem Nazianzenus *Orat. de fuco*, *Rugam tibi unam turpiorem esse, quam maxima vulnera iis, qui in mundo vivunt.* Unde S. Augustinus in *Regula* monet: *In incessu, statu, habitu, & in omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cujusquam offendat aspectum: Sed quod vestram deceat Sanctitatem.*

Tertio eò usq; progredi debent ac proficere, ut agrè ac difficulter labantur in ea, in quæ fragilitas humana & Naturæ nostræ peccato vitiatæ conditio pertrahit etiam quandoq; perfectissimos, sed nolentes; Ita ut quodammodo fiant impeccabiles: Sicut monet S. Dionysius Areopagita Eccles. Hierarch. c. 3. dicens: Oportet nos, si ad Deum desideramus per communionem ascendere, in Divinissimam sui, secundum carnem, vitam respicere, & ad eam similitudinem mirabili impeccabilitate in Deiformem & immaculatum habitum recurrere. Qualem impeccabilitatem videtur obtinuisse, qui dixit: quomodo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum? Genes. 39. Qui enim frequenter & efficaciter quævis peccata etiam minima detestatur & abominatur, tandem in isto horrore & aversione à peccatis ita firmatur, ut agrè ac difficulter peccet, ac quodammodo impotens ad peccandum efficiatur; Sicut dicitur

ne

tur 1. Joann. 3. *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit, & non potest peccare.* Unde Roman. 8. dicit Apostolus: *Quis nos separabit a charitate Christi? certus sum, quia neq; mors, neq; vita, neq; Angeli &c. Neq; creatura alia poterit nos separare a charitate Dei.* Et de Monachis S. Pachomii scribit Ruffinus in vitis Patrū lib. 3. n. 35. *quod impossibile (moraliter) fuerit, aliquem apud eos verbum otiosum loqui; Sed ea tantum, quae de Sanctis scripturis didicerant, errant inter se conferentes, & exponentes de capitulis Scripturarum, quae ad timorem Domini confirmarent, & illuminarent animas eorum.* Quia per odium & detestationem verborum otiosorum tantam averfionem habitualement contraxerant, animosq; suos ita obfirmaverant, ut eis difficillimum accideret & aegerimum, tales sermones proferre otiosos.

262. Porro media ad puritatem conscientiae tam sublimem consequendam non sunt alia, quam quae supra tradidimus in gradu primo pro incipientibus. Si enim diu & exacte frequententur; tandem ad hunc nos effectum perducent. Dico exacte: nam qui obiter tantum & luride examen suum conscientiae peragit, post annos plures in Habitu & professione Religiosa exactos idem erit, qui in ingressu fuit. Dixi etiam, si frequententur: quod maxime intelligendum est de memorato Examine; quod Doctores Affectivi & Spirituales magistri ita volunt frequentari; ut saltem bis quolibet die instituat, tempore videlicet matutino, & vespertino; Si-

cut

cut testatur S. Dorotheus apud Eusebium Nie-
 renbergium in *Doctrin. Ascet. lib. 2. doctrinà 2.*
c. 8. dicens: Docuerunt saepe nos majores nostri,
quo pacto purgemus nos ipsos per singulos dies, ut
scilicet ad vesperam perscrutemur nobiscum, quo-
modo transactam diem exegerimus; & rursum
manè, quomodo noctem; & sic pœnitentiam aga-
mus apud Deum, ut par est, in quo peccasse nos
deprehenderimus. Sanè cùm admodum delin-
quamus, peccemusq̃, obliviscamurq̃ delicta & pec-
cata nostra, opus esset nobis in horas diligenti cu-
râ & examinatione, quo pacto scilicet ambulemus.
Deberetq̃, unus quisq̃ nostrum à seipso tanquam
judex rationem cujuslibet facti extorquere, & di-
cere: ut quid locutus sum infelix, qua fratrem
meum morderent, & carperent? ut quid fra-
irem aliquid facientem judicavi? ut quid eum
contempsi? ut quid murmuravi? cur coquum in-
crepavi? cur pudore illum affecti? Dixit mihi
caremoniarum princeps, vel qui vis alius fratrum
verbum; nec ferre potui, ac statim adversus il-
lum locutus sum verbum. Sicq̃, per singulos di-
es agendum nobis esset, discutiendum, & cognos-
cendum, quo pacto ambulemus. Debet item quis
à se exigere, ut noctem transierit, si videlicet &
cum diligentia & promptitudine ad vigilias sur-
rexerit. Et S. Bernardus de vitâ solitar. Ma-
nè praterita noctis fac à temetipso exactionem,
& ventura diei tibi indicito cautionem. Vespere
praterita diei rationem exige, & superveni-
entis noctis fac indictionem. Item Dionysius
Rikelius de vitâ solitar. art. 24. Manè inquirat,
que-

me

quemadmodum nocturnum tempus exegerit, quâ
 alacritate divina persolverit: Et item qualiter
 instantem diem fructuose decurrat, sapienter in-
 stituat. Denique vespere contuendum, quomodo
 dies ipse defluxit, quid agendorum omissum, quid
 etiam committendorum commissum, quid profe-
 cerit, quantumque proficere potuerit, sed neglexit;
 atque adveniendi se nocti præparet. Addit S. Bo-
 naventura in Regul. Novit. etiam ante men-
 sam debere præmitti Examen conscientie. Cum
 pulsatur, inquit, campanella ad mensam vel ad
 comedendum; stes in silentio, Et examina te ip-
 sum, quomodo in Oratione vel lectione, vel in ser-
 vitus laborasti.

S. 2.

De incremento Humilitatis.

263. **C**ertum est, inquit Dionysius Carthusia-
 nus tract. de profess. monast. art. 1. quod
 Religiosæ personæ, quæ in charitatis sinceritate ac
 profectu non crescunt, substantialia vota inani-
 ter promiserunt. Porro in charitate non crescit,
 nec proficit, nisi qui in verâ Humilitate crescit.
 Quia non potest quis absque virtute Humilita-
 tis crescere in aliis tribus virtutibus, nempe in
 Paupertate Spiritus, Castitate & Obedientia;
 quæ necessaria sunt media ad proficiendum in
 charitate. Unde S. Chrysostomus homil. 35. in
 Genes. monet: Bonis operibus nostris humilita-
 tem quasi fundamentum substruamus; ut secure
 virtutes superstruere valeamus: Virtus enim
 non est, nisi conjunctam habeat Humilitatem.

Qua

Qui hoc fundamentum rectè jecerit, poterit, in
 quantam voluerit altitudinem, structuram exci-
 tare. Juxta S. Basilium *serm. de Abdicat. Animè*
in virtute progressus, in humilitate progressus
est. S. Thomas Aquinas interrogatus quod es-
 set signum spiritualis profectus, respondit:
Qui delectatur risu & dissolutione, qui appetit
honores, qui agrè fert vilem de se hominum opi-
nionem; talis etiamsi miracula faceret, non est
profectus. Deniq; S. Dorotheo teste *serm. 14.*
Omnis virtus ex humilitate gignitur, & cum
humilitate producitur, & exercetur. Omnium
 Sanctorum profectus atq; perfectio accessus qui-
 dam est & progressus ad humilitatem. Debet igitur
 Profectus non solum de virtute Humilitatis
 in Novitiatu exercitâ nihil remittere; verum
 etiam eandem magis in se firmare, profundius
 radicare, & ad plures perfectioresq; illius actus
 se extendere.

264. Hujusmodi autem imprimis est, si non
 solum patienter feramus, sed etiam hilariter,
 gaudenter, & cum animi *exultatione* accepte-
 mus, atq; etiam cum ingenti *desiderio* & *avidi-*
tate expectemus, & summis votis exoptemus,
 ut cum Christo habeamur despecti & novissimi
 virorum, cum iniquis & sceleratis reputemur,
 atq; etiam illis postponamur; nullo favore,
 gratiâ, officio & servitio digni æstimemur;
 tanquam fatui & stulti rideamur & illudamur;
 omnia mala de nobis judicentur & dicantur
 (absq; tamen culpâ nostrâ, & quantum sine
 Dei offensâ fieri potest) ita ut ex animo gau-
 deamus,

Qo

deamus,

ne

deamus, si iisdem ignominiosis appellationibus afficiamur, quibus innocentissimus Dei Filius in hoc mundo non solum à plebe, sed etiam à Magistratu, Summis Sacerdotibus & scribis affectus fuit, quando eum vocitârunt & diffamârunt ut Hominem voracem & vini potatorem, insanum, peccatorem, Dæmoniacum, blasphemum, populi seductorem &c. Qui enim talia refugit, satis ostendit, quod non sit de Familiâ humilis Christi; qui *Matth. 10.* ait: *Si Patrem familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus? non est Discipulus super Magistrum, nec servus super Dominum suum. Sufficient Discipulo, ut sit sicut Magister ejus; & servo, sicut Dominus ejus.* Undè S. Bernardus *epist. 249.* *Non bonus est color, si quispiam sanctorum anxie suam abiectionem ferre videatur: de quo etiam non gaudere & non gloriari minus est à perfecto.* Et *serm. 16. in Cantic.* *Verus humilis vilis vult reputari, non humilis prædicari: gaudet contemptu sui.* Item B. Laurentius Justinianus apud Nicolaum Lancicium *opusc. 8. de Humilit. c. 11.* *Non est tanta virtutis contemnere honores, quam contemptum appetere. Plus est enim, ut male affici negligas, quam ut bene affici non cupias. Cæterum illud summa perfectionis, ut male affici desideres. Imò effectus superbiæ est, si quis magis ambiat laudari; quam despici; bonus haberi, quam malus; Sicut ait idem B. Laurentius Justinianus *lib. de Humilit. c. 1.* *Experientiâ teste pauci reperiuntur numero, in comparatione cæterorum, qui saltem naturali exagitati impulsu præesse potius non ambiant.**

biant,
despici
ni exij
sunt su
sunt f
virtut
liabus

265
conseq
est, ut
ab aliis
prædic
qui for
tentur
irridea
Filio, c
ctissim
non,
nem,
lumnia
iniquif
abjectu
peribu
applau
rium c
ctation
pere b
S. Gre
aur e la
sibus
mum
nam g
contri

biant, quàm subesse, laudari magis appetant, quàm despici; atq; plus concupiscant ab hominibus boni existimari, quàm mali. Hæc procul dubio sunt superbia germina; hæc, inquam, elationis sunt filia, quæ nisi sedulâ coerceantur disciplinâ virtutum, ex quotidiano accrescunt usu & ex familiaribus spiritualibus efficiuntur matres.

265, Alius Humilitatis actus ex præcedente consequens & proficientibus maximè proprius est, ut in operibus suis aut dictis non quærant ab aliis suspici, laudari, magni æstimari, & deprecari; sed æquo lubentiq; animo ferant, si qui forsan gesta & dicta eorum malè interpretentur, carpant traducant, contemnant vel irrideant: Neq; enim meliores sunt ipso Dei Filio, qui ex operibus suis Divinissimis & perfectissimis sæpius & ferè communiter retulit non, laudem & applausum, sed contradictionem, vituperium, contemptum, irrisionem, calumniam & infamationem, sinistras opiniones, iniquissima judicia, & obrectationes. Nimis abjectus, vilis & terrenus est animus, qui in operibus suis aut sermonibus quærit gloriam & applausum hominis; aut propter unius vel plurimum opinionem, censuram dicteria, & obrectationem dejicitur animo, tristatur, aut ab opere bono desistit. *Magna recordia est*, inquit S. Gregorius lib. 8. moral. c. 25. *laboriosa agere, & auræ laudis inhiare; forti opere præceptis cælestibus inservire, sed terrena retributionis præmium quærere.* Nec potest negare, quod vanam gloriam captet & âmbiat, qui propterea contristatur, aut conturbatur & affligitur, vel

etiam indignatur, quia ejus opera & gesta ab aliis vituperantur aut parvipenduntur: si enim ea propter homines non fecisset, sed propter Deum, non curaret etiam hominum judicia & censuras; Sed his neglectis & contemptis vel dissimulatis, ad solius Dei respiceret approbationem; diceretq; cum Apostolo. *1. Corinth. 4. Mihi pro minimo est, ut à vobis judicer.* Et *Galat. 1. An quæro hominibus placere? si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.* Adde, quod impossibile moraliter sit, opera sua ita omni ex parte perficere, ut non aliquibus saltem displiceant. Sicut patet in Christo; de quo alii dicebant: *quia bonus est: alii autem dicebant, non, sed seducit turbas.* Aliqui conciones ejus laudabant, alii e contra dicebant auditoribus: *insanit: quid eum auditis?* *Joan. 10.* Aliqui clamabant: *benè omnia fecit.* Alii vero asseriebant: *Non est hic homo à Deo, qui Sabbathum non custodit.* Nos scimus, quia hic homo peccator est. *Joann. 9.* Quod si igitur ipsa Dei sapientia inter homines degens, & operans ea, quæ pater cœlestis injunxerat, ita ut, quæ placita sunt ei, faceret semper, nihilominus omnium hominum, etiam eorum, qui prudentes videri volebant, & ut tales habebantur, utpotè in dignitatibus constituti, iudicis & opinionibus non satisfacit; sed multorum sinistras interpretationes, censuras, obrectationes, calumnias & contradictiones passa est: Quomodo nos impetrare & procurare poterimus, ut opera & dicta nostra omnibus hominibus pla-

ceant,

200

ceant, nullusq; illa carpat, vituperet, aut male interpretetur? Sufficiat ergo nobis, quod in iis, quæ præstanda nobis sunt, diligentiam moralein impenderit us, & per ea Soli Deo placere intenderit: de reliquo si obtrectator aliquis contra nos insurrexerit; dicamus apud nosmetipsos: putasne tu miser homo, quod tale opus fecerim, ut tibi probaretur illud, & placeret? Erras: *propter te non cæpi; propter te non desinam.* Ita nos monet S. Basiliius in *constitut. Monast. c. 11.* ut, dum aliquid in publico coram hominibus peragimus, *conjectis in caelestem laudatorem oculis, neq; illorum laudes magnoperè curemus; neq; vituperatione ab eo ullo modo dimoveamur.*

266. Præterea ex eodem Humilitatis Actu, quo desideramus esse cum Christo despecti & Novissimi virorum in hoc mundo, sequitur etiam, quod debeamus Honores, dignitates, prælaturas, & officia splendida seu honorifica declinare (quantum salvâ obedientiâ & charitate possumus) & eligere abjecti esse in Domo Dei; imitantes in hoc Filium Dei, qui, *cum cognovisset, quia venturi essent, ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit in montem ipse solus Joann. 6.* Maluitq; in hoc mundo degere inglorius, abjectus, & despectus; Sicut ait Isaias c. 53. *Vidimus eum despectum & novissimum virorum. Scilicet Fabrum. Marc. 6. Et Fabri Filium. Matth. 13. Cum iniquis reputatum. Marc. 15.* Quod enim virtute Humilitatis careat, qui prælationes & honorata officia quærit, vult-

que libentius præesse, quàm subesse, testatur S. Basilius *constitut. Monast. c. 31.* dicens: *Is satius se à charitate Humilitateq; disjunctum declarat, qui primas desiderat.* Et in *Regul. brevior. interrogat. 35.* dum ad quæstionem, ex quibus signis dignoscatur superbus, respondet: *cognoscitur ex eo, si ea quærat, undè cæteris superior sit.* Quàm autem indecens, probrosa, atq; etiam damnosa, & noxia sit hæc in Religiosis superbia, declarat idem S. Doctor in *constitut. Monast. c. 10.* his verbis: *Inter Fratres principatum nullo modo appetere Monachus debet. Si quidem diabolica illa pestis est, & libidinis dominandi labes. Quæ res insigne est primæ illius Diaboli pravitatis indicium. Et sine dubio qui in hujus vitii tempestate est, is eodem planè cum diabolo malo laborat. Qui autem ab eo captivi tenentur, eos invidios, contentiosos, insimulatores, impudentes, calumniatores, assentatores, veteratores, humiles ubi non convenit, illiberales, gloriosos sexcentis deniq; aliis hujusmodi turbis refertos existere necesse est. Etenim qui est ejusmodi, is idoneis invidet, ac palàm traducit: quin erit sæpè numero, cum illorum etiam interitum exoptabit; quò videlicet sublati de medio, qui tales sunt, in deserendis muneribus necessario suffragia ad ipsum deveniant, Atq; ex hoc etiam aliud sequetur; quod iis, penes quos illa deserendi potestas erit, adulabitur &c. Item ibidem c. 25. Prorsus ab omni ambitione alienum habere animum Monachus debet. Nam si in hac vitâ laboribus ac rectè factis suis esse præmium vult, mi-*

sera

sera p
atern
verò
nes la
recipe
non a
tiusq;
ta glo
quide
certa
pensan
nus P
turius
summi
mibi e
nus,
Salva
rursur
oportet
si habet
otium
tione p
rifi, se
tat, hu
Si sem
habet,
ad inf
sum h
simeq;
antem
rectè e
es, &
te dien

fera profectio illius mercedis conditio est, qui pro
 eternarum rerum jactura caducas paciscatur. Si
 vero secum decreverit, velle se in hac vita ago-
 nes laborum perferre, & eorum mercedem in caelo
 recipere; non modo honores ultrò ipse consecrari
 non debet, sed nè oblatos quidem admittere, po-
 tiusq; recusare, atq; rejiceret: nè consequentis vi-
 ta gloriam praesens honor imminuat: quando-
 quidem praesens vita universa laborum est atq;
 certaminum; contraq; futura in praemiis com-
 pensationibusq; posita est: quemadmodum Mag-
 nus Paulus de hac vita in aliam proximè migra-
 turus ait: Bonum certamen certavi, cursum con-
 summavi, fidem servavi: de reliquo reposita est
 mihi corona justitiae; quam reddet mihi Domi-
 nus, non hic, sed in illa die justus Judex. Item
 Salvator: in mundo hoc pressuram habetis. Et
 rursum idem Apostolus: per multas tribulationes
 oportet vos introire in regnum caelorum. Proinde
 si habes in animo, in futurum regnare; hic noli
 otium, noli honorem consecrari, caveat omni ra-
 tione pietatis cultor ne honores consecratur, ceter-
 isq; se preponi velit. Omnis enim qui seipsum exal-
 tat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.
 Si semet ipsum pietatis cultor in altum extulerit,
 habet, qui graviter & potenter illum affligat, &
 ad inferos usq; possit deprimere. Si contra seip-
 sum humiliaverit; splendidissime magnificentis-
 sineq; extolletur. Quippe cum Deus humili-
 antem se in altum extollat. Expectato igitur
 rectè extollentem, o Monache. Athleta enim
 es, & operarius Christi: pactus es cum eo, totam
 te diem certaturum, & diei totius aestum perla-
 tuorum:

Og 4

tuorum:

turum: quid igitur diei opere nondum completo requiem consecraris? vesperam, vite huius finem operire; ut, cum Paterfamilias venerit mercedem tibi denumeret. Interim autem in postremo loco acquiesce; ut tunc primum adipiscere. Denique serm. de Abdicat. Studiosè operam dato, ut omnium novissimus sis, ac servus omnium. Se animo scire submittere, Christum est scire imitari; contra autem arrogantia efferrè, & insolentius se gerere, est Diabolo se similem facere. Christum tu imitare, non adversarium Christi. Noli in eo properare, ut Fratribus præsitis.

267. Sanè qui accuratè considerat & expendit periculossimam Prælatorum ac quorumvis Superiorum conditionem, & quàm multa in illis requirantur; is non prælaturas, sed laterbras quæret, & cum viris sanctis se abscondet; nè in publicum protrahatur. *Disciplina moderata* sit, qui & propter vitæ ac morum probitatem, & reliquis in rebus moderationem, ipse cæteris antelatus sit; Inquit S. Basilius serm. 1. de Institut. Monachor. In cuius vitam quicumquè intueantur, omnium virtutum exemplar ante oculos propositum habeant. Cui vitæ conversatio moresq; ex moderatione incanuerint, ut quidquid ab eo dicatur, fiat vè, id cunctis fratribus pro lege ac Regulâ sit. Et serm. 2. de Institut. Monachor. Illud curandum est, ut qui omnium testimonio omnibus in rebus prudentiâ & gravitate, vitæq; sanctitate cæteris omnibus præstare iudicatus fuerit, hic deligatur, qui cæteris præsit, quo videlicet virtutis, que in ipso est, fructus pro-

miscu-

miscue in cunctos redundet. Quis autem nisi
 temerarius & imprudens talem ac tantam vitæ
 probitatem, moderationem morum, conversa-
 tionis sanctitatem, & in rebus agendis pruden-
 tiam arrogare & attribuere sibi audeat? Unde
 duæ sunt causæ, propter quas Prælati Regulares
 de salute suâ æternâ periclitari solent. *Prima*
est, quod is, qui ad Prælaturam euectus est, cum
 in tali loco superiorem se non agnoscat, quan-
 doq; putet, se jam ab exercitiis & functionibus
 ordinariis, & ab observatione Regulæ ac statu-
 torum esse exemptum; ac plus sibi jam licere.
 Sic videmus nonnunquam, quod aliqui Prælati
 lautius epulentur, & splendidius vestiantur,
 quàm votum & ratio paupertatis promissæ per-
 mittat; rarius ad chorum veniant; & imme-
 mores professionis Religiosæ, per omnia sæcu-
 laribus Prælati æquiparari velint. De quibus
 conqueritur S. Bernardus in *Apolog. ad Guilielm.*
Abbat. dicens: *Miror, unde inter Monachos tanta*
intemperantia in comessationibus & potatio-
nibus, in vestimentis & lectisterniis, & equitatu-
ris, & construendis adificiis inolescere potuit?
Quis in principio, cum Ordo cæpit monasticus,
ad tantam crederet Monachos in ertiam deveni-
re? &c. quid hoc ignavia est, ô boni milites! sociis
in sanguine & cade versantibus, vos aut cibos di-
ligitis delicatos, aut somnos capitis matutinos; a-
liis inquam, nocte & die curâ pervigili festinan-
tibus redimere tempus, quoniam dies mali sunt,
vos econtrario & longas noctes dormitando con-
sumitis & dies fabulando ducitis otiosos. Sic Ma-

O o s cariss

re

*carius vixit? Sic Basilius docuit? Sic Antonius instituit? Sic Patres in Aegypto conversati sunt. Sic denique Sancti, Odo, Majolus, Odilo, Hugo, quos se sui Ordinis Principes & Praeceptores habere gloriantur, aut tenuerunt, aut teneri consueverunt? sed hi omnes quia Sancti fuerunt, à Sancto Apostolo non dissenserunt, qui nimirum ita loquitur: Habentes victum & vestitum, his contenti simus. Nobis autem est pro victu satietas, nec vestitum appetimus, sed ornatum: queritur ad induendum non quod utilius, sed quod subtilius invenitur. Quomodo lux mundi obtenebrata est? quomodo sal terra infatuatum est? quorum nobis vita via vita debuit esse, dum exemplum in suis actionibus ostendunt superbiae, caeci facti sunt duces caecorum &c. Quis autem finis sit vitae tam licentiosae Praelatorum, colligi potest ex eo, quod refert Boverius in *Annal. Capucin. ad Annum Christi 1554.* Cum Franciscus Astensis, secundus Capucinatorum Generalis Puteolos proficisceretur, contingit, ut in itinere obvium sibi haberet spectabilem ex quodam Religioso Ordine equitatum; quem sequebatur Frater quidam Laicus pedester, ipsi Francisco bene notus. Quia verò praefatus Franciscus post salutationem à se impensam, nulla resalutationis signa sibi rependi cernebat; miratus, rogavit ex Fratre Laico, quinam essent hi equites, & quò tenderent? Cui Frater: *Omnes isti, quos vidisti, vitam sancti sunt, & Ordinis sui nuper Superiores: nunc autem iudicio Dei damnati, tendunt in infernum, me sequente vestigia ipsorum.* Ut enim*

enim ipsorum mihi gratiam conciliarem, veritus non fui, Regulas & observationes monasticas in ipsorum gratiam violare: ita non immerito ad aeternos ignes eos comitor, inter quæ verba cum toto equitatu videri desit. Vitæ igitur libertas, conversatio cum sæcularibus, luxus in victu & vestitu, negotiorum temporalium tractatio, & licentia multos jam Prælatos perdidit, & æternum damnavit; qui procul dubio salvati fuissent, si privatam in subjectione vitam duxissent. Multos novi, qui omni se tempore incluserunt, jejuniis consumpserunt; probabiles coram Deo inventi, quousq; solis esse licuit, suaq; curare; quietiam non exiguam partem singulis diebus suo philosophico profectui adjecerunt. Hi postquam in publicum progressi, multorum inscitias emendare debuerunt; vel in principio impares inventi sunt; vel demum abjecta suâ priori austeritate, sibi ipsis maxima damna, aliis verò omnino nihil contulerunt; inquit S. Chrysostomus lib. 3. de Sacerdot. c. 15. Vult quidem S. Basilius in Regul. fus. interrogat. 27. Quod Prælati suos debeat habere monitores, qui ipsum officii & obligationis suæ commonefaciant, si fortè in aliquo delinquat; aut etiam si quæ unquam minus laudabilis orta suspicio sit de ipso; additq; quod admonitio hujusmodi vel officium commonendi pertinere debeat ad eos, qui cum atate, tum prudentiâ in Societate reliquis præsent. Verum quia Prælati communiter ægrè admodum suscipiunt admonitionem ab inferiore factam; & non raro monitores suos tor-

vis

vis oculis aspiciunt, ac persequuntur: hinc est quod vix reperire sit aliquem; qui hoc monitoris officium obire velit.

268. Altera causa est, cur Prælati facile possit de salute suâ periclitari: quia ipse cum dignitate simul in se suscipit curam & onus respondendi supremo judici de salute & profectu suorum subditorum. *Ipsi pervigilant, & pervigilare debent, quasi rationem pro animabus vestris reddituri*; inquit Scriptura Hebræor. 13. Et Sapient. 6. *Judicium durissimum his, qui præsumunt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia: potentes autem potenter tormenta patientur.* Item Ezechiel. 3. *Fili hominis, speculatorem dedi te domui Israel &c. Impius in iniquitate suâ morietur; sanguinem autem ejus de manu tua requiram.* Scilicet facile quidem est gestare pedum, sed difficile reddere rationem; Inquit S. Adalbertus Polonorum Apostolus apud Abrahamum Bzovium ad annum Christi 1415. Unde S. Basilius *serm. de Abdicat. Noli in eo prope-rare, ut Fratribus præsis; nè alienorum peccatorum onere cervices aggravet tuas.* Et in *Regul. Jus. interrogat. 24. Si oculus ita se operuerit, ut nihil aspiciat; necessario ipse quoque cum reliquis membris interibit: Sic nihilo minus intelligendum est, non esse extra periculum, qui cætera præst, si negligenter se gerat: cum futurum sit, ut omnium ipse in iudicio causam sustineat.* Item *interrogat 25. Cui communis totius regendæ societatis data provincia est, is ita esse animo affectus debet, quasi qui intelligit, reddendam sibi de*

bi de unoquoque rationem: illudq; sibi persua-
 dere, si de Fratribus aliquis in aliquod peccatum
 inciderit, quem prius ipse de iudico Dei non pra-
 monuerit; vel si jam lapsus, in eo perstiterit, ac
 non rationem ipsam, qua sanari possit, docuerit,
 fore, ut sanguis ejus requiratur de manibus ip-
 sius. Et infra: Necessario igitur ei pro totius
 Fratrum Societatis animabus vigilandum est; &
 qua ad salutem cujusq; conducant, omnia sollici-
 te accuranda; ut qui de ipsis rationem sit red-
 diturus. Item interrogat 29. Oportet Anti-
 stitem ipsum illud sibi persuasum habere, se, nisi
 ut debet, Fratris saluti in munere fungendo suo
 consuluerit, gravissimas atq; inevitabiles penas
 daturum: siquidem sanguis illius requiretur de
 manibus ejus. Deniq; interrog. 30. Antistes
 ipse ne utiquam dignitate illa extolli debet: si-
 quidem illud persuasum sibi habere debet, ut quod
 praestit pluribus, hoc necesse sit, pluribus ut mi-
 nistrat. Ut igitur, qui sauciis multis ministrat,
 & saniem a singulis eorum vulneribus abstergit,
 & pronatura uniuscujusq; mali remedia ei adhi-
 bet accommodata, munere illo ne utiquam ad ani-
 morum elationem uti consuevit, sed ad demissio-
 nem potius & sollicitudinem ac majorem quandam
 curam: multo magis is, cui totius Fratrum socie-
 tatis sananda provincia est delegata, perinde ut
 qui omnium minister sit, & rationem de uno-
 quoq; illorum reddaturus, sic secum agitare ani-
 mo, & contendere anxie debet. Neq; enim Prae-
 lato sufficit ad salutem consequendam, si in se
 bonus sit, & proprium spiritum perfecit;
 sed

ne

sed præterea requiritur, ut eas in se qualitates & virtutes possideat, quæ necessariae sunt ad aliorum salutem & profectum in spiritu promovendum. Qui aliis præest, & peritissimus esse debet, & omni studio salutis proximorum consulere; & singulorum incessum, & gestus, & habitum considerare; & corrigendo quæ minus decora & convenientia videbuntur, ad optimum ea statum formamque redigere. Nihil quantumvis minimum, quod ad salutem spectet, est omittendum, quin Fratribus indicet; inquit S. Ephrem de vita spirituali. Et S. Basilii in Regul. sup. interrogat. 43. Si Christiana vita limes eo pertendit, ut Christum imitare juxta proportionem assumptæ ab eodem carnis, ex eo, quod ad vocationem cujusque pertinet: Sine dubio, quibus ea data provincia est, ut cæterorum duces sint, ii operam suam imbecillioris adhuc deducere ad Christi assimilationem debent, & eam re beatum Paulum imitari, sic dicentem: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Quibus autem virtutibus & qualitatibus potissimum ornatus esse debeat Antistes seu Prælati, subdit dicens: Convenit igitur, ut qui in conventu reliquis Fratribus præest, is præceptum illud Apostoli memoriâ teneat: Exemplum esto fidelium; vitamque suam exercendorum Domini mandatorum exemplum præbeat evidentissimum. Proinde primò ipsi observanda ea, quæ à Domino Nostro Jesu Christo tradita est submissionis animi & Humilitatis Regula: Si enim Dominus ministrare discipulis non erubuit, (Ego enim

enim i
ministr
nostros
nos ex
suetu
tistitu
esse ips
inexp
suffera
sed im
mente
test, l
at. I
rum n
tet: r
tudine
eunde
dis p
prospi
rare
becill
et a on
est, pe
vior
rum i
um, a
ad De
ministr
Dei;
dicat
trin
grat a
ad Fr

enim in medio vestrum sum, inquit, sicut qui ministrat) quid est tandem, quo erga aequales nostros prestando illius imitationem assecutos nos existimare possimus? morum igitur mansuetudo, & Humilitas cordis, hæc præcipua Antistitis velut insignia sunt. Tum clementem esse ipsum oportet, & ejusmodi, qui per rerum inexperientiam in officio delinquentes, leniter sufferat; non tamen qui obtiescat ad peccata: sed immorigeros, ac detrectantes imperium, clementer toleret, & ipsis cum quantâ maximâ potest, lenitate moderationeq; medicinas adhibeat. Idoneum præterea, qui accommodata eorum morbis remedia comminiscatur & excogitet: non atrociter objurgantem, sed in mansuetudine monentem, clementerq; corripientem: eundemq; in rebus presentibus administrandis pervigilem & attentum; in futuris prospiciendis sagacem; talemq; qui & certare cum valentibus possit, & infirmorum imbecillitates portare: cujus cum dicta tum facta omnia ad illorum, quorum disciplina præest, perfectionem pertineant. Et in Regul. brevior. interrogat. 98. dividit Officium Prælatorum in duas partes, quarum una respiciat Deum, altera proximum; additq; quod in iis, quæ ad Deum spectant, gerere se debeat, tanquam minister sit Christi, & dispensator mysteriorum Dei; metuens, nè quid præter voluntatem Dei dicat, statuat vè; aut aliquid alienum à Doctrinâ Domini judicat; aut contra eorum, quæ gratia sunt Deo aliquid prætermittat. Quod verò ad Fratres pertinet, tanquam si nutrix sit, qua fovent

re

tā vitā servisse coquo Menasterii mei, quam
 Cardinalem egisse; uti refert Cornelius à Lapi-
 de in c. 3. Apocal. Nullus dubito, quin plures
 etiam Prælati in exitu vitæ suæ jam optave-
 rint, & deinceps optaturi sint, nunquam ad
 tale officium pervenisse, sed omne tempus vitæ
 suæ in conventu transegisse, & personam sim-
 plicis Religiosi sustinuisse. Ad quod mihi per-
 suadendum non parum inter alia me movet,
 quod ex Antonio senense refert Copenstenius
 lib. 2. de Rosar. c. 16. apud Bzovium in Annal.
 ad Annum Christi 1380. his verbis: In Con-
 ventu Neapolitano Divi Dominici contigit, ut
 post Completorium refectionis locum ingredere-
 tur is, cui erat cura illius commissa. Qui mox
 in ingressu vidit illum Fratribus circumquaq;
 refertum, & illi cappas habebant indutas, & tan-
 quam hora foret collationis faciendæ, & tanquam
 illum expectarent, sedebant. Accurrit ille sine
 morâ ullâ ad Priorem, & istud illi aperit. Prior
 Fratrem delirum putat, vel somnia narrantem:
 attamen dum urgetur, vadit, videt & credit. Et il-
 le quoq; turbatur, remq; mox confert cum gra-
 vioribus & prudentioribus Monasterii Patribus.
 De horum consilio sacras vestes assumit, & sa-
 crum Christi Corpus deferendo toto Conventu
 committante se illuc confert: & ad illum sermo-
 ne directo, honoratiore loco sedebat, eos adjurat
 ut aperiant, quinam sint? ad quid venerint?
 quidq; velint? Et ut adhuc respondeant, illis
 præcipit in nomine illius Domini, quem gestabat
 in manibus. Ut autem Prior coram illis compa-
 ruit

rui cum venerabili Sacramento illi omnes as-
 surrexerunt quidem, & capita inclinarunt;
 caputia tamen taliter demittentes, ut eum
 minime viderent, & hoc facto iterum se-
 derunt. Ita iussu Prioris, ut responderent
 ad proposita, inclinarunt. Tandem qui inter
 eos videbatur precipuus, respondens dixit:
 Quod omnes ipsi fuerint ejusdem Ordinis Reli-
 giosi, & pro majori parte Magistri, Priores, Su-
 periores, Baccalareis, Lectores, & aliis officiis
 donati: & quod omnes damnationis sententiam
 acceperint: quoniam ambitio multa, superbia,
 invidia, & alia hujus generis vitia dignos eos
 fecerint damnatione &c. Meretur autem hæc hi-
 storia fidem indubitatum ex eo, quod scriptores
 ejusdem sint viri non tantum fide dignissimi, sed
 etiam ejusdem Ordinis membra & professi: Nam
 Abraham Bzovius fuit ex Ordine Dominicanorum,
 & Historiam hanc refert de nonnullis
 Dominicane Familie, aitq; eam accidisse an-
 no circiter 1380. sub Urbano Papa VI. perse-
 verasse verò memoriam istius rei in illo con-
 ventu Neapolitano Divi Dominici per tradi-
 tionem receptam ab antiquis. Currant igitur
 ad Prælaturas, ad Prioratus, ad officia hono-
 rifica & administrationes, qui salutem animæ
 volunt periculo damnationis exponere: Nos
 eligemus esse abjecti in domo Dei, & recum-
 bere in novissimo loco, ac cum Christo esse de-
 specti & novissimi virorum. *Isaia 23.* ut no-
 bis post mortem in alterâ vitâ dicatur: *Ami-
 ce, ascende superius!*

S. 3.

De incremento virtutis Paupertatis.

269. DE necessitate paupertatis ad proficien-
 dum ait S. Laurentius Justinianus in
*Ligno vita de paupert. c. 4. Ab omni affectione
 & curâ per paupertatem, voluntariam omni-
 um temporalium liberi esse debent; quatenus
 Deo liberiùs vacare queant. Nam Deo mundo
 corde vacare penitus non potest, quisquis tem-
 poralium rerum implicatur amore, & distra-
 hitur occupatione. Spiritus est Deus, & eos,
 qui eum adorant, oportet in spiritu & verita-
 te adorare; ut unum cum Deo efficiantur,
 quod est proprium quiescentium, quorum vota
 sursum tendunt, & quorum exercitatio spiri-
 tualis est. Porro in virtute paupertatis profici-
 mus, si non tantum patienter & æquo ani-
 mo toleremus defectus in rebus necessariis v.
 g. in victu, vestitu, strato &c. verum etiam
 insuper hilariter, gaudenter, cum amore & de-
 lectatione ac letitia animi perferamus hujus-
 modi incommoditates & defectus. Laudabile
 non est, pauperem esse; sed in paupertate pau-
 pertatem amare, & paupertatis inopiam prop-
 ter Christum gaudenter & hilariter sustinere,
 sufferendo etiam quadam incommoda propter
 paupertatis amorem; inquit S. Vicentius
tract. de vitâ spirit. c. 1. Quomodo S. Paulum
 sustinuisse incommoda paupertatis legimus, qui
 vixit in fame & siti, in frigore & nuditate 2.
 Corinth.*

Corinth. 11. De quo etiam refert S. Chry-
 stomus *homil. 4. de Laudibus Pauli*, quod *sepe*
necessarium non haberet cibum, nec quo se cir-
cumdaret indumentum. Unde de se & aliis
 suis coapostolis ait. *1. Corinth. 4. Usq; in hanc*
horam & esurimus, & sitimus, & nudi sumus.
 Quo autem animo fuerit in hujusmodi ne-
 cessitatibus, significat *2. Corinth. 12.* di-
 cens: *Placeo mihi in infirmitatibus meis in*
contumeliis, in necessitatibus, in persecutioni-
bus, in angustiis pro Christo. Quicumq; ergo
 experiri vult, an verè pauper sit spiritu, & an
 in virtute Paupertatis profecerit, is confide-
 rare debet in se, num effectibus aut comiti-
 bus sive amicis & sodalibus Paupertatis dele-
 ctari soleat, cujusmodi sunt fames, sitis, calor,
 frigus, fatigatio, durities, strati, & asperitas
 vestium; inquit Alphonsus Rodericus *de per-*
fect. tractat. de voto paupertat.

270. Præterea ad incrementum & profe-
 ctum Paupertatis pertinet, ut foris coram ho-
 minibus maximè sæcularibus non erubescamus
 pauperes & indigentes videri, sive in vestibus,
 sive in victu. Et quidem quod Religiosi non
 debeant verecundari ob vestes tritas & obs-
 letas, aut propter materiam vilem & grossam,
 vel etiam propter formam minus elegantem,
 docuit nos sanctissimus Domini Præcursor Jo-
 annes, qui fuit norma & speculum Religioso-
 rum. De quo Matthæus scribit. *c. 3. Ipse au-*
tem Joannes habebat vestimentum de pilis ca-
melorum, & zonam pelliceam circa lumbos su-

05. Undè S. Basilius in *Regul. fus. interrogat.*
 22. Exquirat se ipsum quisq; utrinè magis assi-
 milè esse Christiano homini conveniat, iisnè
 qui habitant in aulis Regum & mollibus vestiun-
 tur? an nuncio & Præconi Adventus Domini,
 quo in natis mulierum non surrexit major? de
 Joanne liquor filio Zachariæ; cujus vestimen-
 tum ex fetis Camelorum erat. Sanctus Augu-
 stinus Episcopus & tantus Doctor Ecclesiæ,
 qui in Regulâ suis præscribit, ut non sit nota-
 bilis habitus eorum, neq; affectent vestibus pla-
 cere, sed moribus; non erubescerat de villi
 indumento, sed de pretioso. Ita enim de se
 testatur *serm. 50. de Diversis.* Fateor vobis,
 de pretiosâ veste erubesco; quia non decet hanc
 professionem. S. Norbertus electus Episcopus
 Magdenburgensis tam vilibus, tritis & obsole-
 tis indutus erat vestibus, ut propterea tan-
 quam vile mendicabulum rejiceretur & exclu-
 deretur à janitore palatii Archiepiscopalis; u-
 ti refert Surius in *eius vitâ ad diem. 6. Junii.*
 Vestis S. Martini Episcopi Turonensis erat de
 fetis camelorum, teste Sulpitio in *eius vitâ.*
 S. Basili Episcopi Cæsariensis indumenta fue-
 runt pilosi centunculi, in quibus etiam mendi-
 cus erubesceret. Undè in *constitut. Monast.*
 c. 31. hortatur: De vestimentis calceamentisvè
 non ea exquirenda nobis sunt elegantiora, sed qua
 viliora, ea deligenda. Et *epist. 1. ad Gregorium*
suum ait: Humilitas requirit, ut *Habitus sit*
neglectus. De S. Equitio multorum Monacho-
 rum patre testatur S. Gregorius *lib. 1. dialog.*

c. 4. quod tam vilibus indumentis vestitus fuerit, ut si quis illum non agnovisset, salutatus etiam ab eo, resulatare despiceret. Non est igitur Religioso erubescendum de Paupertate in vestitu, quam ejus professio & status requirit: cum etiam maximi Præsules & Episcopi ex Monasteriis assumpti, in suo statu & dignitate Ecclesiasticâ non erubuerint indui vilibus vestimentis, & in iis coram populo apparere. Imò magis de pretiosis vestibus erubescere deberemus; eò quod etiam sæculares judicent, eas voto Paupertatis & professioni nostræ minimè convenire. *Heu me miserum qualemcunq; Monachum!* exclamat S. Bernardus in Apolog. ad Guilielm. Abbatem. *Ecce enim ipse habitus noster (quod & dolens dico) qui Humilitatis solebat esse insigne, à Monachis temporis nostri in signum gestatur superbia. Vix jam in nostris Provinciis invenimus, quo vestiri dignemur. Cucullam empturus lustras urbes, fora circuis, percurris nundinas, domus scrutaris negotiatorum, cunctam evertis singulorum suppellectilem, ingentes explicas pannorum cumulos, attrectas digitis, admoves oculis, solis opponis radio; quidquid grossum, quid quid pallidum occurrerit, respus. &c.*

fil

Quod verò Religiosi etiam non debeant erubescere coram sæcularibus vel aliis quibuscunq; propter paupertatem victus, pulchrè demonstrat S. Basilius in Regul. fus. interrogat. 20. dicens: *Quoniam videmus eos, qui in civili vita genere versantur, humilitatem paupertatis*

P 4

pertatis

pertatis fugere veluti rem ignominiosam, ob e-
 amq; causam, quotiescunq; aliquis ipsis suscipien-
 dus est hospes, epularum & copiam, & magnificen-
 tiam studiosius consecrari; metuo, nè ad nos quod
 furtim se istiusmodi pestis insinuet; ne vè plane
 ii esse convincamur, quos tantoperè commenda-
 ta à Christo Paupertatis pudeat. Quid nobis
 cum apparatus sumptuosus? accessit ad nos ho-
 spes aliquis? Si Frater est, & idem nobiscum
 vitæ institutum habet, is domesticam suam
 mensam agnoscet. Accessit alius à communi vul-
 gariq; vivendi consuetudine? hinc discat ex
 factis, quæ ratio illi persuadere non potuit; for-
 mulam & adumbrationem hinc mutuetur vitæ
 frugalioris. Quod si his minimè ille permove-
 bitur, ac potius ridiculo habebit; prorsus iterum
 nobis molestus non erit. Nisi vestitus etiam de-
 mutandus nobis sit, quotiescunq; casus tulerit, ut
 in superbos ac fastigio elatos aliquos inciderimus.
 Quod si hoc facere minus instituto nostro conveni-
 at; illud certè multò ab honesto alienius, si ob istos
 delicatulos à mensa nostra solito ritu recesseri-
 mus. Tu quoque cum & largiore epularum co-
 piâ, & exquisitâ nimis in illis ad voluptatem
 apparandis solertiâ in Fratre accipiendo mensa
 tuæ solitum ritum immutas, sine controversiâ
 ipsum veluti hominem voluptatibus deditum ac-
 cusas, & apparatus illo ei contumeliam infligis,
 nimirum qui ventris illi libidinem objicias. Ad-
 de quod hospites non rarò scandalizentur ex
 liberaliori & sumptuosiori mensâ apud Regu-
 lares; putant enim & judicant, quod incolæ
 talis

taljs loci ordinariè & quotidie tam lautè vi-
vant, saltem in mensâ Abbatis; & non prop-
ter hospites, sed propter seiplos tantum fecerint
ciborum apparatus; prout aliquoties jam pu-
târunt, ac proptereâ passim Monasteria diffu-
mârunt quidam sæculares, qui in Abbatiis libe-
ralius quoad cibum & potum fuerunt habiti.
Lege vitas Patrum, & invenies, quid hac in
re contigerit cuidam Anachoretæ lautius ex-
cipienti duos Fratres peregrinos.

S. 4.

De incremento virtutis Castitatis.

271. **Q**UAMVIS certissima sit doctrina Beati
Joannis Climaci grad. 15. *Castitatem*
nostris laboribus tantum & industriâ acquiri
non posse. Nihilominus ex parte nostrâ conan-
dum est, ut Divinæ gratiæ cooperantes, ad ex-
cellentem quendam & sublimem Castitatis gra-
dum ascendamus, in quo Deum puro ac mundo
corde per contemplationem videre, & per
charitativam adhæsiōnem unus cum eo Spiri-
tus efficii possimus. Porrò præter duos illos
gradus, quos supra pro incipientibus & Novi-
tiis assignavimus, supersunt adhuc alii quinque
proficientibus conscendendi.

Primus (alias *tertius*) continet eos, qui car-
nem suam cum concupiscentiis, adeo per ab-
stinētiā jejunia, vigiliis & labores mace-
rârunt, subegerunt, crucifixerunt & mortifi-
cârunt, ut ordinariè jam non ampliùs movea-

P p 5

EUR

tur & concitetur aspectu & alloquio foeminarum. Qui gradus magnæ est perfectionis, & diurnam supponit corporis castigationem per labores & jejunia; cum cæteroquin caro nostra quasi naturali pronitate statim ad conspectum & vocem mulieris solet moveri & concitari; ut inquit Alphonsus Rodericus de *perfect. part. 3. tract. 4. c. 1. n. 17.*

Secundus proficientium gradus est, cum vigilantes nè simplicem quidem carnis motum amplius patimur. Quod donum est perfecta Castitatis.

In *Tertio* gradu existunt, qui possunt (si opus sit) de rebus lubricis in confessionali & extra illud tractare, illas causâ studiorum legere, examinare &c. Corde tam subacto, tranquillo, & quieto, ut non magis indè moveantur, quàm si de lignis, ære, sole, stellis &c. loquerentur.

Quartus gradus proficientium complectitur eos, qui nè quidem in somno & dormientes amplius illuduntur imaginationibus & phantasmatis impuris. Quod manifestum signum est, non solum appetitum sensualem prorsus esse devictum & subactum; verum etiam nec minimam quidem speciem alicujus spurcicie residere amplius in memoriâ & phantasiâ.

Quintus deniq; gradus gaudet quodammodo statû innocentie privilegio, ideoq; valde paucorum est, eorum scilicet tantum, qui divina adjuvante gratiâ ad tantam carnis & corporis

poris p
nec do
qui à c
suamq;
rem de
bellis
quasi l

272

stutatis
sunt.

Castita
nem su

currit.

frustra

destruo

carnis

milia

scipies

Joann

Alt

seu co

stinem

etione

go cor

S. Gre

junio

meam

bulliet

juxta

os; r

mea,

vestis

poris puritatem ascenderunt, ut nec vigilantes, nec dormientes sentiant amplius illos motus, qui à causis naturalibus ortum habere solent: suamq; naturam ita per abstinentiam & laborem debilitarunt, ut spiritui amplius caro rebellis esse non possit: Undè in carne vivunt quasi sine carne.

272. Media ad proficiendum in virtute Castitatis, prout ex dictis colligitur, præcipuè duo sunt. *Primum* est oratio ad Deum pro dono Castitatis impetrando. *Qui suâ industriâ carnem suam vincere & debellare vult, in vanum currit. Nisi Dominus domum carnis deleverit, frustra quispiam hanc jejunando & vigilando destruere nititur. Offer ante oculos Domini carnem naturalem infirmitatem; & tuam humiliatus imbecillitatem agnoscens, prorsus suscipies in intimis Castitatis donum;* inquit S. Joannes Climacus. *grad. 15.*

Alterum est castigatio & maceratio carnis seu corporis nostri jugis & continuata, per abstinentiam & jejunium, labores, & alias afflictiones. De quâ S. Paulus *1. Corinth. 9. Castigo corpus meum & in servitutem redigo.* Et S. Gregorius Naziazenus *tract. de silent. & jejunio: maceravi continuis laboribus carnem meam, quæ in flore ætatis recalcitrabat & bulliebat. Vici gulam ventris, & tyrannum juxta eum residentem. Mortificavi oculos meos; repressi impetum ira; frenavi membra mea, planxi risum. Terra mihi erat lectus, vestis cilicium &c. per diem humeros fatigavi*
oneri-

oneribus & laboribus: nocte steti quasi statua,
 scribens hymnos. Nullam delectationem in a-
 nimum vel in cogitationem admisi. Hac fuit
 ratio vite mee in iuvene: quia caro & san-
 guis instar incendii evomebant flammam, & me
 a via in caelum avertere satagebant. Imò
 adeò necessarium est hoc medium, ut recte S.
 Laurentio Justiniano Nunquam possit ad deco-
 rem attingere pudicitia, quicumq; voracitati gu-
 le fræna laxaverit; neq; ardentem possit concu-
 piscentia stimulos inhibere, quisquis desideria
 gula arctare nequiverit. Quod etiam insinu-
 at S. Basilius in Regul. fus. interrogat 17. Dum
 macilentiam corporis & pallorem dicit esse con-
 tinentia sive castitatis adjunctum comitem.
 Pallor autem hic & macilentia corporis oritur
 ex illius mortificatione per jejunia, labores, &
 vigiliis.

§. 5.

De incremento virtutis Obedientia.

273 **Q**Uam supra in gradu primo proposui-
 mus, operis, voluntatis, & intellectus
 obedientiam; ea crescere & perfici potest ac
 debet in sequentibus: primò circa *objectum*,
 ut non tantum voluntatem Superioris exprel-
 sam & mandantem exequamur; sed etiam e-
 jus propensione ac nutui nos accommodemus,
 & ad amissim conformemus. Multa enim sunt,
 quæ Superiores libenter vellent à nobis fieri;
 nolunt tamen ea jubere & præcipere; nè o-
 nerosi

nerosi nobis & graves existant. Ad quæ pro-
 indè nostra obedientia se extendere, & illo-
 rum imperium prævenire debet, juxta Exem-
 plum Christi, qui de Obedientiâ suâ erga Pa-
 trem cœlestem ait: *Ego, quæ placita sunt ei,
 facio semper. Joan. 8.* sive præcepta ea sint, sive
 non. Undè S. Thomas 2.2. q. 104. a. 2. *Tantò
 videtur Obedientia promptior, quantò expres-
 sum præceptum obediendo prævenit, voluntate
 tamen Superioris intellectâ.* Et S. Bonaventura
 c. 8. de process. Relig. *Bonus obediens aliud
 non expectat, ubi de Superioris sibi constiterit
 voluntate.* Item de grad. virt. *Altus gradus
 obedientia est, implere verbum Patris propter
 Deum; altior implere nutum; altissimus imple-
 re voluntatem; priusquam hæc per nutum de-
 claretur.* Eodem etiam pertinet, ut in distri-
 butione Obedientiarû semper desideremus no-
 bis injungi opera illa, quæ sunt viliora, abje-
 ctiora, & magis contemptibilia; aut quæ sunt
 difficiliora, magis incommoda & molesta; que-
 madmodum Christus factus est Obediens usq;
 ad mortem, mortem autem crucis. *Philipp. 2.*
 Deniq; perficitur obedientia ratione objecti,
 si non tantum se extendat ad ea opera, quæ in
 Regulis & Statutis continentur; verum eti-
 am respiciat & exequatur indifferenter ac si-
 ne ullâ exceptione, quæcunq; injunguntur,
 & non involvunt peccatum. *Perfecta obedi-
 entia legem nescit, terminis non coarctatur, neq;
 contenta angustiis professionis; largiori fertur
 voluntate in latitudinem charitatis; & ad
 omne,*

ne

omne, quod injungitur, spontaneo vigore liberalis, alacrisq; animi, modum non considerans, in infinitatem extenditur; inquit S. Bernardus lib. de dispens. & precept. Et S. Thomas in 2. dist. 44. q. 2. a. 3. Subditus obedientiam, qua voti finibus continetur, noverit imperfectam; & ad hanc profitentes ex necessitate coguntur. Obedientia verò perfecta est, secundum quam subditus simpliciter obedit in omnibus, qua non sunt contraria legi Divina, vel Regula, quam est professus.

274. Secundò perfici potest obedientia circa modum operandi & exequendi opus injunctum; ut scilicet id fiat promptè, celeriter, & sine morâ. Sicut ait S. Bernardus serm. de virtut. Obedient. Verus obediens mandatum non procrastinat; sed parat aures auditui, linguam voci, manus operi, pedes itineri, & sic se totum intra se colligit, ut mandatum peragat imperantis. De antiquis Religiosis scribit Cassianus lib. 4. Institut. c. 12. Ad sonitum pulsantis, & ad orationem seu opus aliquod invitantis, certatim è cubilibus suis unusquisq; prorumpit. ita ut, qui opus scriptoris exercet, quam repertus fuerit inchoasse literam, finire non audeat, sed in eodem puncto, quo ad aures ejus sonitus pulsantis advenerit, summâ velocitate profiliens, nè tantum quidem morâ interponat, quantum capiti apicis consummet effigiem; sed imperfectam lineam litera relinquens, non tam operis compendia lucrare se cõtetur, quàm Obedientia virtutem exequi toto studio atq; emulatione festinet.

275. Tertio perfici potest obedientia circa *Personas*, quibus obedimus; tanto enim odio prosequi debemus nostram propriam voluntatem, ut obediamus non solum legitimis Superioribus nostris, qui Dei vices gerunt: sed insuper studeamus voluntatem cujusvis hominis, quæ mala non sit, potius & citius exequi quam nostram, atq; ita omnium voluntati in licitis morem geramus; juxta illud monitum S. Petri epist. 1. c. 1. *Animas vestras castificantes, in obediencia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde invicem diligite attentius.* Et 1. epist. c. 2. *Subjecti estote omni creatura propter Deum.* Pulchrè S. Vincentius Ferrerius c. 3. de vitâ Spirit. *Hoc generaliter habeas pro quacunq; re temporali, per quam temporalibus necessitatibus deservitur: nunquam sequaris voluntatem propriam, ubi alium contradicere videas; quantumcunq; exorbitet à judicio rationis; sufferens quodcunq; incommodum pro interna mentis tranquillitate servandâ, quæ per tales repugnantias perturbatur, dum homo suo judicio adharendo, & suam voluntatem adimplando, verbis vel cogitationibus, cum aliis altercatur.* Non solum in temporalibus, sed etiam in his, quæ spiritualia sunt, vel ad spiritualia ordinata, alterius potius quam tuam impleas voluntatem; dummodo sit bona; licet tua perfectior videatur; quia majus detrimentum acquires in diminutione Humilitatis & tranquillitatis & pacis, cum aliis contendendo, quam possit provenire

venire profectus in quocunq; alio virtutis exercitio, voluntate propria affectu. Et hoc intelligas, quantum ad illos, qui sunt tibi familiares exercitio Socii.

§. 6.

De profectu in passionibus edomandis.

276. **N**Otat S. Thomas, 1. 2. q. 77. a. 2. quod passionum & motuum appetitus sensitivi vehementia & impetus tripliciter impediunt intellectum in operando; quia passio tripliciter impedit considerationem rationis: primo quidem per distractionem quandam: quia in operibus anima requiritur quadam intentio, quae dum per passionem vehementer applicatur ad unum, non potest alteri vehementer attendere, adeoque distrahitur à suo actu. Secundo impedit considerationem rationis per contrarietatem; quia plerumq; passio inclinatur ad contrarium huius, quod recta ratio proponit faciendum vel omittendum.

Tertio per quandam immutationem corporalem, ex qua ratio quodammodo ligatur; multi enim propter abundantiam amoris & irae sunt in insaniam conversi. Et per hunc modum passio trahit rationem ad iudicandum in Particulari contra scientiam, quam habet in universalis.

Similiter juxta eundem S. Doctorem 1. 2. q. 77. a. 1. Potest vehemens passio indirectè dupliciter impedire voluntatem in operando;

Uno

Uno quidem modo secundum abstractionem quandam. Cum enim omnes potentia anima in unâ essentiâ anima radicentur. Neesse est, quod quando una potentia intenditur in suo actu, altera in suo actu remittatur, vel etiam totaliter in suo actu impediatur, tum quia omnis virtus ad plura dispersa sit minor; tum quia in operibus anima requiritur quadam attentio, quæ dum vehementer applicatur ad unum, non potest alteri vehementer attendere. Et secundum hunc modum per quandam abstractionem, quando motus appetitus sensitivi fortificantur secundum quamcunq; passionem, neesse est, quod remittatur, vel totaliter impediatur motus proprius appetitus rationalis, qui est voluntas.

Alter modus tenet se ex parte objecti voluntatis, quod est bonum ratione apprehensum: impeditur enim iudicium & apprehensio rationis propter vehementem & inordinatam apprehensionem imaginationis seu phantasia. Manifestum est autem, quod passionem appetitus sensitivi sequitur imaginationis apprehensio: Unde videmus, quod homines in aliquâ passione existentes, non facile imaginationem avertant ab his, circa quæ afficiuntur. Unde per consequens, iudicium rationis plerumq; sequitur passionem appetitus sensitivi; & per consequens motus voluntatis, qui natus est semper sequi iudicium rationis.

Atq; hinc facile patet, quomodo ad perfectam intellectus & voluntatis operationem requiratur, ut perfectam & plenam acquiramus

Qq

passio-

passionum nostrarum moderationem ac Dominium, per quod eas rationi ita subjiciamus, ut non solum in Divinorum & Ecclesiasticorum præceptorum, atq; etiam in Regulæ & Statutorum transgressionem nullatenus nos præcipitent; verum etiam nec pacem nostram & animi tranquillum & pacatum statum perturbent. *In pace enim perfectio est, ubi nihil repugnat; inquit S. Augustinus lib. 1. de serm. Dom. c. 2. Et ideo Filius Dei pacificus; quoniam nihil in his resistit Deo. Pacifici autem in seipsis sunt, qui omnes animi sui motus componentes, & subjicientes rationi, id est, menti & spiritui, carnalesq; concupiscentias habentes edomitas, fiunt regnum Dei, in quo sunt ita ordinata omnia, ut id, quod est in homine præcipuum & excellens, hoc impetret, cæteris non reluctans, quæ sunt in nobis bestiisq; communia. Et hæc est pax, quæ datur in terrâ hominibus bonæ voluntatis: hæc vita perfecti consummatiq; sapientis. Et infra: Sapientia congruit pacificis, in quibus jam ordinata sunt omnia, nullusq; motus adversus rationem rebellis est; sed cuncta obtemperant spiritui hominis.*

277. Quapropter præter illa, quæ superius pro incipientibus & Novitiis de moderatione passionum statuimus, pertinet ad proficientes primò, ut nullam voluntariam negligentiam committant in repressione passionis cujuscunque, contra rectam rationem exurgentis, sed statim in principio strenuè contra eam se opponant, & fortiter illam reprimendo compescant.

Secundò

Secundò ut in illis ordinariè aut sæpè non exurgant involuntarii affectus passionum, qui vehementer mentem eorum inquietent & perturbent; quemadmodum homines imperfectos sæpè ita perturbant passiones iræ, vel tristitiæ, ut non possint ab illis tam citò liberari, & diu alterentur toto corpore, etiam quandoq; cum detrimento sanitatis & somni. Tertiò, ut passionibus etiam non vehementibus & inquietantibus rarò infestentur, idq; non diu; ita ut illas quasi non sentiant. Quemadmodum S. Dorotheus *serm. 1.* refert, *Antonium, Pachomium, Macarium non solum à passionum operationibus & actibus abstinuisse; sed passiones quoq; ipsas radicitus evellere, & impassibiles omninò fieri studuisse;* non quidem impassibilitate stoicâ, sed teli, quæ sita est in perpetuâ animi tranquillitate, excludente frequentes & diurnos motus inordinatos. Quartò, ut ab illis passionibus, à quibus antea perturbabantur, nunquam deinceps infestentur, nè quidem per motum primò primum. v. g. Sentit quis passiones carnis amoris, & tentationes indè ortas erga formosas personas ad primum earum aspectum vel colloquium cum illis: talis si postea in necessariis & diuturnis colloquiis vel aspectibus nullam prorsus sentiat inordinati erga eas personas amoris passionem, nullamq; tentationem carnis, imò nè scædum in corpore motum, adeptus jam censetur quartum hunc in moderandis passionibus gradum. Quintò, ut motus passionis ordinatus justâ de causâ ex imperio rationis

Qq 2

& vo-

& voluntatis concitatus, postquam; eo usi sunt quantum satis erat, statim iterum conquiescat, & relinquat eos in tali quiete, & statu pacifico ac læto, qualem possidebant ante passionem illam à se excitatam. In quo consistit perfectum Dominium passionum.

278. Media autem pertingendi ad plenum hoc Dominium, sunt potissimum sequentia: *Primum* est frequens usus Sacramenti Eucharistia; quia hæc teste S. Thoma 2. part. q. 79. a. 6. ad 3. *Carnis fomitem imminuit.* Et, ut inquit S. Cyrillus Alexandrinus lib. 4. in Joann. 17. *Perturbationes animi extinguit.* Secundum est, ut primitus in parvis nos exerceamus, & sic paulatim nos assuefaciamus ad resistendum motibus Appetitus sensitivi in nobis exurgere incipientibus. *In omnibus actibus à facilibus quis ad majora venit, multò prius discens faciliora;* inquit S. Chrysostomus homil. 27. ad popul. Et S. Bernardus serm. 1. de S. Andreâ. *Nemo repente fit summus: ascendendo, non volando apprehenditur summitas Scale.* Nam Sanctorum conversatione velle quempiam repente totam imitari, irrationabile simul est & impossibile; ut inquit S. Joannes Climacus grad. 4. *Nemo unquam repente uno simul passu scale gradus omnes conscendere potuit;* teste eodem grad. 25. Deniq; S. Laurentius Justinianus serm. in fest. SS. Innocent. *Nemo ad perfectionis valet vestigium scandere, nisi mediante progressu. Materialia videmus construi adificia non repente, sed paulatim.* Pueri quoq; ab Eruditoribus suis literis imbuuntur, & ex quo

quoti
Quor
parvi
mus t
Don
1. dic
diffic
seipsu
quo p
quipp
ut id
persu
juven
tur;
verb
& ar
dit.
terro
se coh
attu
mit a
Sicq
cunq
quid
vota
habe
nimi
pusill
nus e
debe
pare
quod

quotidianâ assiduitate studendi efficiuntur docti.
 Quomodo autem paulatim passiones nostras in
 parvis & minimis rebus reprimendo, pervenia-
 mus tandem ad perfectum earundem passionum
 Dominium, practicè ostendit S. Dorotheus *serm.*
1. dicens: *Nec quisquam hoc putet arduum &*
difficile; cum brevi compendio & spatio quis
seipsum possit & velit decius abnegare. Quod,
quo pacto fiat, edocebo: obambulat aliquis, &
quippiam conspicatus, persuadetur à cogitatione,
ut id advertat; at is cogitationi & non bonæ
persuasioni repugnat, seq; avertit. Rursum
juvenis quis magis & vanis rumoribus occupa-
tur; persuadet, ut quoque se turba immisceat, &
verba pariter inferat, negat id se acturum,
& aversus aliò, propriam voluntatem abscin-
dit. Item occurrit illi, ut coquum adeat, in-
terrogetque, quid paret obsonii? non adit, ac
se cohibet. Cernit aliquid in culinâ; quis illud
attulerit, sollicitatur interrogare; compri-
mit appetitum & vocem, & nihil percunctatur.
Sicque dum parva quæque praeiicit, sensim qua-
cunq; advenientia praeiicere consuevit. Et quid
quid factum fuerit, eo ita contentus est, ac si ad
vota sua evenisset. Cumq; nullam affectionem
habeat, omnino tandem ad impassibilitatem a-
nimi perducitur. Adverte igitur, quantum
pusillum hoc nos proficere faciat. S. Augusti-
*nus etiam *serm.* 20. de Sanctis docet, hominem*
debere litigare quotidie sua, contra vitia incre-
pare se quâdam censurâ austeritatis, & rixam
quodammodo cum homine interiore conferere;

293

volun-

voluntates proprias abnegare. E contra nunquam plenam passionum & motuum suorum moderationem assequetur, qui sibi non quotidie vim infert; sed est, cum quibus vult; pergit, quo vult; dormit, quando & quamdiu vult; loquitur, qua vult, & ubi vult; manducat & bibit, quando & quod vult, & quantum vult; ridet ac latatur inter quos vult; postremo quidquid naribus suave est, quidquid tactui blandum, quidquid oculis delectabile, quidquid ceteris sensibus carnis sua jucundum, exercet ac sequitur, qualiter vult; ut inquit S. Prosper lib. 3. de vita contemplat. c. 1.

Tertium medium est, ut, cum ad quotidianam contra passiones nostras luctam requiratur ardor & desiderium proficiendi, inclinatio ad virtutem, & fervor charitatis, ante omnia caveamus peccata quæcunq; plenè voluntaria & deliberata, etiam minima; *Peccata enim venialia sunt impedimenta spiritualis profectus; teste S. Thomâ 3. part. q. 87. a. 1. ad. 1. Et disponunt ad mortalia, juxta eundem 1. 2. q. 88. a. 3. ad. 1. Et retardant, nè animus hominis promptè feratur in Deum. 3. part. q. 87. a. 1. Et impediunt actus virtutum. 1. 2. q. 89. a. 1. Et diminuunt inclinationem ad virtutem. 1. 2. q. 85. a. 1. Et diminuunt fervorem charitatis 3. part. q. 79. a. 4.*

S. 7.

De profectu in moderando & coërcendo Intellectu.

279. **D**iximus suprà ex D. Thomâ 1. 2. q. 77. a. 1. quod motus voluntatis sequatur iudicium rationis: quia voluntas potentia cæca est, non potest ferri in incognitum; adeoq; sicut appetitus sensitivus pro duce habet sensum & potentiam cognoscitivam materiale; ita appetitus rationalis sive voluntas sequitur potentiam cognoscitivam spirituale, nempe intellectum. Undè Christus de hoc mentis oculo ait *Luc. 11. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit; Si autem nequam fuerit; etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergò, nè lumen, quod in te est, tenebrae sint.* Nam cæcus, sic cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt. Inquit idem *Matth. 15.* Et S. Paulus *Ephes. 4.* Peccata abominanda, quæ gentiles admiserunt, obscurato eorum intellectui adscribit, dicens: *Iam non ambuletis, sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vitâ Dei per ignorantiam, quæ est in illis propter cæcitatem cordis ipsorum.* Ut igitur rectè operemur, necesse est, ita rectificare & moderari intellectû, ut voluntati nihil proponat amandum & prosequendum, quod divinâ aut humanâ lege est prohibitum, aut quod vanum inutile, & spiritualis profectus est impeditivum

Qq 4

Porro

Porro præter ea, quæ suprâ attulimus in primò gradu pro *ineipientibus* de abnegatione proprii iudicii in obediendo, & de illuminatione intellectus per lectionem piorum librorum, colloquia spiritualia, & meditationem, agendum hic erit de remotione duorum obstaculorum, quæ ex parte intellectûs valdè profectui spirituali obsistunt.

Primum est *curiositas* intellectûs in cognoscendis sivè addiscendis rebus inutilibus, quando scilicet intellectus intendit talium rerum studiis & scientiis, quæ ad finem & scopum vocationis nostræ planè nihil faciunt. Quod vitium sumoperè cavendum est illis, qui vitam ex contemplativâ & activâ mixtam profitentur: nè tempus illud, quod Sacræ Scripturæ lectioni, studio Theologiæ, & concionibus sacris componendis esset impendendum, ipsi profanis & vanis, curiosis, inutilibus, ac supervacaneis scientiis impendant; Sicut conqueritur S. Hieronymus *Epist. ad Damasum Papam*, dicens: *Sacerdotes dimissis Evangeliiis & Prophetis videmus comœdias legere, & amatoria Bucolicorum versuum verba cantare.* Sanè ipse Damasus ad eundem Hieronymum scribens, testatur, se libros Lactantiî non libenter legere; quia *rardè de nostro dogmate disputant;* & quæ ibi continentur, *Scholasticis magis sunt apta, quàm nobis, utpotè de metris, & regionum situ, & philosophis disputantia.* S. Bernardus *serm. 36. in Cantic.* variorum hominum studia recensens, ait: *Sunt, qui scire volunt, eo tantum fine, ut sciant;*

*sciunt; & turpis curiositas est. Et sunt, qui sci-
 re volunt, ut sciantur ipsi; & turpis vanitas
 est. Et sunt item, qui scire volunt, ut scienti-
 am suam vendant, verbi causâ pro honoribus;
 & turpis questus est. Sed sunt quoq;, qui scire
 volunt, ut edificent; & charitas est. S. Au-
 gustinus deniq; epist. 56. ad Dioscor. vocat im-
 peritissimam scientiam, dum nos scire gaudemus,
 quid Anaximenes, quid Anaxagoras, quid Pytha-
 goras senserint, & cæteri hujusmodi; cum hoc
 a verâ doctrinâ & eruditione longe absit. Et
 lib. 5. confess. c. 3. De scientiâ Astrologicâ ait:
 Mirantur homines Astrologica; & stupent, qui
 ea nesciunt; & exultant atq; extolluntur, qui
 sciunt. Ante Solis defectum futurum prævi-
 dent; & in præsentia suum non vident. Item
 c. 4. Nunquid Domine Deus veritatis, quisquis
 novit ista, jam placet tibi? Beatus, qui te scit;
 etiamsi illa nesciat. Qui verò & te & illa no-
 vit; non propter illa beator, sed propter te so-
 lum beatus est. Qui quasi nihil habens, omnia
 possidet inhærendo tibi, quamvis pyros cæli nes-
 ciat, melior est, quàm mensur cæli, numerator
 syderum, pensur elementorum & negligens sui.*
 280. Alterum est curiositas in aliorum vi-
 tã, moribus, & factis inquirendis, & dijudi-
 candis. De quâ Christus Matth. 7. Quid vi-
 des festucam in oculo fratris tui; & trabem in
 oculo tuo non vides? Et Apostolus Roman. 14.
 Tu quis es, qui iudicas alienum servum? Domi-
 no suo stat, aut cadit. Quid iudicas fratrem
 tuum? aut quid spernis fratrem tuum? omnes
 enim

295

enim

enim stabimus ante tribunal Christi. S. Basilius serm. de Abdicat. hortatur: *Et si multi multis in rebus errata commiserint, parvaque ac magna, in iisq; pertinaciter perseverent; nolito tu aliorum te erratorum iudicem constituere: habent enim ipsi iudicem justum, qui reddit unicuique secundum opera sua.* Quod intellige de illis, quae manifestè non sunt mala, sed possunt bono & malo animo fieri; Sicut ait S. Augustinus in illud Roman. 24. *Tu quis es &c. In his rebus, quae & possunt bono animo fieri, & malo, non audeamus de alterius corde, quod non videmus, ferre sententiam: in his autem rebus, quas bono & casto animo fieri non posse manifestum est, non improbat, si iudicemus.* Quin & tunc fraternam correctionem erranti impendere tenemur, si delictum mortale sit certum; nec alius sit, qui ipsum corrigat; & ipse sine correctione non credatur se emendaturus, correctus autem prudenter speretur ad meliorem frugem se recepturus. De quâ correctione fraternâ suo loco dicemus. Quod si alius fuerit constitutus, qui singulorum actus sollicitè observet, & corrigat, aut si delictum non sit certum; tu cave aliena conservationis esse temerarius iudex. *Etiâ nisi perperam actum quid deprehenderit, nec sic iudices proximum; magis autem excusa intentionem, si opus non potes; puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum aut vehementem nimis tentationem;* inquit S. Bernardus serm. 4. in Cantica. *Nam quid tibi ipsi negotia plectis? quid curiosus es? si Deus ita ordi-*

ordina
cerem
terem
dicere
nobis
rum
quid
riofita
facim
Unde
morte
tem:
me seq
Por
evitari
tem e
ad no
fectus
mend
in illu
Nostra
ter ser
etiam
mus.
alienâ
fit nob
defect
rum d
gimus
apud C
enim v
nam &

ordinasset, ut percunctaremur vitas, & exposceremus pœnas, & curiosè aliorum mores discuteremus, annon multi gravatim & apud seipsos dicerent: Quidnam est hoc? difficilem rem nobis Deus præscripsit; non enim possumus aliorum vitam inquirere; Siquidem ignoramus, quid admisserint: Nunc verò cum omni hac curiositate nos liberaverit, nobis ipsis negotium facimus; & per hoc nosmetipsos negligimus. Unde Christus ad Petrum curiosè de vitâ & morte Joannis Apostoli inquirentem & dicentem: Hic autem quid? ait: quid ad te? Tu me sequere. Joann. 21.

Porro medium primum & efficacissimum ad evitandam hanc nostri intellectus curiositatem est, ut cogitationes nostras convertamus ad nos ipsos, & solliciti simus, quomodò defectus nostros proprios deprehendamus & emendemus; Sicut monet S. Chrysostomus *serm. in illud Pauli: Salutate Priscam &c.* dicens: Nostram ipsorum vitam singulis diebus diligenter scrutemur: aliorum autem vitam ei, qui etiam incognita novit, judicandam relinquamus. Hac enim ratione fiet, ut tempus pro alienâ vitâ & moribus investigandis non superfit nobis; & propter multiplices & enormes defectus nostros non audeamus leviores aliorum defectus perstringere; Sicut accidisse legimus illis Judæis, qui mulierem peccatricem apud Christum accusabant. Joann. 8. Cùm enim vehementius instarent, ut Christus pœnam & supplicium in illam decerneret; is verò

rò responderet: *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat, ac præterea se inclinans, singulorum peccata in terrâ describeret, & oculis eorum obijceret; unus post unum exhibant, incipientes à Senioribus; nec ulterius de mulieris peccato puniendo verba faciebant. Ve tibi tua, nigra dicebat cacabus olla; quia non agnoscebat propriam suam nigredinem, quæ major & deformior erat, quam nigredo ollæ. Et Christus Matth. 7. Quomodo dicitis fratri tuo: Sine ejiciam festucam de oculo tuo: & ecce trabs est in oculo tuo?*

Secundum medium est, ut intellectui nostro circa interiorem aliorum hominum constitutionem & animi statum cognoscendum diffidamus, & de errore suspectum habeamus. *Homo videt ea, quæ apparent: Dominus autem intuetur cor. 1. Reg. 16. Et Jeremia 17. Pravum est cor omnium & inscrutabile; quis cognoscet illud? Undè Apostolus monet. 1. Corinth. 4. Nolite ante tempus judicare, quoadusq; veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum & manifestabit consilia cordium.* Quod si quis velit experimentaliter discere, quam facile possit intellectus humanus errare circa internam animi constitutionem in aliis cognoscendam; is tantum se reflectat supra seipsum, & recogitet, quoties alii circa ipsum in suspicando & judicando erraverint, quam sæpè in malam partem interpretati fuerint, quod ipse optimâ ex intentione fecerat; quoties etiam suspicati sint, de quo ipse nunquam cogitavit.

Legat

Legat Historiam Evangelicam; & videbit, quàm graviter in judicando erraverint, Sacerdotes, Pharifæi, & Scribæ circa Christum & Præcurforem ejus Joannem: cùm tamen putarent se conformiter S. Scripturæ judicare. Tutius igitur & securius procedit, qui de omnibus benè, quàm qui de uno aliquo malè sentit. *Nam qui proclivior est ad bene credendum de homine, quàm ad malè suspicandum, non se multum dolet errare, cùm benè credit etiam de malo. Periculosum est autem, cùm quis malè senserit fortè de bonè, nesciens qualis sit. Quid perdo, si credo, quia bonus est; Si incertum, utrum sit malus?* inquit S. Augustinus in Psalm. 147.

Tertium medium est charitas erga proximum: Nam quem veraciter diligimus, illius verba & facta non finistrè interpretamur, sed à culpâ excusamus, & in bonam partem trahimus; quia *charitas non cogitat malum.* 1. Corinth. 13. Sicut experimur in parentibus, qui sæpè in liberis suis laudant & approbant etiam illa, quæ alii homines vituperant & carpunt.

§. 8.

De profectu in modo & ratione meditandi.

281. Quatuor modis sive exercitiis potissimum accedimus ad Deum, teste S. Bernardo, *Lectione scilicet, meditatione, Oratione, & contemplatione.* Per ipsum verò amoris exercitiura

ercitiū Anima Deo plenè conjungitur, uni-
 tur, & adhæret. De Lectione jam suprâ in
 primo gradu pluribus egi: Quibus hic solum
 ex Ludovico Granatenſi. *De perfect. Amoris*
Dei addendum, quod inter lectiones ea plus fa-
 ciat ad conjunctionem cum Deo, *qua magis est*
affectuosa, devota, & plus habet Amoris Divi-
ni; cujusmodi est lectio *meditationum S. Au-*
gustini, Stimuli Amoris S. Bonaventuræ &c. De
 meditatione & reliquis dicam in sequentibus.
 Itaq; quamvis suadendum sit *incipientibus* &
 Tyronibus, ut meditationes suas quotidianas
 desumant ex aliquo libro jam formatas, & in
 sua puncta ab Authore libri distributas. Nihil
 ominus postquam usum & praxin meditandi
 satis didicerunt, & in eâ arte se diu exercuerunt,
 non est amplius necesse hujusmodi libris inhæ-
 rere; sed possunt ipsi materias fini & intencio-
 ni suæ convenientes sibi juxta spirituales suam
 indigentiam & necessitatem, aut utilitatem se-
 ligere, & meliori modo disponere v. g. ad pro-
 fectum faciendum in Humilitate possunt sibi
 pro meditatione assumere Historiam illam Chri-
 sti, apud Joann. c. 13. lavantis pedes discipulo-
 rum. Pro incremento Paupertatis serviet tex-
 tus Matth. 8. *Filius hominis non habet, ubi ca-*
put reclinet &c. Ad perfectam obedientiam
 obtinendam accommodatus erit pro medita-
 tione textus S. Pauli *Philipp. 2. Factus est obe-*
diens usq; ad mortem. Et sic de reliquis. Vide
 sententias suprâ allatas ex S. Scripturâ contrâ
 tentationes frequentiores. Modus autem &
 ratio

ratio
 vel pe
 gradu
 nem p
 rentiu
 aut ph
 rum,
 vel te
 caperj
 quom
 expen
 Nazar
 Quid
 na rer
 putas
 nequa
 Myster
 atas,
 & anir
 us in
 parit,
 Magus
 vidua
 S. Hier
 erat, c
 loquit
 na & c
 Cir
 tias A
 Primò
 lus & c
 physica

ratio procedendi in meditatione poterit esse vel per *puncta plura*, sicut tradidimus supra in gradu primo: vel sine punctis per *considerationem personarum* in mysterio aliquo Fidei occurrentium; aut per *considerationem Actionis*; aut plurium Actionum personæ, vel personarum; aut per *expansionem verborum* personæ; vel textuum & sententiarum S. Scripturæ. Circa *personas* considerari possunt earum Nomina; quomodò S. Bernardus *serm. 1. super Missus est* expendit Nomina Angeli Gabrielis, civitatis Nazareth, Josephi, Beatæ Virginis &c. dicens: *Quid sibi voluit Evangelista tot propria nomina rerum in hoc loco iam signanter exprimere? putasne aliquid horum supervacue positum sit? nequaquam: plena quippe sunt omnia supernis Mysteriis &c.* Secundo possunt considerari *etas, status, Officium, Bona externa, corporis & animi constitutio &c.* Sicut facit S. Ambrosius in *Lucam*, dum ait: *Virgo generat, sterilis parit, mutus loquitur, Elisabeth prophetat, Magus adorat, utero clausus Joannes exultat, vidua confitetur, Justus expectat &c.* Item S. Hieronymus in *c. 19. Matth.* *Petrus piscator erat, cibos manu & arte querebat; & tamen loquitur confidenter: Ecce nos reliquimus omnia &c.*

Circa *Actiones* personarum & circumstantias Actionum possunt considerari sequentia: Primò *Fini*, quis & qualis fuerit, bonus an malus &c. Secundo *causa efficiens* Actionum, physica, vel moralis; cujusmodi est Imperans con-

consulens &c. Tertiò *qualitas* Actionum, an fuerint crudeles, voluntariæ &c. Quarto *locus*, in quo exercitæ sunt Actiones v. g. Flagellatio Christi in atrio Pilati, captivitas in horto, crucifixio in monte Calvariæ. Quinto *tempus*, in quo Actio aliqua contigit, v. g. Nativitas Christi in hyeme, mors & Resurrectio in vere, prædicatio in anno ætatis trigesimo &c.

Circa *Verba* & locutiones personarum, vel circa sententias S. Scripturæ præsupponendum est, quod nullum sit verbum in omnibus Libris & capitulis Bibliorum redundans & superfluum. *Nihil temerè & fortuitò loquitur Divina Scriptura; sed & Syllaba & apiculus reconditum habet thesaurum;* inquit S. Chrysostomus *homil. 18. in Genes.* Et S. Gregorius Nyssenus *de Gen. hom. Grave nefas est dicere, in Scripturâ verbum aliquod redundare.* Item S. Bernardus *serm. 1. super missus est: Si nec folium de arbore sine causâ, nec unus ex passeribus sine Patre cælesti cadit super terram: putem ego, de ore Sancti Evangelistæ superfluum diffluere verbum? Non puto: plena quippe sunt omnia supernis mysteriis.* Hoc præsupposito rectè concluditur, in meditatione & consideratione cujusvis sententiæ Divinæ Scripturæ nullum verbum esse transfiliendum quasi superfluum, aut impertinens, aut inutile, sed omnia & singula verba esse accuratè examinanda & perpendenda, imò & syllabas verborum; Sicut ait S. Basilius *lib. 1. de Spiritu Sancto: Nobis præscriptum est, ut si-*
miles e-
fas est.
ne. C
autem
sunt di
cutere
det nos
bis) nu
sus sui
cedente
ratione
Et S. C
putetis
Nihil e
aliquâ
in se h
dum, i
ad orn
sed om
aliquo
ruendi
denda
libet v
canda
ciat, v
peccat
propo
nis &c
Por
quod
conju
tur ci

miles efficiamur Deo, quatenus humana natura
 fas est. Porro similitudo non est absq; cognitio-
 ne. Cognitio verò doctrinā paratur. Doctrina
 autem initium est Oratio. Orationis partes
 sunt dictiones & Syllaba. Proindē Syllabas ex-
 cutere non est aberrare à scopo. Quod si quis ri-
 det nostram circa Syllabas (ut Psalmi utar ver-
 bis) nugacitatem; ipse quidem infrugiferum ri-
 sū sui fructum metet: Nos verò haud unquam
 cedentes hominum convitiis, nec illorum vitupe-
 ratione dejecti, vestigandi studium deseremus.
 Et S. Chrysostomus homil. 28. in Genes. Non
 putetis obsecro, hoc absq; causā fuisse adjectum.
 Nihil enim est in Divinā Scripturā, quod non
 aliquā ratione dictum sit: quod & non latentem
 in se habeat utilitatem. Undē non est putan-
 dum, in Divinis Scripturis usurpari Synonyma
 ad ornatum; uti faciunt Scriptores prophani:
 sed omnia verba etiam minutissima significant
 aliquod mysterium, & præbent occasionem e-
 ruendi alicujus conceptus boni; ideoq; perpen-
 denda sunt singillatim, & ordinatē; ac post quam
 libet voculam per intellectum expensam appli-
 canda est voluntas, ut affectum indē bonum eli-
 ciat, vel Amoris, vel timoris, vel doloris de
 peccatis, vel desiderii Bonorum cœlestium &c.
 propositumq; concipiat emendationis, perfectio-
 nis &c.

Porro notat Ludovicus Granatensis supra,
 quod inter meditationes eæ sint utiliores ad
 conjungendam cum Deo animam, quæ versan-
 tur circa Beneficia, & Perfectiones Dei, om-

R r

niaq;

niaq; alia, quæ possunt in nobis amorem Divinum accendere. Cujusmodi meditationes plures adfert idem Author *lib. cit. circa finem.*

§. 9.

De profectu in modo orandi.

282. **P**ER *orationem* hic intelligitur brevis & frequens ad Deum *aspiratio*; cuius iuge exercitium valet plurimum ad unionem cum Deo; sicut cum aliis Scriptoribus illuminatissimis testatur Cardinalis Bona *in viâ compendij ad Deum c. 5.* Undè quidam Doctor apud Ludovicum Granatensem *suprà* ait: *Et si multa via sunt, quibus ad perfectionem pervenitur; tamen compendiosissima & efficacissima est hac, quam docet S. Dionysius & multi alii post illum nempe elevare cor nostrum ad Deum cum affectibus & desideriis amore ipsius inflammatus, conversando cum eo, & cum eo colloquendo, incedendo semper collectis animæ viribus in illius conspectu, & eliciendo ex omnibus rebus incentiva quadam ad illum melius cognoscendum, & ferventiùs amandum.* Sunt autem *aspirationes* nihil aliud, quàm brevissimæ quædam orationes, sive mente solâ, sive mente simul ac ore conceptæ, & prolata; quibus debet anima fidelis in quovis loco & tempore assuescere, & frequenter incumbere, cor suum & voluntatem ad Deum erigens die ac nocte, domi & foris, sedens & ambulans, in quovis negotio, in quavis actione,

& occupatione; quantum scilicet humana infirmitas & vitæ præsentis conditio permittit. Dicuntur *aspirationes*; quia illis aspiramus ad Deum, & nihil nisi Deum spiramus. Dicuntur quoque *motus Anagogici*; id est, sursum ducentes; quia nos à rebus terrenis abducunt, & ad superna levant, ac tandem ad beatam cum Deo unionem evehunt. Dicuntur etiam *orationes jaculatoria*; quia instar jaculorum & sagittarum velocissimè eas jaculamur ad Deum. Dicuntur denique *Affectus*; quia sunt affectiones cordis, desideria, ac proposita voluntatis. Undè Victor Gelenius in *summâ Pract. mystica Theologia*, aspirationem definit, quod sit *expeditus affectus erga Deum ut Summum Bonum*. Traditque primum statum, per quem anima transire debet, antequam perveniat ad culmen sanctitatis, esse statum *meditationis*, secundum *aspirationis*, & tertium *contemplationis*: Nam exercitium hoc aspirationum illis præsertim convenit, qui animam à vitiis jam expurgârunt, & aliquantulum in exercitio meditationis profecerunt. Postquam enim anima à sæculi affectu per meditationis exercitationem abducta fuerit, ita ut sentiat Divinum in se ignem accensum; tunc relicto statu meditationis transit ad statum *Aspirationis*; post quem demùm ad *contemplationem* pergit; uti advertit memoratus Cardinalis Bona *suprà c. 7.*

283. Porro ad Exercitium *Aspirationum* facilitandum requiruntur sequentia: *Primum* est memoria & recordatio præsentis Dei; nam ad præsen-

R r 2

præsen-

præsentem non est difficile nobis loqui & aspirare. Non est autem necesse, ut per hanc recogitationem Divinæ præsentia caput sive cerebrum & phantasiam nostram fatigemus; sicut imperiti quidam faciunt, & per hoc imaginationem suam lædunt: Sed sufficit per actua- lem fidem apprehendere immensitatem Dei, quâ cœlum & terram implet; scientiam ejus infinitam, quâ cuncta videt & penetrat; & concursum illius ad omnes nostras operationes. Unde Ludovicus Granatensis postquam monuit, hominem debere in semetipso extruere oratorium, in quo semper vacet Deo, & in præsentia Dei versetur; subdit, hoc non esse faciendum cum impetu & violentiâ, sed cum tranquillitate, & simplicitate; inclinando suaviter spiritum ad supremam illam Deitatem.

Secundum est tranquillus, pacatus, quietus, & serenus animi status; qui supponit perfectam abnegationem, & nuditatem ab omnibus imaginibus, formis, & speciebus creaturarum; fugam curiositatum, inutilium sermonum, humanarum consolationum, & vanarum occupationum; mentem liberam & expeditam ab omni terrenâ delectatione, desiderii proficiendi; lectionem spiritualem; colloquutionem de rebus Divinis; silentium &c. Nam quælibet vel minima inordinatio, quicumque tenuissimus affectus erga creaturam aliquam, quævis exterior distractio moram injiciunt Animæ ad unionem cum Deo properandi.

Tertium est, ut, si initium hujus exercitii videatur

deatur nobis difficile, propter naturæ nostræ instabilitatem, & liberè evagandi consuetudinem, non propterea animum abjiciamus, & ab incepto desistamus; sed constanter & fortiter conemur per assiduum laborem vincere difficultatem, donec consuetudo in animo fuerit stabilita, & quasi in naturam transferit. Ad quod plurimum valebit, & maximè necessarium est, Gratiæ Divinæ auxilium quotidie implorare: quia *suprà vires hominis est, serere cum Deo colloquium, nisi adsit vis & actus Spiritûs Sancti;* ut inquit S. Chrysostomus *apud Cardinalem Bonam suprà;* Qui etiam addit, eum, qui ex hac saluberrimâ exercitatione uberes fructus percipere cupit, nullâ unquam die, imò nullâ horâ, si fieri possit, intermittere eam debere, juxta illud monitum Christi *Luc. 18. Oportet semper orare, & non deficere.* Et S. Pauli *1. Thesal. 5. Sine intermissione orate.* Quod intelligendum non de quolibet momento & puncto, aut sub quâlibet occupatione; quia sunt quædam occupationes, exigentes vehementem mentis applicationem & advertentiam, quæ non simul compatiuntur actualem elevationem & aspirationem animi; cujusmodi sunt studia litterarum, & liberalium artium tractatio; undè in illis sufficit mentem antecederet ad Deum elevâsse, & eandem per sanctam intentionem ex motivo charitatis elicitam Deo univisse. In aliis tamen monet Granatensis *suprà.* Nos nunquam debere esse totos in re aliquâ & negotio externo; sed semper reservandam

R r 3 esse

esse Deo aliquam partem animi non occupatam, ita ut semper maneat cordis particula, quæ Deum respiciat, eum cogitet, & ad eum aspiret.

284. *Fontes aspirationum*, è quibus elici possunt & hauriri, sunt plures, videlicet consideratio cœlestis Patriæ, tædium miseræ hujus vitæ, desiderium Deum videndi, magnitudo Divinæ Bonitatis & misericordiæ, Dei Sipientia, potentia cœteræq; perfectiones, dolor de peccatis, affectus gratitudinis, passio Salvatoris, amor erga Deum, amor Dei erga nos, Divinæ Providentiæ admiratio, zelus animarum, & desiderium patiendi pro Christo. Quibus accedunt Actus abnegationis, pœnitentiæ, charitatis, Humilitatis, & cœterarum virtutum. Verba autem & affectus desumi possunt vel ex Sacra Scripturâ, maximè ex Psalmis, qui hujusmodi affectibus abundant; vel ex Sanctis Patribus, dicendo v. g. cum S. Augustino: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua!* &c. Cujus Sanctissimi Patris Confessiones, Soliloquia, Manuale, Meditationes copiosissimam materiam subministrant. Vide plurimas Aspirationum formulas collectas, & in decades distributas ab illustrissimo Cardinale Bonâ in *viâ compendii ad Deum*; quæ inexpertis, vel aridis magnum subsidium conferunt.

S. 10.

De contemplatione.

285. **C**ontemplatio opus & occupatio est *perfectorum*; ad quam pervenitur non industria

tis naturæ, feruntur impatientissimo desiderio ad Deum, quasi velint omnia Divina quodammodo deglutire. Nam tales mox defatigati deficiunt, & internam serenitatem ad contemplationem adeò necessariam perdunt. Errant præterea, qui inconsultò statum Aspirationis ante tempus deserunt, & ad statum contemplationis transire volunt: quia cùm humilitate & consilio careant, præcipitio & ruinæ proximi existunt. Utrùm verò quis ab Aspiratione debeat transire ad contemplationem, colligere potest ex hoc indicio, si experienciâ ipsi constet, quod orationes jaculatoriæ solito ardore destituantur, & quod interna dispositio inclinet ad intuitus & inhæssiones spirituales, quasi ad quietem mentalem non per gustum transeuntem, sed permanentem & perseverantem.

286. Porrò definitur *contemplatio* ab Authore libri de spiritu & animâ inter opera D. Augustini, quod sit *perspicua veritatis jucunda admiratio*. S. Bernardus ait: *Contemplatio est verus certusq; intuitus animi de quacunq; re; sive apprehensio veri non dubia*. Brevius S. Thomas: *Contemplatio est Divinæ veritatis simplex intuitus*. Fuliùs alii: *contemplatio est intuitio clara & quieta Divinorum; voluntatem ad perfectum amorem inflammans*. Fusissimè deniq; Jacobus Alvarez: *Contemplatio est liber, perspicax & certus intuitus Dei, & rerum cælestium admirationem inferens, in amorem desinens, & ex amore procedens*. Dicitur primò *intuitus*; quia in contemplatione non discurretur ad inquirendam

dam veritatem; Sicut in meditatione facimus; sed contemplatio veritatem simpliciter & absq; discursu inspicit. Dicitur secundo *intuitus liber*, scilicet ratione hominis contemplantis, qui debet esse liber non tantum à peccatis, sed etiam ab affectibus inordinatis, & à curis superfluis. Item ratione actus; quia animus à rebus terrenis expeditus, quasi avis in aëre liberrimo motu vagatur, quocunq; Deus illum fert. Dicitur tertio *intuitus perspicax*, id est, clarus, apertus, & conspicuus, non quidem in lumine gloriæ, sed in lumine fidei; quam fidem lux sapientiæ perficit & exacuit. Dicitur quarto *intuitus certus*; quia de rebus divinis eò certiores reddimur, quò clarius eas perspicimus. Dicitur quinto Dei, *ac rerum caelestium intuitus*; ut significetur objectum contemplationis, quod est Deus in essentiâ unus, in personis trinus, infinitè perfectus, & infinitis perfectionibus excellens. Item Christus Salvator noster cum omnibus mysteriis & Beneficiis humano generi exhibitis. Deniq; Patria caelestis & Ecclesia triumphans; verbo, omnia objecta meditationis possunt esse etiam objecta contemplationis; si talia sint, quæ ad amorem Dei corda inflamment. Dicitur Sexto *admirationem inferens*; licet enim illa, quæ contemplamur, sint nobis per fidem cognita & perspecta, nihilominus quia novo & insolito modo nobis proponuntur, stupenda nobis & mirabilia videntur. Dicitur septimò *in amorem desinens*; ut ostendatur, quis sit finis contemplationis; nempe major,

R r s per-

perfectior & intensior *amor Dei*, per quem Deo unimur, & intimè adhxremus, ac unus quodammodò Spiritus cum Deo efficimur. Deniq; additur *ex amore procedens*: quia ex charitate Dei incitatur ad eius contemplationem; ut eum magis & perfectius amemus. Quod verò supra dixi, contemplationem esse *Donum perfectiorum*, qui vitiis extinctis, & affectibus moderatis, eam mentis tranquillitatem possident, quâ possint mentis obtutum in Deo figere; nullatenus intelligendum est, quasi omnes *perfecti* sint contemplativi, & donum contemplationis possideant: Nam non omnes perfecti eleuantur ad contemplationem, saltem perfectam: quia Deus multas alias habet vias, quibus perfectos & sanctos efficiat; cuiusmodi sunt afflictiones, labores vitæ activæ, oratio, multiformis mortificatio &c. soletq; aliquando evenire, ut magnis contemplationis donis cumulati, sint charitate inferiores aliis, qui hæc dona contemplationis non experiuntur. Undè non debet fieri pusillanimis, qui contemplationis gratiam in se non sentit.

Atq; hæc de unitione cum Deo per meditationem, aspirationem, & contemplationem sufficient. Nunc ad *unitionem voluntatis* per actualem charitatem, seu amorem transeamus.

§. I. I.

De unitione voluntatis cum Deo, quæ est apex perfectionis.

287. Post unitionem intellectus nostri cum Deo per considerationem sequitur etiam *unitio*

unitio voluntatis; quamprimùm enim intellectus Bonum aliquod cognovit; voluntas erga illud afficitur, & per amorem illi se unit; ita ut, quò perfectior est cognitio, eò major sit voluntatis erga Bonum cognitum affectus, amor, & unio. Solet autem unitio per voluntatem cum Deo præstantior multò & perfectior esse, quàm illa, quæ fit per intellectum: Imò in voluntatis unitione cum Deo summo Bono consistit tota perfectio nostra, ad quam aspirare debent omnes Religiosi, & quam actualiter jam possidere tenentur, qui ad vitæ activæ functiones applicantur; ut alios purgare, illuminare, & perficere possint. Contingit enim hæc unitio per charitatem perfectam: *communis autem Doctorum sententia est, quod perfectio vitæ Christianæ consistat in perfectione charitatis*; ut inquit Ludovicus Granatensis *lib. 7. memorial. vitæ Christianæ c. 1. Et pro ut illa magis aut minus est perfecta, erit etiam magis aut minus perfecta vita Christiana; adeò ut qui perfectus est in charitate, perfectus etiam sit in hac vita.* Quæ autem sit hæc perfectio charitatis, quæ nos Deo unit, & perfectos reddit, declarat idem Doctor ex S. Thomâ, adducens tres gradus & species perfectæ charitatis. Prima est, quâ Deus in tantum diligitur, in quantum est diligibilis. Et hæc perfectio in solo Deo est. Secunda est eorum, qui semper amant Deum ex totis viribus suis actualiter, & sine intermissione. Quæ perfectio competit solis Beatis, qui Deum intuitivè semper vident. Tertia charitas est viatorum; *quæ et si non possit ascendere*

cendere ad perfectionem Beatorum; contendit tamen, quantum potest, ut quàm proximè ad illam accedat; tantòq; solet esse perfectior, quanto similior est ei, quam habent Beati in celo, qui actualiter sine intermissione & totis viribus ardent in amore Divino. De qua charitate Dionysius Carthusianus in exhortat. Novitior, art. 3. ait: Non ita dico, Deum jugiter & constanter quarendum, quasi oporteat, sive possibile sit omni momento actualiter ferri in ipsum per intellectualem considerationem & virtuosam affectionem aut actionem: sed quod homo, presertim Religiosus, debeat toto assiduòq; conatu ad hoc niti, ut quantum sibi Deo auxiliante possibile est, propinquet quotidie indefinente illi actuali elevationi mentis in Deum; conando ad id, ut sepius in Deum feratur, & stabilis in tali elevatione actualiter permaneat; sicq; quotidie frequentius purius atq; stabilius erigatur in Deum per ipsius Considerationem seu contemplationem affectuosam & fixam, & item per actualem ipsius dilectionem puram & stabilem.

Unde non sufficit ad hanc perfectionem charitatis, quod quis aliquoties aut sæpius in vitâ eliciat actus charitatis, sicut homines sæculares faciunt. & facere tenentur. Neq; satis est quod in quolibet die aliquoties per amorem quis Deo se uniat. Sed necessarium est, ut quemadmodum Christus Dei Filius in terris agens, semper ac incessanter per actus charitatis fuit & mansit Deo unitus in cunctis operibus suis; ita quidem ut nullum unquam momentum fuerit;

fuerit, quo non per actualem charitatem intensissimam sanctissima illius anima Deo adhæserit: Sic & voluntas nostra semper quasi ac omni ferè momento (quantum scilicet vitæ præsentis status & humana infirmitas permittit) Deo Summo Bono per actus charitatis intensos in omnibus operibus seu functionibus nostris conjuncta existat & unita; referendo scilicet dicta opera in principio per intentionem ex charitate procedentem, ad Dei Beneplacitum, Laudem & gloriam; gaudendo de ejus Bonis in & extrinsecis; desiderando Divini Nominis glorificationem: conformando voluntatem nostram cum Divinâ &c. ita ut omnis nostra oblectatio, omnis amor, cogitationes, omnes, omniaq; desideria nostra sint in solo Deo; & quidem cum tantâ continuatione, ut semper aut ferè semper cor nostrum in Deo sit absorptum; ac in omni opere vel negotio maneat aliqua intellectus & voluntatis particula libera, quæ Deo vacet per considerationem & amorem; ut inquit Ludovicus Granateus *suprà c. 2. & alibi*. Quod tamen intellige de operibus illis & functionibus, quæ simul compatiuntur actualem intellectus advertentiam ad Deum. Nam si opus aliquod tam vehementem & intensam exigeret intellectus applicationem, ut simul ad Deum advertere non posset (veluti sunt studia litterarum) tunc neq; charitas in voluntate *actualiter* continuari posset, propter defectum considerationis ex parte intellectus, quem voluntas ut ducem sequitur; & quia cœca est,

ca est,

cæ est, in incognitum ferri nequit: Adeoq; in
 ejusmodi operibus sufficet, si quis intentionem
 ex motivo charitatis elicitam illis præmiserit,
 & virtualiter saltem continuaverit, ita ut vi ac
 virtute intensiōis illius præviæ opus inceptum
 profèquatur, & ad finem usq; perducatur. Media
 porrò ad hanc voluntatis nostræ cum Deo Sum-
 mo Bono unionem, non sunt alia, quàm illa,
 quæ hæctenus in primo & secundo gradu fufius
 descripsimus; Scilicet perfecta animæ purgatio
 à peccatis & vitiis, edomatio passionum inor-
 dinatarum; Humilitas, voluntaria paupertas,
 Castitas, Obedientia, sive abnegatio propriæ vo-
 luntatis & Judicii, evacuatio memoriæ & phan-
 tasiæ à speciebus & imaginibus sæcularibus; mo-
 deratio potentiarum cognoscitivarum, Silen-
 tium, & solitudo; Quibus omnibus removen-
 tur *impedimenta*, quæ obsistunt unioni cum Deo
 per charitatem: Item conferentiæ & colloquia
 spiritualia. Lectio piorum librorum; medita-
 tio de perfectionibus Divinis & Beneficiis à
 Deo acceptis, praxis Aspirationum, & contem-
 platio; Quæ sunt *adjumenta*, quibus anima ad
 Dei amorem & unionem elevatur. Quamvis
 contemplatio non sit ad hoc simpliciter neces-
 saria; uti suprâ dictum est ex Cardinale Bonâ.
 288. Porro ex unitione voluntatis cum Deo,
 sequitur adhuc alia quædam *exterior*, quæ in
*similitudine circa vitam, mores, & conversatio-
 nem externam* sita est, duasq; partes complecti-
 tur: prima pars in eo consistit, ut in nobis ip-
 sis circumferamus exterius similitudinem &
 ima-

imaginem Christi in terrâ converſantis, vitaq; nostra & ratio converſandi conformetur ſive aſſimiletur vitæ ipſius; ita, ut cum S. Paulo diſcere poſſimus: *Vivam non ego, vivit verò in me Chriſtus Galat. 2.* Et non modò cogitationes affectuſq; noſtros internos, ſed etiam actiones externas conformemus actionibus Chriſti Domini Noſtri, haud ſecus, quàm ſi totidem Chriſti videremur; perfectionis enim ſtudioſus omnes actiones ſuas tam internas quàm externas aptè debet conformare vitæ Chriſti, ut Angelorum hominumq; oculis appareat alter Chriſtus; ut inquit Bartholomæus Riccius *inſtruct. de modo rectè meditandi part. 1. c. 7.* Urdè Paulus *Roman. 13.* monet: *Induimini Dominum Jeſum Chriſtum.* Et *1. Corinth. 15.* hortatur, ut portemus deinceps imaginem cæleſtis hominis; Sicut hætenus portavimus imaginem terreni. S. Joannes autem *1. epiſt. 2.* requirit, ut, ſi velimus in Chriſto manere, ſicut ille ambulavit, ambulemus. Hæc enim eſt vehementer ſe invicem amantium natura & indoles, ut ſibi pro poſſe aſſimilentur in moribus, & externo converſandi modo; juxta illud tritum apud S. Hieronymum *ſuper Michæam Prophet.* *Amicitia parem aut facit, aut accipit.* Sic de eo, qui nos ardentè amat, dicere ſolemus, quod ſit alter ego, id eſt, tam per omnia mihi ſimilis, ut in me tranſformatus videatur. Qui ergò Deum vehementer diligit, ejus imagini, quam in terris monſtravit, omni modo poſſibili ſe conformat & aſſimilat.

Altera pars hujus unionis conſiſtit in eo, ut laboremus

boremus & conemur etiam alios homines effi-
cere similes ac conformes Christo in vita & con-
versatione; ut Deus in omnibus laudetur &
glorificetur. Quomodo legimus S. Paulum labo-
râsse, & alios ad hanc similitudinem provocâsse:
Estote imitatores Dei; sicut Filii charissimi. E-
phes. 5. Et 1. Corinth. 11. Imitatores mei estote,
sicut & ego Christi. Qui enim Deum vehemen-
ter amat, is tanto gloriæ Dei propagandæ, &
salutis animarum procurandæ Zelo flagrat, ut
nullos labores & difficultates, nulla pericula &
detrimenta corporis, imò nec mortem ipsam
horreat & pertimescat; Sicut Christus Dei Fi-
lius ex abundantissimo erga Patrem suum cœ-
lestem amore nec famæ, nec vitæ suæ pepercit,
ut Dei gloriam & animarum salutem promove-
ret; *ut glorificetur Pater in Filio. Joann. 14.*
Verùm de hoc infra fufius capite proximè se-
quenti.

CAPUT III.

*De officio secundo, & munere eorum, qui
in gradu proficientium sunt
constituti.*

289. **D**iximus suprâ ex D. Thomâ 3. part. q.
40. a. 1. ad 2. quod *Christus talem vi-*
tam elegerit, secundum quam aliquis predicando
& docendo contemplata aliis tradit. Undè qui
vitam activam cum Christo profitentur, sicut
omnes Canonici Regulares, maximè verò Nor-
bertini

bertini sivè Præmonstratenfes profiteri solent, non debent acquiescere, si proprium spiritum suum perfecerint; sed status illorum & professio requirit, ut etiam alios per functiones Hiearchicas vocationi suæ proprias perficiant, & salutem animarum promoveant. Ad hoc enim *charitas Christi eos urgere debet* cum Apostolo *2. Corinth. 5.* ut se libentissimè impendant & super impendant pro animabus à Deo creatis imagine Dei insignitis, & pretiosissimo Christi sanguine, passione, ac morte redemptis. Quod si non fecerint, sed gratiam vocationis, quæ illis ad hunc finem data fuit, talenta naturæ foderint in terram; procul dubio cum servo illo pigro & otioso in tenebras exteriores projicientur. *Matth. 25.* similis enim ratio est cum illis, quæ cum Apostolo ad salutem animarum procurandam, vocato, qui de se ait: *Si Evangelizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: Væ enim mihi est, si non evangelizavero.* Si enim juxta S. Basilium in *constitut. monast. c. 32.* gravissimè plectentur ii, qui, quas à Deo datas sibi corporis vires habent; malitiæ celant; utiq; severius plectendi sunt illi, qui vires & talenta animæ ad salutem animarum à Deo concessa abscondunt: *Satius est delicti cujusdam particularis reum fieri, quam talenti absconditi;* inquit S. Macarius in *disput. cum Causidic.* de quo plura suo loco. Quia autem vita activa nihil aliud est, quam exercitium charitatis erga proximum; necessarium est, ut de hac prius agamus.

ss

f. 1.

§. 1.

Quid sit charitas proximi.

290. **Q**uod charitas proximi pertineat etiam ad perfectionem, ita ut sine ea nemo dicendus sit perfectus, colligitur ex verbis Christi *Matth. 22.* ubi, postquam dixisset, mandatum de proximo esse simile mandato de diligendo Deo, subjungit: *In his duobus mandatis pendet universa lex & Prophetæ.* Colligitur etiam ex verbis S. Pauli *Rom. 13.* *Qui diligit proximum, legem implevit. Plenitudo legis est dilectio.* Et *Coloss. 3.* *Super omnia autem hæc charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.* Imò charitas Dei non potest subsistere in nobis absq; charitate proximi; Sicut testatur S. Joannes. *1. epist. c. 4.* *Si quis dixerit, quoniam diligo Deum & fratrem suum oderit, mendax est. Hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. Et c. 3.* *Qui non diligit, manet in morte. Omnis qui odit fratrem suum, homicida est; & scitis, quia omnis homicida non habet vitam aternam in semetipso manentem.* Propter quod Christus tam signanter hoc mandatum de diligendo proximo nobis inculcat. *Joann. 13.* *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, Sicut dilexi vos. Hoc mando vobis, ut diligatis invicem, Quem supremum Legislatorem secuti deinde Saecrorum Ordinum Religiosorum Fundatores, circa Regularum suarum exordia diligentissime*

com-

commendârunt *charitatem proximi*; sicut advertit Dionysius Chartusianus in tract. de profess. monast. artic. 2. Quia *hæc Religiosos, hæc Monachos facit*; ut inquit S. Hieronymus in Reg. c. 1. *Sine charitate monasteria sunt tartara, & habitantes in eis sunt Dæmones. Porro cum charitate monasteria sunt paradisus in terris, & commorantes in ipsis sunt Angeli. Ideò quamvis longa jejunia macerent corpora, licet abjecta & vilis vestis deformet, & longa officia persolvantur: Si intus desit charitas; nondum perventum est ad infimum gradum Religionis. Bonum & jucundum est fratres habitare in Unum, hoc est, in vinculo dilectionis, & charitatis affectu; qui sibi invicem in tentatione auxiliantur, & charitatis ac pietatis obsequia sibi mutuo administrant. Ideò vobis corporaliter coadunatis sit cor unum & anima una. Nulla vita deterior est, quàm simul degere corporibus, & non mente. Et verè infelices sunt, quibus non est una, sed diversa voluntas. Sit itaq; vobis semper unus affectus, una fraternitas, una voluntas, una proportio morum, una jucunditas, una tristitia; nè, quod placet uni in Domino, displiceat alteri; neq; undè unus latatur, alter tristetur. Et sic habere poteritis Religionis propositum, & virtutem, si unanimes in Domo Domini habitetis. Hac verè vita Dei, non diaboli; verè monasterium, non infernus; verè vita Religiosa, non diabolica.*

291. Porro communis est Theologorum doctrina, quod unus idemq; realiter sit Haub-

tus charitatis, quo Deus diligitur propter se, & proximus propter Deum. Nam qui diligit hominem propter Deum, hoc ipso diligit Deum; imò magis diligit Deum, quàm hominem, juxta veritum illud axioma: *propter quod unumquodq; est tale, illud magis est tale.* Objectum igitur formale & ratio propter quam dilectionis proximi, debet esse ipse Deus, sive Bonitas Dei; Sicut docet S. Gregorius *homil. 38. in Evangel.* dicens: *Charitas vera est, cum & in Deo diligitur amicus, & propter Deum diligitur inimicus. Ideoq; si quis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, charitatem non habet, sed habere se putat.* Dicitur autem proximum amare propterea, quia est viva quædam Dei *imago*, in qua perfectiones Dei v.g. Potentia, Sapientia, Bonitas & providentia insigniter resplendent; & quæ ipsum *Esse Dei spirituale*, intellectum, memoriam ac voluntatem vivaciter repræsentat: vel quia proximus est *Filius Dei adoptivus, Dei amicus, Dei templum* per gratiam sanctificantem; aut saltem ad Filiationem & amicitiam Dei vocatus: vel quia est pretioso *Christi sanguine redemptus*, Christo per fidem & charitatem incorporatus, ab eoq; dilectus in tantum, ut se ipsum tradere pro eo voluerit: vel quia proximus est *membrum mystici corporis Christi*, quod est Eccl.; & eorundem nobiscum Sacramentorû particeps: vel deniq; quia hæc est *voluntas Dei*, in tot Scripturæ locis declarata, ut proximum diligamus; quia Deus sic præcipit; quia ipsi placet

placet & gratum est; quia hac ratione dilectissimum ejus filium imitatur. Absint igitur ab homine religioso motiva & rationes diligendi naturales; cujusmodi sunt divitiæ, Nobilitas, pulchritudo, dexteritas, doctrina, consanguinitas; de quibus ait S. Gregorius *homil. 27. in Evangel. Sunt nonnulli, qui diligunt proximos, sed per affectum cognationis & carnis. Hi nimirum & proximum diligunt, & tamen illa sublimia dilectionis præmia non assequuntur; quia amorem suum non spiritualiter, sed carnaliter impendunt.*

292. Sunt autem duo generaliter actus charitatis in Sacra Scriptura expressi. Primus declaratur *Matth. 7.* illis verbis Christi: *Quaecumq; vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Alter consistit in omissione, & significatur à seniore Tobia *c. 4.* his verbis: *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide nè tu aliquando facias alteri.* Dicitur verò *actus charitatis*; quia ommissio damnificationis aut odii vel injuriæ, quamvis formaliter non sit actus, sed ejus privatio; non tamen contingit sine actu positivo imperante: communis enim sententia est, quod non detur pura ommissio libera; et quod omnis ommissio, quæ imputatur nobis, vel ad meritum, vel ad demeritum, habeat semper adjunctum actum aliquem positivum. Ex his verò duobus actibus generalibus sequuntur alii plures particulares, quorum aliqui sunt merè interni, etiam præcepti. Nam Innocentius Papa XI. inter alias scandalosas propositiones damnavit

etiam istas duas: *Non tenemur proximum diligere actu interno & formali. Et præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.* Hujusmodi actus merè interni sunt. *Primò*, ut excluso omni odio & aversione sive indignatione, benè afficiamur erga proximos nostros. Sicut enim actus vitiosus primarius & radicalis charitati oppositus est odium abominationis sive alienatio & aversio voluntatis à proximo: ita econtrà Actus primarius & radicalis charitatis est, *benè affici erga proximum.* *Secundò*, ut proximis nostris velimus, optemus & desideremus Bona corporis & animæ, scilicet necessaria vitæ, sanitatem corporis, felicem negotiorum successum, profectum & perfectionem in spiritu, gratiam, beatitudinem, & omnia media ad ejus consecutionem proficua. Qui actus opponitur odio inimicitia, quo quis vult alteri malum inferre, aut hoc cupit ei evenire, sive absolutè sive conditionatè. *Tertiò*, ut de Bono proximum spirituali tum temporali v. g. de illius promotioni, laude, honore, sanitate, prospero rerum eventu &c. gaudeamus & lætemur: econtrà de ejusdem malo corporis vel animæ doleamus; Sicut Apostolus jubet *gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus. Rom. II.* Qui actus est oppositus invidia, quæ de prospero statu proximi tristatur; & de illius ruinâ lætatur. *Quartò*, ut nostrum sentire & velle cum iudicio, sententiâ, & voluntate proximi conformemus, in quantum licet; sitq; in nobis

cor unum & anima una; Sicut monet Apolto-
 lus Rom. 12. Idipsum sentientes: non alta sapi-
 entes, sed humilibus consentientes. Et 1. Co-
 rinth. 1. Sitis perfecti in eodem sensu, & in eâ-
 dem sententiâ. Item 2. Corinth. 13. Idem sapi-
 te, pacem habete; & Deus pacis & dilectionis
 erit vobiscum. Deniq; Philipp. 2. Idem sapiatis,
 eandem charitatem habentes, unanimes, in idip-
 sum sentientes. Qui actus est oppositus discor-
 dia, quæ est dissensio voluntatis à voluntate
 proximi circa bonum honestum.

Alii sunt Actus charitatis *externi*, quibus in-
 teriorem nostram benevolentiam & amorem
 erga proximum foris ostendimus, non tantum
 linguâ & verbis, sed opere ipso comprobamus;
 Sicut monet S. Joannes *epist.* 1. c. 3. *Filioli mei,*
non diligamus solum verbo & linguâ, sed opere e-
tiam & veritate. Nam qui habuerit *substanti-*
am hujus mundi, & viderit fratrem suum neces-
sitatem habere, & cluserit viscera sua ab eo, quo-
modo charitas manet in eo? Hujusmodi Actus
 sunt *primò*, ut ore, linguâ, & verbis proximo,
 quantum licet, gratificare (& placere studea-
 mus; *presenti* non obloquamur, non contra-
 dicamus, non verbis contendamus, opinioni
 illius non repugnemus mordacibus eum ser-
 monibus non pungamus, verbis duris & asperis
 non alloquamur; sed omnibus nos gratiosos &
 amicales exhibeamus sicut monet S. Basilius
epist. ad Chilonem. discip. *Dabis operam hanc*
segnem, nè cui sis offendiculo eorum, quibuscum
tibi intercedit familiaris congressus. Magis ip-

Ss 4

se in

*se in hoc incumbito, omnibus ut sis. perquam gratiosus, fraterni sodalitiū amator sincerus, suavi-
 loquus, nulli non insinuans animi tui modestiam.*
 Similiter ut *absentem* non vituperemus, non detrahamus, errata & excessus illius non propalemus; sed potius datā occasione virtutes ipsius, & quæ benè ab ipso gestasunt, publicè coram aliis laudemus; famam ipsius contra detractores defendamus; facta & dicta in bonam partem interpretemur, defectus excusemus &c. *Secundo*, ut mores proximi inhumanos, agrestes, inurbanos, & asperos, omnesq; defectus tam morales (quos corrigere in ipso non possumus) quam naturales benignè & patienter supportemus; juxta illud Apostoli *Galat. 6. Alter alterius onera portate; & sic adimplebitis legem Christi.* Et *Ephes. 4. supportantes invicem in charitate, solliciti servare unitatem spiritus.* Quenadmodum Christus mores discipulorum suorum & defectus patienter sustinuit; utpotè quos nactus est idiotas, rudes & ad discendum tardos, moribus incultos &c. *Tertio* ut non solum ordinaria & præscripta, sed insuper etiam ultronea & supererogatoria obsequia, ministeria & servitia exhibeamus proximis nostri eaq; tantā alacritate, promptitudine & hilaritate præstemus, *ut ii. quibus ministramus, charitatem nos habere adversum ipsos intelligant;* inquit S. Basilius *serm. de Abdicat.* *Quarto* ut non solum Amicis & Benefactoribus nostris, sed etiam ingratis, persecutoribus & inimicis nostris ea obsequia, beneficia, & ministeria supererogatoria

ria impendamus, juxta doctrinam & monita Christi *Matth. 5. Diligite inimicos vestros; benefacite his, qui oderunt vos. Si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, prabe & illi alteram. Et ei, qui vult tecum judicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicumq; te angariaverit mille passus, vade cum illo & alia duo.* Et juxta exemplum ejusdem, qui Judæ Iscariotæ proditori suo pedes lavit. *Joann. 13.* Quinto ut Zelo animarum flagrantes, conversionem & spiritualement profectum proximorum domi forisq; procuremus & promoveamus per functiones statui & vocationi nostræ competentes. De quo animarum Zelo in sequentibus.

§. 2.

De Zelo Animarum falso & fucato.

293. **P**RIUSQUAM de vero & genuino Zelo animarum dicamus, necesse est, ut signa & indicia falsi & fucati Zeli, quo aliqui deluduntur, & alios deludunt, manifestemus, & aurum adulterinum à vero discernamus. Multi enim Zeli nomine passionem suam indomitam & cupiditates vendiant.

Primum itaq; signum falsi & fucati zeli est, cum quis ad functiones vitæ Activæ vel ad lucra animarum aspirat, antequam sufficienter præmunitus sit, & instructus virtutibus, doctrinâ, & aliis qualitatibus ad munus tam sublimem necessariis; nè sibi ipsi, vel aliis plus damni
S s
quam

quàm emolumentum spiritualis afferat. *Ani-
 rum curam ne concupiscas*, ait S. Ephrem *de vi-
 ta spirit.* Cum enim ad eum gradum nondum
 perveneris, ut omnibus imperes animi perturba-
 tionibus; & te ipsum, & eos, qui te sequuntur,
 laederes. Verus enim gloriæ Divinæ & Ani-
 marum Zelus refugit illud omne, quod
 cum propriæ vel alienæ salutis periculo con-
 junctum est; & econtra sollicitè ad anima-
 rum salutem necessaria atq; etiam proficua &
 idonea media procurat; cujusmodi sunt per-
 fectio proprii spiritus, doctrina Theologica
 competens: peritia & dexteritas administrandi
 Sacramenta, prædicandi verbum Dei, &c. Un-
 de S. Bernardus *serm. 18, in Cantic.* *Tu frater,*
cui firma salus propria nondum est, cui charitas
adhuc nulla, aut adeò tenera atq; arundinea,
quatenus omni flatui cedat &c. quàmnam dementi-
tiâ, quæso, aliena curare aut ambis, aut acquiescis?
Ad ruinam suam illi fluentia cœlestia aliis admini-
strant; qui ante effundere, quàm infundi vo-
lunt; loqui, quàm audire paratiores; prompti
docere, quod non dedicerunt; aliis præesse gesti-
entes, qui seipsos regere nesciunt. Quanam autem
sint illa, quæ prius nobis infundere & acquire-
re debemus, antequàm possimus aliis utiliter
& sine damno nostro communicare docendo,
quæ hausimus, subdit: En quanta prius infun-
denda sunt, ut effundere valeamus, de plenitudi-
ne non de penuriâ largientes: primò quidem
compunctio, deinde devotio, tertio pœnitentiæ
labor, quartò pietatis opus, quintò orationis stu-
dium,

diuum, sextò contemplationis otium, septimò plenitudo dilectionis; quam qui nondum adeptus est, periculosissimè promovetur, quantislibet altis videatur pollere virtutibus.

Secundum falsi zeli signum est, cùm quis ita se applicat ad salutem aliorum procurandam, ut suam interim negligat; ita se proximis impendit, ut suis obliviscatur. Quomodò faciunt illi, qui quotidianam meditationem, lectionem spiritualem, examen conscientiae, aliaque exercitia ordinaria, ad proprii spiritus perfectionem instituta & praescripta negligunt; ac interim componendis concionibus student. Quibus merito occini posset illud *Matth. 16. Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, anima verò suae detrimentum patiatur?* Quod enim talis zelus non verus sit, sed falsus, patet inde, genuinus zelus est Actus charitatis ordinatae, quã diligimus proximum sicut nos ipsos, non autem supra nos ipsos. *Matth. 22. Non enim aliis ut sit remissio, vobis autem tribulatio,* inquit Apostolus *2. Corinth. 8. sed ex aequalitate.*

Tertium signum falsi zeli est, si quis acceptor sit personarum, & inter homines, loca, ac functiones discernat, eligens magis concionari, quàm rudes catechizare; curam animarum agere in civitatibus, quàm in pagis; confessiones excipere divitum & honoratorum, quàm pauperum & plebeiorum. Nam cùm omnes animæ sint opus Dei æquale, utpatè qui omnes suã imagine & similitudine insignivit,

om-

omnes æquali & eodem pretio redemit, pro omnibus eadem Sacramenta & salutis media indifferenter instituit; hinc verus & genuinus Zelus honoris Dei & salutis Animarum se indifferenter & sine discrimine ad omnes omnino homines, tam pauperes quam divites, tam rusticos quam nobiles, tam infimos quam summos extendit; nec movetur cultu, specie, vel pulchritudine corporum, nec magis titulis honoratorum, nec amplis possessionibus opulentorum. Sanè in Evangelicâ Historiâ legimus, Christum pauperes & plebejos adeò non posthabuisse, ut frequentius apud eos prædicare & commorari voluerit, quam apud optimates: undè ad discipulos Joannis ait: *Euntes renuntiate Joanni, quæ audistis; quia pauperes evangelizantur. Luc. 7. Et ibidem c. 4. de se ex Propheta Isaia c. 6. dicit. Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me.* Quartum signum falsi & fucati Zeli est, cum quis ægrè fert & dolet, si audiat alios vel Clericos sæculares vel Regulares in conversione animarum tantundem vel plus efficere, quam ipse efficiat; v.g. intelligat, hunc illumvè concionatorem in movendo & persuadendo esse potentem & efficacem, aut talem confessarium habere magnum populi accursum &c. ac propterea doleat & ægrè ferat. Nam si talis veraciter & purè gloriam Dei & animarum salutem, non autem propriam suam gloriam, laudem, & commodum quæreret; tunc utiq; gauderet & animatus

tus lætaretur, quod Honor & gloria Dei, proximiq; salus per alios etiam promoveretur; diceretq; cum Moyse: *Quis tribuat, ut omnis populus prophetet, & det eis Dominus spiritum suum!* Neq; solum falsus, sed etiam perniciosus est istiusmodi zelus; quia non raro prorumpit in detractones & infamationes, quibus aliorum concionatorum vel Confessoriorum bonam existimationem apud populum diminuere, illorumq; studia & labores irritos reddere conatur; quomodò pseudo Apostoli quidam invidentes Sancto Paulo laudem & existimationem suam apud Neophytos, concionum ejus fructum detractationibus & occultis machinationibus suis impedire studebant.

Quintum falsi zeli signum est, quando is plus habet passionis, quàm justæ afflictionis, plus iracundiæ quàm misericordiæ, plus impetûs & commotionis quàm rationis, magis peccantibus succenset, quàm condolet, magisq; spirat eorum punitionem quàm correctionem. Cujusmodi est zelus quorundam cholericorum, qui statim cum Apostolis Joanne & Jacobo de cœlo in capita peccantium descendere exoptant, motusq; & impetus naturæ suæ depravatæ pallio justî Zeli contegunt. De quibus S. Franciscus Salesius *lib. 10. de Amore Dei c. 16. Sermo alius non est, nisi de Zelo: & tamen nullus comparet Zelus, sed solummodò maledicentia, cholera, odia, invidia & inquietudines spiritus & linguæ.* Verus ergò zelus choleram non adhibet, nisi rarissimè, tunc scilicet, quando nulla spes

la spes affulget conversionem & emendationem peccantium aliter procurandi. *Cholera & servus*; iuquit idem Sanctus *lib. citat. c. 15.* qui cum sit fortis, animosus, & ardens, multum operis conficit brevi tempore; sed simul ita est vehemens, seditiosus, inconsideratus & impetuofus, ut ordinariè vix boni aliquid efficiat, quin simul plurima mala patret. Undè semper conjungi debet scientia vel prudentia, quâ discernamus, qualiter zelum exerere & exercere oporteat; an scilicet cum lenitate & mansuetudine; an verò cum vehementiâ & indignatione: quod ultimum tamen ordinariè loquendo periculofum, & multis turbationibus expositum esse solet. Illud verò semper cavendum est, nè sub prætextu Zeli perveniamus ad tales actiones, quæ statum nostrum dedecent; cujusmodi in homine Religioso sunt percussiones, clamores &c. quæ indicant non Zelum, sed passionum immortalisationem.

Sextum signum falsi & fucati Zeli est, cum quis sub specia & prætextu, quod velit Divinum Honorem & animarum salutem promovere, aut disciplinam Ecclesiasticam vel Regularem restituere, appetit munera seu officia honorifica & prælaturas; Superiores suos, quasi in officio suo negligentes graviter perstringit, turbas contra eos excitat &c. De quâ Zeli larvâ Sanctus Franciscus Salesius *lib. 10. de Amore Dei. c. 16.* *Multi sunt, qui sub nomine sacri ignis sinunt se comburi à propriis passionibus.* *Zelus animarum salutis facit desiderare*
præ-

praelaturam; Si ambitioso credamus. Idem Zelus facit, ut Monachus choro destinatus huc & illuc discurrat; uti persuadere vult homo inquietus. Quin & idem Zelus facit, ut ferantur graves censurae, excitenturq; periculosa murmurationes contra Praelatos Ecclesiae; uti facit arrogans. Extat fucati hujus Zeli præclarum specimen in Absolone 2. Reg. 15. Qui confurgens stabat juxta introitum porta, & omnem virum, qui habebat negotium, ut veniret ad Regis judicium vocabat ad se, & dicebat: videntur mihi sermones tui boni & justii; sed non est, qui te audiat, constitutus à Rege. Quis me constituat judicem, ut adveniant omnes, qui habent negotium, & justè judicem?

§. 3.

De zelo animarum vero & genuino.

294. **D**efinitur Zelus animarum à P. Alvarez tom. 2. lib. 3. p. 2. c. 5. §. 3. Quod sit intensus charitatis actus, & amantis affectus quo diligentissimè quarit honorem Dei, & proximorum salutem, ac quid quid hisce duobus contrariatur, fortiter constanterq; repellit. Dicitur intensus charitatis actus, qui scilicet datâ occasione & oportunitate juvandi proximos, in effectum prorumpit, & congrua ad hunc finem media solerter investigat. Dicitur Secundò: quo amans querit honorem Dei & proximorum salutem; quia objectum zeli, circa quod occupatur

patur, est major Dei honor & gloria, proximiq; conversio, profectus in spiritu, & salus æterna. Zelosus enim Dei amator dat operam, ut infideles convertantur ad Fidem, peccatores ad pœnitentiam, & iusti perducantur ad perfectionem, sive ut peccatores & in peccatis mortui *vitam habeant*, & iusti *abundantiùs habeant*. *Joann. 10.* Extenditq; se ad omnes homines, ut omnes lucrifaciat; quemadmodum *Deus vult omnes homines salvos fieri 1. Timoth. 2.* & Filium suum unigenitum tradidit pro omnibus in mortem *Rom. 8.* specialem tamen curam gerit eorum, quos sibi Divinâ providentiâ per Superiores novit commissos, sive pauperes sint, sive opulenti.

295. *Effectus* zeli animarum sunt varii: *primus* est vehemens & ardentissimum votum, quo desideramus omnium hominum, maxime verò nobis commissorum salutem & perfectionem ita ut post propriam nostram justitiam & perfectionem nihil in hac vitâ possit gratis nobis accidere, quàm justitia, perfectio, & sancta conversatio aliorum.

Secundus est cogitatio seria & consideratio vel indagatio, quibus modis, viis ac mediis possimus proximis spiritualiter prodesse, ac eorum salutem ac perfectionem procurare. Qui actus vel effectus naturali quâdam consequentia fluit & dimanat ex præcedente: nam quod ardentem concupiscimus, ejus obtinendi media sollicitè inquirimus & excogitamus.

Tertius est mediolorum inventorum, aut ex officio

officio & præscripto à nobis adhibendorum actualis applicatio & usus, isq; non segnis & perfunctorius, sed accuratus, sedulus, industrius, & exactus. Sunt autem ordinaria hæc media: Prædicatio, catechesis, Sacramentorum administratio, privata adhortatio, correctio fraterna &c. Quæ proinde cum exquisitâ diligentia obire debemus, ita quidem, ut maturè & accuratè nos ad eadem disponamus & præparemus, dispiciendo, qualiter cum fructu & utiliter ea peragere possimus; quibus terminis, quibus gestibus, & an cum vehementiâ & ardore, an verò placidè & cum lenitate conceptum sermonem proferre velimus. &c.

Quartus zeli animarum effectus est frequens & fervens ad Deum pro conversione peccatorum oratio; & Sacrificii Missæ ad eundem finem oblatio. Qui actus fuit familiaris S. Paulo in conversione gentium; Sicut patet ex illius Epistolis. *Roman. 10. v. 1. Coloss. 1. § 2. Thessal. 1.*

Quintus est compositio nostri exterioris hominis ad modestiam, & conversatio inculpabilis, exemplaris, & ædificativa proximi; quam Tito suo præscripsit S. Paulus c. 2. dicens: *In omnibus te ipsum prabe exemplum bonorum operum, in doctrinâ, in integritate, in gravitate.* Et Christus *Matth. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus; ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum; qui in cælis est.*

Sextus effectus est gaudium & gratiarum actio, cum videmus & experimur, laborum no-

T t

strum

strum proficere ad aliorum salutem, quomodo legimus S. Paulum gavifum esse, & Deo gratias egisse propter fructum ex prædicatione relatum *Philipp. 4. Fratres mei charissimi & desideratissimi, gaudium meum, & corona mea. Et 1. Thessal. 2. Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloria, nonne vos ante Dominum nostrum Jesum Christum? Item 2. Thessal. 1. Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, Fratres, ita ut dignum est: quoniam supercrevit fides vestra, & abundat charitas uniuscuiusque vestrum in invicem. Et Ephes. 1. Propterea & ego audiens fidem vestram, quæ est in Domino Jesu, & dilectionem in omnes Sanctos, non cesso gratias agens pro vobis &c.*

Septimus est tristitia & dolor, quando videmus labores & conatus nostros malorum hominum improbitate fieri irritos; nec conversionem & emendationem morum sequi. Quomodo S. Paulum legimus doluisse super pertinaciã Judæorum, dum ait: *Tristitia mihi magna est & continuus dolor cordi meo &c. Roman. 9. quin & flevisse se propter cœcitatem & interitum quorundam testatur Philipp. 3. dicens: multi ambulant, quos sæpe dicebam vobis (nunc autem & flens dico) inimicos crucis Christi, quorum finis interitus &c.*

Octavus zeli actus sive effectus est compassio & commiseratio erga peccatores insensatos. Qualem Christus ostendit, quando videns civitatem Hierosolymitanam; *flevit super illam, si cognovisses & tu, & quidem in hac die tuâ, quæ*

que ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt
ab oculis tuis. Luc. 19.

Notus est, ut omnia commoda temporalia
posthabeamus, ac ipsam etiam vitam corpo-
ralem parati simus pro Dei gloriâ & Bono a-
nimarum profundere, si ita fuerit necessarium
ad imitationem Christi, qui animam suam po-
suit pro ovibus suis. Joann. 10. & ad imitatio-
nem Apostoli, qui optabat anathema esse à
Christo pro fratribus. Roman. 9. De quo S.
Franciscus Salesius lib. 10. de Amore Divino c.
16. Quemadmodum Salvator noster fuit captus,
condemnatu, crucifixus, ut homo destinatus &
dedicatus ad portanda & sufferenda opprobria,
ignominias, & pœnas debitas omnibus mundi
peccatoribus; & ut esset sacrificium generale
pro peccato, factus est ut anathema, separatus
& derelictus à Patre aeterno: ita prorsus glorio-
sus Apostolus Paulus desideravit impleri ignomi-
nia, crucifigi, separari, derelinqui, & sacrificari
pro peccato Judæorum, ut pro illis esset ana-
thema, & ferret pœnam, quam merebantur.

S. 4.

De motibus zeli animarum.

295. CUM Zelus animarum sit actus charita-
tis erga Deum; non potest aliud moti-
vum & objectum formale seu rationem for-
malem propter quam habere, quam Bonitatem
& perfectionem Dei infinitam. Nihilominus

T t 2

ad

ad eundem zelum in nobis concipiendum & fovendum, vel etiam si intepuerit, resuscitandum, inducere, permovere, impellere, & incitare nos possunt plures aliæ rationes extrinsecæ.

Prima est dignitas & pretium animarum: quam dignitatem & pretium procul dubio optimè novit is, qui omnes animas creavit ad imaginem & similitudinem suam Deus. Genes. 1. Constat autem ex Scripturâ Veteris & Novi Testamenti, quanti Deus semper animas æstimaverit, & quæ pro earum salute fecerit. Nam primò ordinavit in lege tam naturæ, quam Mosaicâ Prophetas & prædicatores, qui suis eas exhortationibus & doctrinis ab interitu vindicarent. Secundò misit Filium suum unigenitum, qui non solum cœlestibus eas præceptis & institutionibus informaret, sed etiam gravissimarum persecutionum, dolorum & ignominiosissimæ mortis perpeffione pro peccatis earum satisfaceret. Tertiò sanctissima Sacramenta pro earum sanctificatione instituit. Quarto Apostolos & Prædicatores continuâ successione pro earum salute hæctenus submitit, & ad finem usq; mundi submittet. Sanè qui probè inspexerit Evangelicam historiam, & attentius consideraverit, quæ & quanta unigenitus Dei Filius pro salute animarum fecerit, & pertulerit; cohibere se non poterit, quin similiter pro talento sibi concredito promptissimè se offerat, ad aliquid pro iisdem animabus Deo ad eò charis præstandum, dicatq; cum Apostolo,

postolo. 2. Corinth. 12. *Ego libentissimè impendam, & superimpendar pro animabus.*

Secundò poterunt zelum animarum in nobis accendere exempla aliorum virorum zelosorum, maximè autem exemplum S. Pauli Apostoli, qui Actor 20. Fideles suà prædicatione conversos ita alloquitur: *Vos scitis, à primâ die, quâ ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, serviens Domino cum omni humilitate, & lachrymis & tentationibus, quæ mihi acciderunt ex insidiis Judæorum; quomodo nihil subtraxerim utilium, quominus annuntiarem vobis, & docerem vos publicè & per domos. Contestor vos hodiernâ die, quia mundus sum à sanguine omnium, non enim subterfugi, quo minus annuntiarem omne consilium Dei vobis. Per triennium nocte & die non cessavi, cum lachrymis monens unumquemque vestrùm &c. Quæ verò perpeffus fuerit propter conversionem animarum, recenset 2. Corinth. 11. narrans, quomodo fuerit in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis suprâ modum, in mortibus frequenter, in itineribus sæpè, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus. In labore & ærumnâ, in vigiliis multis, in fame & siti, in frigore & nuditate &c. Unde nos ad eadem pro salute animarum perferenda exhortatur 2. Corinth. 6. dicens: *Exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multâ patientiâ,**

T: 3 in

in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis & jejuniis, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam &c.

Tertium motivum & incitamentum esse poterit, quod labor & conatus noster in conversione animarum fit Deo gratissimus, utpotè intentioni & voluntati Dei, qui omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire 1. *Timoth.* 2. maximè consentaneus & conformis. Hic enim primarius fuit scopus & finis ipsius Filii Dei, cur in hunc mundum venerit, ut peccatores salvos faceret; Sicut ipse testatur *Luc. 19. Venit Filius hominis querere & salvum facere, quod perierat.* Et *Joann. 10. Ego veni, ut vitam habeant, & abundantius habeant.* Item S. Paulus 1. *Timoth. 1. Christus Jesus venit in hunc mundum, peccatores salvos facere.* Qui ergo pro salute animarum laborant, Deo cooperantur ad finem suum; Dei sunt imitatores, & adjutores; sicut ait Apostolus 1. *Corinth. Dei sumus adjutores.* Et 2. *Corinth. 5. Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos.* Unde S. Chrysostomus *homil. 25. in Epist. ad Corinthios ad illa verba: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi,* ait: *Hac perfecta charitatis regula est, hic certissimus terminus, hoc supremum omnium cacumen, quærere, quæ communem omnium comprehendant utilitatem. Quod ipse Paulus significans addidit: Sicut & ego Christi.* Nihil enim potest nos adeo imitatores Christi facere, ut pro-

proximorum cura. Et homil. 79. in Matth. Nulla res Deo gratior est, quam ut universam vitam ad commune commodum conferas. Item Orat. de B. Philogeno: Si quis voluerit illi commendatus esse, curam habeat ovium illius; publicam quarat utilitatem; Fratrum suorum salutem prospiciat: Nullum enim officium hoc Deo charius est. Denique S. Gregorius Magnus homil. 12. super Ezechiel. ait: Nullum omnipotenti Deo tale est sacrificium, quale est Zelus animarum. Atque hinc sequitur.

Quartum motivum, scilicet valor, dignitas, meritum, ac consequenter præmium earum Actionum & functionum, quæ ex zelo animarum procedunt. Docet enim S. Chrysostomus homil. 25. in epist. 1. ad Corinth. quod omnes corporis mortificationes & austeritates non possint comparari cum labore & studio, quod adhibetur in conversione animarum; ejus verba sunt: licet jejunando, humi dormiendo corpus maceraveris, nullam autem proximi curam habueris, nihil egregium feceris. Etenim nullum valde magnum poterit esse officium, quando nullum in proximos lucrum conferatur; quod ostendit, qui totum reddidit talentum, & supplicio affectus est, quoniam id non auxit. Tu igitur mi Frater, quamvis fame conficiaris, quamvis humi jaceas, quamvis ceterum comedas, quamvis super lachrymis madeas, & nihil cuiquam proficias, nihil magnum facis. Et orat. 5. Contra Judeos: Quod neque jejunium, neque humi peracta cubationes, neque pervigilia, neque aliud quippiam potest efficere, efficit Fratris procurata salus. S.

Bernardus zelosum in conversione animarum operarium præponit ei, qui vitæ solùm contemplativæ se addicit; illumq; comparat viro forti, hunc mulieri. Sic enim ait *serm. 12. in Cantic.* Temerariè objurgat virum de pralio revertentem mulier manens in domo: dico enim, si is, qui in claustra est, eum, qui versatur in populo, interdum minus districte minusve circumspectè agere deprehendit; v.g. in verbo, in cibo, in somno, in risu, in irâ; non ad judicandum confestim profiliat; sed meminerit scriptum: melior est iniquitas viri, quàm bene faciens mulier. Nam tu quidem in tui custodia vigilans bene facis; Sed qui juvat multos, & melius facit, & virilius. Quod si implere non sufficis absq; aliqua iniquitate, id est, absq; quâdam inæqualitate vitæ, & conversationis suæ, memora, quia charitas operit multitudinem peccatorum. .i.

S. Chrysoſtomus homil. 78. in c. 24. Matth. functiones zeli animarum anteponebat martyrio; ait enim: ponatur quempiam jejunare, & martyrium differre, nec differre modo, sed etiam absq; martyrio discedere: uter igitur post hanc peregrinationem major erit? non est nobis multis in hoc loco rationibus opus: cum Beatus Paulus magnâ voce sententiâ jam protulerit, dicens: cupio dissolvi, & esse cum Christo; melius autem mihi in carne adhuc permanere propter vos.

Item S. Doctor in epist. 2. ad Corinth. c. 3. laborem & studium convertendi animas præfert Eleemosynæ cuicunq; corporali. Verba illius sunt: Nihil est, quod anima possit equiparari.

nec

nec universus quidem mundus. Itaq; etsi immensas pecunias pauperibus eroges; plus tamen efficies, si unam converteris animam. Magnum sanè & laudabile est misereri pauperum; Sed magis errantem ab errore revocare. Et homil. 3. in Genes. Uti anima corpore melior est: ita his, qui indigentibus pecunias & facultates suppeditant, majoribus præmiis digni sunt hi, qui admonendo & continuè docendo, in viam rectam, supinos, & desides inducunt, monstrando eis virtutum fragrantiam, & vitiorum maleolentiam.

S. Gregorius lib. 3. Dialog. c. 17. Conversionem animarum præfert gratiæ miraculorum: majus est miraculum, inquit, prædicationis verbo atq; orationis solatio peccatorem convertere, quam carne mortuum resuscitare: in isto enim resuscitatur caro iterum moritura, in illo verò anima in aeternum victura. Et Richardus Victorinus lib. 1. de præparat. in Cantic. c. 44. Nescio, si potest homo aliquid à Deo in hac vitâ majus accipere: ignoro, an possit hac gratiâ interim majorem aliquam Deus homini conferre, quam ut ejus ministerio perversi homines in melius mutantur, ut de filiiis diaboli filii Dei efficiantur. An fortè cuiquam magis videbitur esse, mortuos suscitare? Ergonè majus erit suscitare carnem iterum morituram, quam animam in aeternum victuram.

Propter quod zelosis prædicatoribus & Doctoribus in cælo præ reliquis Sanctis quædam specialis & fulgentissima aureola à Deo præparatur; sicut colligitur ex illo Danielis 12. Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamen-

ti; & qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stella in perpetuas aeternitates. Docetq; expressis verbis S. Thomas in addit. ad 3. p. q. 96, a. 21. Postquam enim de aureolis virginum & martyrum egisset; subjungit: *In pugna verò, quâ contra diabolum pugnatur, illa est præcipua victoria, cum aliquis hostem non solum à se, sed etiam à cordibus aliorum removet; quod fit per doctrinam & prædicationem: & ideo Doctoribus & prædicatoribus tertia aureola debetur.*

§. 5.

De zelo animarum in corrigendo peccantes.

296. **D**iximus supra, zelum animarum exerceri, & se exercere in corrigendo delinquentes; quod etiam Christus indicat *Matth. 18.* illis verbis: *Si peccaverit in te frater tuus; vade, & corripe eum inter te & ipsum solum: Si te audierit; lucratus eris fratrem tuum.* Significans non tantum superiores debere hoc zelo flagrare respectu suorum subditorum; sed etiam quemvis alium erga suum proximum & fratrem: quia Deus *mandavit unicuique de proximo suo. Eccli. 17.* Unde *Proverb. 24.* dicitur: *Erue eos, qui ducuntur ad mortem; & qui trahuntur ad interitum, liberare nè cesses.* Et *Eccli. 19.* *corripe proximum; nè forte iteret.* Ex quibus & similibus S. Scripturæ locis colligit S. Augustinus *serm. 16. de verbis*

bis Dom. & S. Thomas. q. 33. a. 2. & a. 3. cum aliis Theologis, quod non tantum sit consilium, sed etiam grave præceptum charitatis, ut proximo erranti sive peccanti impendamus correctionem; sive talem sermonem, quo ipsum vel monendo, vel reprehendendo, vel rogando, vel instruendo nitamur & conemur à peccato revocare.

Et quidem de Superiorum obligatione constat ex capite *Ezechiel. 34.* Ubi Deus contra Prælatos conqueritur: *quod infirmum fuit, non consolidastis; & quod agrotum non sanastis; quod contractum est, non alligastis; & quod abjectum est, non reduxistis; & quod perierat, non quaesistis &c.* Nam inferiorum culpa ad nullos magis referenda sunt, quam ad desides negligentesq; Rectores; qui multam sæpè nutriunt pestilentiam, dum necessariam dissimulant adhibere medicinam; inquit S. Leo magnus *epist. ad Julianum Episcop. Aquile.* Vide, quæ suprà diximus de obligatione Prælatorum ex S. Basilio.

De corrigendi verò obligatione inter æquales ait S. Chrysostomus homili 24. in Acta Apostolor. *Testificor vobis, quod iudicium vobis erit ac condemnatio, si quis videns inordinate viventem, non admonuerit nec corripuerit.* Et S. Augustinus *lib. 1. de civitate Dei. c. 9.* *In correctione fraternâ, quæ ad omnes pertinet, gravior est culpa Prælatorum, si eam omittant.* Item S. Basilius *in Regul. fus. interrogat. 46.* *Quidquid est, in quo peccetur, id referri ad Antistitem debet, sive ab eo ipso, qui peccatum admisit, sive ab*

ab

ab aliis, qui illius conscii sunt; si illud ipsi curare non possint, & mederi eo modo, quo preceptum est à Domino: quia vitium dissimulatum morbus est in animo oblitescens & suppuris; qui etiam propterea incurabilis efficitur. Peccatum occultare nihil est aliud, quam agrum suam sponte ad mortem ruentem impellere, & proclivorem reddere. Nemo sit ergò, qui peccato alterius latebras quærat; nè pro amore, quem Fratri debet, exitium illi conciliet. B. Petrus Damianus c. 25. Gomorrhiani. ait: Malo cum Joseph, qui accusavit Fratres apud Patrem crimine pessimo, in cisternam innocens projici, quam cum Heli, qui filiorum mala vidit, & tacuit, divini furoris ultione mulctari: cum per os Prophetæ Divina vox terribiliter comminetur, dicens: si videris fratrem tuum iniquè agentem, & non corripueris eum, sanguinem ejus de manu tuâ requiram. Dionysius Carthusianus in lib. de modo judicandi & corripiendi, a. 13. refert, quod doctissimus Theologus Guilielmus Antisiodorensis in suâ summâ asserat, duo præsertim esse præcepta, ob quorum transgressionem innumerabiles condemnantur, videlicet præceptum de continentia, & præceptum de correptione fraternâ agenda.

Imò communis & certa doctrina est, quod inferiores etiam & subditi obligentur quandoq; ad corrigendos suos Superiores & Prælatos, quando ita necessarium fuerit: estq; hæc obligatio tantò gravior, quantò magis subditi tenentur suos superiores diligere præ aliis hominibus. Si qua unquam minus laudabilis de Antistite

tistite orta suspicio sit ; reliquorum officium est,
 ipsum admonere ; inquit S. Basilius in Reg. fus.
 interrogat. 27. ubi tamen addit , quod hujus-
 modi admonitio ad eos est deleganda, qui cum æ-
 tate tum prudentiã in societate reliquis præ-
 stent. Vel, qui cum dignitatis gradu , tum
 consilii prudentiã Antistiti proximi sint ;
 ut ait ibidem interrogat. 48. Debet etiam ta-
 lis correctio superiorum peragi ab inferiori-
 bus magnã cum moderatione, reverentiã, &
 modestiã ; juxta illud S. Pauli 1. *Timoth. 5. Se-
 nio rem nẽ increpaveris : Sed obsecra ut Patrem.*
 Quod si peccatum Prælati notorium, foret in
 Fide aut moribus periculosum, nec aliter peri-
 culum vel scandalum posset impediri, tunc Su-
 perior deberet publicè redargui ; juxta exem-
 plum S. Pauli Apostoli , qui publicè redarguit
 Petrum Apostolorum Principem & supremum
 Ecclesiæ Præsulem. *Galat. 2.*

297. Ut vero præceptum fraternæ correctionis
 obliget, plures conditiones concurrere debent.
Prima est, quod delictum debeat esse grave &
 mortale, aut saltem tale, quod inducat periculũ
 incidendi in mortale. Quod intellige de corre-
 ctione inter æquales, sive inter tales, qui non sũnt
 Prælati & Superiores : nam hi habent gravem
 obligationem corrigendi etiam leviores Regulæ
 transgressiones, & nihil per negligentiam dissi-
 mulandi : nẽ sensim ex parvis initiis disciplina
 evanescat. Quamvis enim prævaricationes
 aliquæ contra Regulam videantur leves, & exi-
 gui momenti ; nihilominus paulatim ad totius
 disciplinæ laxationem & dissolutionem dispo-
 nunt ;

nunt; sicut pulchrè declarat Molanus *lib. de Canon. c. de caremoniis*, similitudine desumptà à virgis vietiis, quibus vasa constipantur: hæ enim virgæ sive canthi lignei colligantur aliis minoribus ligulis, quæ quidem ligulæ per se viles ac inutiles videri possent: Si tamen hæ diffiliant, etiam circuli vieti diffilient, atq; ita ob ruptas viliores ligulas totius vasis constipatio resolvetur. Sic disciplina Regularis habet quidem quasdam minores (uti apparet) observantias; earum tamen neglectus est dispositio ad totius disciplinæ interitum.

Dixi verò Superiores habere obligationem nihil per negligentiam dissimulandi: nam prudens & discreta sive rationabilis dissimulatio vel conniventia quandoq; necessaria est, & utilis, saltem ad tempus; uti advertit S. Gregorius pastoral. p. 2. c. 10. quia secta immature vulnera intumescunt ferventiùs. Sæpè autem Peccantes pro tunc immaturi sunt ad correctionem admittendam propter iram, tristitiam vel similem passionem. Undè opportunior expectanda est occasio, ut finis correctionis obtineri possit. Sicut ait S. Augustinus *serm. 36. de Sanctis. Solent aliquoties Doctores Ecclesie ab increpatione peccantium cessare; quia eos timent ex ipsa castigatione ad majora mala prorumpere. Et lib. 1. de civit. c. 9. si propterea quisq; oburgandis & corrigendis male agentibus parcit, quia opportunius tempus inquirat, vel eisdem ipsis metuit, nè deteriores ex hoc efficiantur, videtur esse Consilium charitatis.* Quæ tamen intellige

de

de peccatis occultis & minimè scandalosis: Nam de publicis & scandalosis aliter inferius loquimur.

Secunda conditio est, quod delictum debeat esse certum moraliter per indicia urgentia & violenta: Nam probabilia tantùm signa, aut solæ conjecturæ non sufficiunt ad inducendam obligationem corrigendi proximum. Neq; tenetur privatus aliquis inquirere in peccata aliorum, ut ea corrigere possit; Imò talis inquisitio illicita est; Sicut ait Scriptura *Proverb. 24. Ne queras impietatem in domo justis; neq; vastes requiem ejus.* Superiori tamen & Prælato, ut maturè possit obviare malis, incumbit etiam ex probabilibus solùm conjecturis procedere ad inquisitionem, sed cautam, prudentem, & discretam; nè scilicet smulta uspicio eum reddat præcipitem, & subditis exosum, neq; tamen etiam incuria & dissimulatio multiplicationem pariat delictorum occultorum; sicut benè notavit Cajetanus *in q. 33. D. Thomæ a. 2.*

Tertia conditio est, ut ille, quem corrigere volumus, verè indigeat correctione; nam si delictum proximi jam esset emendatum, vel ipsius aut aliorum operâ speretur maturè emendandum, non teneremur nos eum corrigere. Notant tamen Doctores, quod sola peccantis prudentia, quâ posset, si vellet, seipsum emendare, non liberet ab obligatione eos, qui crimen nôruunt.

Quarta conditio est, quod correctio debeat sperari prudenter futura utilis, & finem suum obtin-

obtentura, saltem, probabiliter; alioquin enim erit actus otiosus, ad quem nemo obligatur. Undè S. Augustinus *lib. 50. homiliar. homil. 41. Si scirem, non tibi prodesse, non te admonerem, non te terrerem.*

Quod si quis rationabiliter dubitet, sitnè profutura, an obfutura correctio, tunc potest eam tutò omittere. Si verò certò sciat, saltem moraliter, correctionem non obfuturam; dubitet tamen, an sit profutura, tunc lege charitatis tenetur eam proximo impendere, non sicut ac medicus obligatur ad medicinam dubiam adhibendam in necessitate, quam scit non obfuturam, ambigit tamen, an sit profutura; uti docet Gregorius de Valentia *tom. 3. disput. 3. q. 10. punct. 2.* similiter non liberamur ab obligatione corrigendi, si ex correctione nullum aliud damnum ex parte proximi secuturum credatur præter solam tristitiam; vel exasperationem aliquandiu duraturam: Dummodò ille se postcà seriò emendaturus videatur. *Et si contristavi vos in epistolâ; non me pœnitet; inquit Apostolus 2. Corinth. 7. sed gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam.* Aliud foret, si ex correctione damnum tale prudenter timeremus, quod bono spirituali proximi per correctionem procurando præponderaret. Propter quod S. Thomas *q. 32. a. 12. ad. 3. ait.* plerumq; non nisi venialiter peccare eos, qui, cùm Superiores non sint, ex passione timoris aut verecundiâ, vel pusillanimitate non existimant, se tam strictè obligari;

gari;
ction
29
nit,
in E
est:
pe eu
rit, a
si non
pecca
bus;
credi
veni
bus
quit
Secu
fueri
dus e
& sol
men
pluri
q. 32
matn
utilit
ad Su
cam
tilite
vider
dum
quos
posito
rigi:
tescer

gari; aut se minus idoneos reputant ad correctionem faciendam.

298. Porro quod modum correctionis concernit, observandus est in primis ordo præscriptus in Evangelio à Christo *Matth. 18.* Qui talis est: *si peccaverit in te frater tuus; vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te non audierit, adhibe tecum adhuc unum aut duos. Quod si non audierit eos, dic Ecclesie.*

Primò igitur peccans debet moneri *privatim* & absq; testibus; quamdiu enim admonitio privatim facta creditur profutura, nunquam ad testes est perveniendum. *Si solus nosti, & vis coram pluribus arguere, non es corrector, sed proditor;* inquit S. Augustinus *serm. 16. de verbis Apostoli.* Secundò si admonitio privatim facta non profuerit; tunc in secundâ admonitione adhibendus est unus testis aut duo; ut qui coram uno & solo correctore non erubuit salubriter ad emendationem, saltem nunc erubescat coram pluribus. Notat tamen cum aliis S. Thomas *q. 32. a. 8. ad 4.* posse etiam delictum post primam admonitionem secreto & privatim, sed inutiliter factam, immediatè & proximè deferri ad Superiorem tanquam personam non publicam, sed privatam, & majori dexteritate ad utiliter corrigendum præditam.

Quæ etiam videtur fuisse mens Divi Augustini in *Regulâ*, dum ait: *sed antequam aliis demonstratur, per quos convincendus est, si negaverit, prius Præposito debet ostendi; si admonitus neglexerit corrigi: nè fortè possit secretius correptus non innotescere cæteris.*

Un

Ter-

Tertio si admonitio secunda coram uno vel duobus testibus facta etiam non profuerit, tunc delictum debet ad Superiorem tanquam ad personam publicam & criminum vindicem deferri; utpotè qui caput est Ecclesiæ seu congregationis.

Advertunt tamen Doctores, præceptum hoc Christi circa *modum* corrigendi, cum sit affirmativum, non obligare semper & pro semper, sed solum pro tunc, quando is modus & ordo est necessarius vel utilis ad finem correctionis consequendum. Undè S. Augustinus *serm. 16. de verbis Domini discernere debemus, aliquando istud, aliquando illud esse faciendum; aliquando corripiendo fratrem inter te & ipsum solum, aliquando coram omnibus.* Casus autem, in quibus ordo correctionis præscriptus non est necessario observandus, assignantur tres sequentes: primus est, si peccatum proximi sit notorium & scandalosum: tunc enim non amplius necessarium est parcere famæ proximi, sed potest is ac debet statim coram aliis, qui norunt, argui; juxta Apostolum I. *Timoth 5. Peccantes coram omnibus argue; ut & cæteri timorem habeant.* In quem locum S. Chrysostomus: *Quid? nonne majus scandalum facit coram omnibus arguere? minimè id quidem. Magis enim scandalizantur, si peccata non ignorantes, nullum inferri videant cruciatum: sicut enim si impune peccatur, plurimi delinquant, ita si peccata puniantur, complures virtuti student.* Et S. Gregorius in *Regist. manifesta peccata non*

sunt

sunt occultâ correctione purganda; sed palam sunt arguendi, qui palam nocent. Secundus casus est, si præscriptus ordo fiat inutilis secundum aliquam sui partem, puta, cum prudenter & rationabiliter judico, nihil me effecturum, siue corrigam sine testibus, siue cum illis: tunc enim possum immediatè crimen deferre ad Superiorem, etiam quâ talem, & quatenus est persona publica ac vindex, ut delinquentem pœnis cœerceat.

Tertius casus est, quando ipsemet delinquens renunciavit juri suo, ita ut contentus sit, si peccatum suum statim deferatur ad Superiorem, non solum correctionis fraternæ, sed etiam pœnitentiæ gratiâ.

299. Præterâ ad correctionis *modum* pertinet, ut ea fiat cum charitate, mansuetudine & lenitate; ita ut correctus sentiat, admonitionem vel reprehensionem procedere non ex odio, passione iræ, aut animi elatione & fastu, sed ex amore & compassione erga ipsum. *Servum Domini non oportet litigare*, inquit Apostolus 2. *Timoth. 2. sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, cum modestiâ corripientem.* Et *Galat. 6. Fratres, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis.* S. Chrysostomus homil. 3. ad Popul. Antiochen. ait: *Vis fratrem corrigere? lachrymare, ora Deum ex corde, apprehensum admone, consule, exhortare. Sic Paulus faciebat. Demonstra charitatem erga peccatorem.* Et homil. 7. in Acta Apostolorum.

Un 2

St

Si volueris quempiam, qui iniuste egit, corrumpere; magnam cum mansuetudine illum alloquere. Causam & rationem dat S. Ambrosius lib. 8. in Lucam c. 27. Plus perficit amica correptio, quam accusatio turbulenta: illa pudorem inculcit; hac indignationem movet. Et alibi, non semper in eos, qui peccaverunt, vindicandum: quia nonnunquam amplius prodest clementia, tibi ad patientiam, lapso ad correctionem. Et S. Gregorius lib. 9. Registri. c. 4. In correctione hunc esse ordinem noveris observandum, ut personas diligas, & vitia persequaris: ne, si aliter agere volueris, transeat in crudelitatem correctio; & perdas, quos emendare desideras. Quod tamen potissimum intellige de iis, qui peccarunt non ex malitia, sed ex ignorantia, aut fragilitate, vel passione irae, tristitiae &c. abrepti. De quibus idem S. Gregorius part. 2. pastor. c. 10. Nonnulla sunt leniter corrigenda: nam cum non malitia, sed sola ignorantia vel infirmitate delinquitur, profecto necesse est, ut magno moderamine ipsa correptio temperetur. Quod si vero delictum procedat ex malitia, tunc severitas & rigor aliquis admisceri debet; juxta illud Apostoli ad Tit. 1. Increpa eos dure, ut sani sint. &c. Quemadmodum enim eorum culpa, qui per ignorantiam deliquerunt, quadantenus, toleranda est; sic eorum, qui scienter peccaverunt, fortiter est castiganda; Inquit S. Gregorius in Registro lib. 17. c. 7. Similiter durius sunt increpandi, qui publice & cum aliorum scandalo delinquant; ut idem docet S. Gregorius lib.

lib.
ne in
van
trah
tem
pra
Dix
scili
corn
char
repr
viti
gite
tale
mus
gilit
mife
2. de
us N
rati
leni
& r
& c
part
sci
D
mor
tat
ibid
eta:
dum
beni
SII

lib. 7. epist. 1. explicans illud Pauli: *Seniorem
 nè increpaveris.* ait enim: *Hac Regula tunc ser-
 vanda est, cum culpa Senioris exemplo suo non
 trahit ad interitum corda juniorum.* Ubi au-
 tem Senior ad interitum juvenibus exemplum
 prabet, ibi districta increpatione feriendus est.
 Dixi, severitatem & rigorem esse admiscendum
 scilicet lenitati & clementiæ: quia nunquam
 correctio aliqua fieri debet sine misericordiâ &
 charitate admixtâ: Cogitemus, cum aliquem
 reprehendere nos necessitas cogit, utrum tale sit
 vitium, quod nunquam habuimus; & tunc co-
 gitemus, nos homines esse, & habere potuisse: vel
 tale, quod aliquando habuimus, jam non habe-
 mus; & tunc tangat memoriam communis fra-
 gilitas, ut illam correctionem non odium, sed
 misericordia precedat; inquit S. Augustinus lib.
 2. de serm. Dom. in monte. c. 20. Et S. Gregori-
 us Nazianz. in orat. de moderat. in disput. Hanc
 rationem tene, ut partim illum corrigas, idq;
 leniter & humanè, non ut hostis, neq; ut durus
 & rigidus medicus, neq; ut sectionibus tantum
 & cauteriis adversus morbum sciens grassari;
 partim te ipsum accuses, infirmitatisq; tue con-
 sciùs sis.

Deniq; zelus animarum non contentus est
 monuisse semel; sed instat, urget, & sollici-
 tat constanter; sicut ait idem S. Gregorius
 ibidem: Si primùm obluetetur; leniter expe-
 cta: Si Secundo; nè animum despondeas: non-
 dum enim curationis tempus effluxit: Si Tertio
 benignum illum & humanitate præditum agrico-

11111

Uu 3

lana

lam imitare; Dominum adhuc deprecare; ne
 infructuosam sicum excidat. Et Apostolus 2.
 Timoth. 4. *lissa opportunè, importunè, argue,
 obsecra, increpa, in omni patientia.* Ad eum
 scilicet modum, quem ipse in admonendo &
 exhortando tenuit Actor. 20. *Quando per tri-
 ennium nocte & die non cessavit, cum lachrymâ
 monens unumquemq̃.*

S. 6. *De zelo animarum in prædicando ver-
 bum Dei.*

Quia prædicatio verbi Dei plurimum va-
 let ad salutem & perfectionem anima-
 rum promovendam; ideo illi, qui zelo & igne
 Divini Amoris flagrant, nullum laborem &
 incognatum in suis concionibus prætermittunt;
 sed toti in eo sunt, ut juxta exemplum Prophe-
 tarum, Joannis Baptistæ, Christi, & Aposto-
 lorum ejus per prædicationem infideles perdu-
 cant ad Fidem; hæreticos ad gremium Ecclesiæ
 Catholicæ, peccatores ad pœnitentiam, justos
 ad incrementum justitiæ, universos autem ad
 cœlestem Beatitudinem.

Atq; hinc primò non ambiunt cathedras su-
 blimes, nominatas & honorificas in urbibus;
 non quærunt auditorium virorum & scemina-
 rum nobilium; sed parati sunt cum Apostolis
 juxta præceptum Christi prædicare Evangeli-
 um *amni creaturæ*, sine acceptione personarum,
 & absq; discrimine locorum; sequentes in hoc
 suum

suum Magistrum, qui cepit prædicare non Hierosolymis in templo coram principibus viris & optimatibus, sed in Galilæa coram populo, qui ambulabat in tenebris & in regione umbræ mortis. *Matth. 3.* Habuitq; sermonem & concionem illam de octo Beatitudinibus, quæ totius Christianismi est Fundamentum & basis, imò tota perfectio, non in celebri quâdam urbe vel oppido, sed in monte; uti signanter exprimit idem *Matthæus c. 5.* Quamvis autem aliquoties etiam Hierosolymis prædicaverit, sæpius tamen & frequentius in oppidulis, castellis, vicis & villis, atq; etiam ruri, in deserto, & aliquando juxta mare in littore docuit; Sicut videre est apud *Marcum c. 6.* & alibi. Undè *Luc. 4.* ait: *Spiritus Domini super me; evangelizare pauperibus misit me.* Et *Luc. 7.* ad discipulos Joannis inquit: *Pauperes evangelizantur.*

Secundo qui zelum animarum habent, non sunt solliciti de inveniendis materiis altioribus aut excoGITANDIS conceptibus subtilioribus, ut eos pro concione tractent, & nomen ac famam viri docti per hoc obtineant; sed id solum & unicum curant, ut materiam utilem & captui Auditorum accommodatam proponant, per quam hi erudiantur in Fide, erigantur & confortentur in spe, accendantur & inflammentur in charitate, discant declinare vitia, exerce-
re virtutes, ac tandem salvi fiant. Sicut monet Tridentinum *sess. 5. de reformat. c. 2.* præscribens, ut concinatores *plebes commissas pro sua & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo quæ scire omnibus necessarium est*

Uu 4

ad

ad salutem, annuntiandoq; eis vitia; qua decli-
nare, & virtutes, quas sectari oporteat; ut pe-
nam aeternam evadere, & caelestem gloriam con-
sequi valeant. Propter quod zelosus concio-
nator non solet conciones impressas & forma-
tas ex libris indiscriminatim desumere, & ex
cathedra deblaterare; Sicut quidam faciunt,
parum curantes, an ea materia suis auditoribus
conveniat, nec ne: sed ante omnia sollicitè
prius inquit, quæ vitia in populo prædomi-
nentur, qui abusus & malæ consuetudinis vige-
ant, & quæ sit spiritualis indigentia vel neces-
sitas auditorum. Quibus probè compertis a-
pud se deliberat, quid ex præsentis Evangelio
utiliter & fructuosè tractare & inculcare possit,
ut suæ obligationi, & Auditorum necessitati
satisfaciat. Non enim quærit prædicare seip-
sum: Sed *Jesum Christum, & hunc crucifixum;*
Sicut ait Apostolus 2. *Corinth. 4.*

Tertiò zelus Animarum efficit, ut conciona-
tor materiam inventam taliter ordinet & di-
sponat, talemq; in proponendo formam, mo-
dum & rationem observet, qualem prudenter
judicat esse capacitati auditorum convenien-
torem, magisq; ad eos instruendos & moven-
dos accommodatam: Sicut requirit Tridenti-
num supra dicens: *plebes pascant salutaribus ver-
bis, cum brevitate & facilitate sermonis &c.* Un-
dè Apostolus 1. *Corinth. 2.* de se & concionibus
suis ait: *Ego cum venissem ad vos, fratres, ve-
ni non in sublimitate sermonis, aut sapientia.
Non enim judicavi me aliquid scire inter vos,*
nisi

nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum: & prædicatio mea non in persuasibilibus humana sapientia verbis. Pulchrè S. Hieronymus epist. ad Nepotianum Clericum: Docente te in Ecclesiâ, non clamor populi, sed gemitus suscitetur. Lachryma auditorum laudes tuae sint. Sermo presbyteri Scripturarum lectione conditus sit. Nolo te declamatorem esse, & rabulam, garrulumq; sine ratione, sed mysteriorum peritum, & Sacramentorum Dei tui eruditissimum. Verba volveres, & celeritate dicendi apud imperitum vulgus admirationem sui facere, indoctorum hominum est &c. Refert Joannes Bisselius in Phænomenis Historicis exemplo 4. ex Joanne Nadasi, quod Franciscus de Loredò concionator in totâ Hispaniâ celeberrimus post quinquaginta à morte suâ annos apparuerit cuidam Patri Augustiniano, eiq; narra verit, qualiter multo tempore in igne purgatorio graves pœnas luere debuerit, eò quod juvenis adhuc concionator, per elegantiam & ornatum verborum magis quaesierit propriam laudem, quàm auditorum spiritualem utilitatem. Propter quod iussit eundem Augustinianum adire Superiorem Ordinis sui, & eidem significare, ut concionatores suæ Congregationis caveant, verborum & sententiarum elegantiam suam eloquentiam populo ostendere, magisq; laborent, plebem solidis Fidei ac morum doctrinis informare, & propositione tum pœnarum ad cœlum perducere.

S. 7.

De zelo animarum in catechizando.

301 **N**OMINE catechizationis intelligitur instructio & informatio rudium in Fide, & principiis vitæ Christianæ. Quæ instructio quò magis est necessaria ad salutem, eò libentius & ferventius, & accuratius peragitur à ze-
 losis operariis; ita ut eam præferant concioni-
 bus. Sanè Concilium Tridentinum sess. 24. de
Reform. c. 4. Episcopis Catechesin tanquam
 rem valdè necessariam, etiam per censuras Ec-
 clestiasticas urgendam commendat, dicens:
*Episcopi, saltem Dominicis & aliis festis diebus
 pueros in singulis Parochiis Fidei Rudimenta, &
 obedientiam erga Deum, & parentes, diligenter
 obis, ad quos spectabit, doceri curabunt, & si
 opus sit, etiam per censuras Ecclesiasticas com-
 pellent.* Quæ etiam causa fuit, cur idem Sacro-
 Sanctum Concilium mandaverit conscribi cate-
 chisimum (quem vulgò *Catechismum Romanum*
 vocamus) eumq; Pius V. Papa in lucem edi jusse-
 rit; Sicut decretum fuit in eadem sess. c. 7. his
 verbis: *Ut fidelis populus ad suscipienda Sacra-
 menta majori cum reverentiâ atq; animi devo-
 tione accedat, præcipit Sancta Synodus Episcopis
 omnibus, ut non solum, cum hæc per seipsos erunt
 administranda, prius illorum vim & usum pro-
 suscipientium captu explicent; sed etiam id à
 singulis Parochis piè prudenterq; etiam lingua
 vernaculâ, si opus sit, & commodè fieri poterit,
 servari*

seruari studeant, iuxta formam à Sancta Synodo
in Catechesi singulis Sacramentis præscribendam;
quam Episcopi in vulgarem linguam fideliter
verti, acq. à Parochis omnibus populo exponi cu-
rabunt. &c.

Concilium Tridentinum præcesserunt plu-
res SS. Patres & Ecclesiæ Doctores, qui Cate-
cheses, libros, & Homilias pro instructione ru-
dium conscripserunt. Sic D. Augustinus qua-
tuor libros in Symbolum Apostolorum reliquit,
qui nihil aliud quam breves sermones ad cate-
chumenos, pueros, & rudes adultos continent.
Alium verò scripsit de Catechizandis rudibus;
& rursus alium de Fide & Symbolo. S. Ambrosii
quinque libri de Sacramentis, in quibus etiam
orationem Dominicam e. 4. explicat, quid aliud
sunt, quam catecheses & instructiones rudium?
S. Chrysostomus homiliam scripsit de Oratione
Dominicâ, duas in Symbolum Apostolorum;
ac alias duas ad Neophytos & baptizandos. S.
Cyrillus Hierosolymitanus Episcopus plures
catecheses in suâ Mystagogia complectitur; &
S. Gregorius Nyssenus in Oratione illâ, quæ
vocatur *magna & catechetica*.

302. Neq. solum calamo, sed etiam opere &
facto strenuos & zelosos Catechistas se exhibue-
runt Sancti viri. Primus & Antesignanus fu-
it Sanctus Sanctorum Christus Dei Filius, qui
non solum parvulos iussit venire ad se *Matth. 19.*
& *Marc. 10.* sed adultos quoq. instruxit ac do-
cuit orare. *Matth. 6.* Explicavit illis Decalogi
præcepta. *Matth. 5.* Exposuit Articulos Fidei
circa

circa Deum Trinum & unum, resurrectionem
 à mortuis, diem Iudicii, remunerationem Bo-
 norum &c. Undè Sancti Evangelistæ de eo re-
 ferunt, quod vidit turbam multam, & misertus
 est eis; & excepit eos; quia erant sicut oves
 non habentes pastorem; & cœpit eos docere mul-
 ta, & loquebatur de Regno Dei. Et iter facie-
 bat per civitates, & castella seu vicos, predicans
 Regnum Dei; ut inquit S. Lucas c. 8. In quem
 locum Theophylactus: Ille, qui de cælo descen-
 dit, ut exemplum & formam vitæ nobis daret,
 operibus nos docuit in charitatis officiis non ne-
 gligentes, nec remissos, sed valdè diligentes esse;
 neq; tantum incivitatibus catechizabat, & ver-
 bum Dei predicabat, sed multò magis in castellis;
 nè magnas civitates queramus, sed viles & con-
 temptas villas adeamus, ad docendas animas,
 & trahendas ad Deum, Christum cum aliis
 Apostolis secutus fuit S. Paulus, qui de suâ ca-
 techesi ait 1. Corinth. 3. Lac vobis potum dedi,
 non escam; nondum enim poteratis. Et Hebr.
 5. Facti estis, quibus lacte opus sit, non solido ci-
 bo; & indigetis, ut doceamini, quæ sint elemen-
 ta exordii sermonum Dei. Item 1. Thessal. 2.
 de se & aliis Apostolis ait: facti sumus veluti
 parvuli in medio vestrum, tanquam si nutrix
 foveat filios suos. Apostolis successerunt alii
 viri Apostolici, imprimis autem S. Augustinus
 qui sermones illos catecheticos in Symbolum
 Apostolorum habuit & dixit ad Catechume-
 nos pueros, & adultos. S. Hieronymus epist.
 ad Latam ait: Magistrum me & nutricem spon-
 deo;

deo; gestabo humeris, balbutientia senex verba
 formabo &c. Eusebius *lib. 5. Histor. c. 10. &*
lib. 6. c. 10. scribit, SS. Clementem Alexandri-
 num, Pantenum, & Heraclam, initio in Scho-
 lis suis aliud non habuisse quàm lectiones cate-
 cheticas, quibus catechumeni & rudes instru-
 ebantur. S. Norbertus quondam Sanctensis
 Canonicus, postea Ordinis candidi Præmon-
 stratensis Institutor, & Magdeburgensium Ar-
 chiepiscopus, cum tantus esset concionator, ut
 D. Bernardus eum *fistulam auream Divini ver-
 bi* nominaret, neglectis urbibus elegit potius
 catechizare in vicis & pagis; uti *de eo* refert
 Gedeon Forster Archidecanus, & Consistorii
 Ratisbonensis Consiliarius *in sua epist. Paracet.*
§. 5. De S. Cutberto Lindisfarnensi Episcopo
 legitur in ejus vitâ, quod frequenter ad villas
 montanas, & loca solitaria, quo non veniebant
 alii concionatores, cursum haberet, ibidemq;
 multis diebus catechizando perseveraverit. S. Ca-
 rolus Borromæus, Cardinalis & Archiepisco-
 pus Mediolanensis, & gravissimorum negotio-
 rum perpetuâ mole gravatus, sæpè alpes niv-
 bus tectas & ferè inaccessas reptando supera-
 bat, non sine cruentis vestigiis, ut ibidem ha-
 bitantes feros & rudes homines catechiza-
 ret; uti habetur in vita illius *lib. 6. c. 4. & 5.* De-
 niq; ut alios innumeros taceam, Joannes Ger-
 son Pharisiensis Academiæ Cancellarius, sui
 temporis facile Doctissimus, in catechizandis
 pueris & rudibus fuit assiduus & indefessus;
 scripsitq; peculiarem tractatum *de rudibus &*
pueris

pueris ad Christum trahendis. Ubi inter cœtera ait: Adeo jam indignum videtur apud multos, si quis ex Theologis, aut famosis in literis, vel Ecclesiastica dignitate præditus ad hoc se opus inclinaverit, præsertim circa rudes & parvulos, quod mihi in fabulam & improprium cesserit. Convincit autem illos exemplum Christi, qui, sinite, inquit, parvulos ad me venire, talium est enim Regnum cœlorum. O piissime Jesu! quis ultra post te verecundabitur esse humilis ad rudes & parvulos; quando tu, qui es Deus, usq; ad castissimos puerorum amplexus brachia mansuetus inclinas, atq; circumligas? Da mihi aliquem, qui spiritualis est, qui querat non quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi; quem totum repleverit charitas, Humilitas, zelus, pietas & nullum in eo locum inveniat vanitas, & cupiditas; cujus conversatio in cœlis sit; qui tanquam unus ex Angelis Dei, nec benedictione nec maledictione moveatur; qui nullis stimuletur aut alliciatur formis corporum, sed abstractus in sublimi arce rationis in solâ animarum perspicaci qualitate versetur; & hæc intelliget. Sed dicunt, occupationem meam in majoribus esse debere. Nescio prorsus, si quicquam majus esse potest, quam animas ab ipsis inferni portis eripere. Sed asserunt, me in prædicationibus publicis ista magnificentius operaturum: id quidem forte pomposius, sed meo judicio non efficacius, neq; fructuosius. Venite ergo ad me parvuli & rudes: ego vobis doctrinam, vos mihi orationem impendetis; Sic Angelos nostros vicissim letificabimus.

§. 8.

*De zelo animarum in administratione
Sacramentorum.*

303. **P**ER Sacramenta, ait Concilium Tridentinum *sess. 7. in proœmio, omnis vera justitia vel incipit, vel cepta augetur, vel amissa reparatur.* Hæc enim instituta sunt, tanquam remedia, atq; Evangelici Samaritani medicamenta, ad animarum sanitatem vel recuperandam, vel tuendam: quia virtutem, que ex passione Christi manat, hoc est, gratiam, quam ille nobis in arâ crucis meruit, per Sacramenta quasi per alveum quendam in nos ipsos derivare oportet: aliter verò nemini ulla salutis spes reliqua esse poterit; Uti dicitur in Catechismo Romano de Sacrament. in genere. Undè inter reliqua media, quibus animarum salus & profectus procuratur, non ultimum locum tenet Sacramentorum administratio; imò in Ecclesiâ Dei nihil sanctius, aut utilius, nihilq; excellentius aut magis divinum habetur, quam Sacramenta ad humani generis salutem à Christo Domino instituta; ut inquit Paulus Papa V. in Rituali Romano de administr. Sacram. in genere, qui etiam accuratè & nervosè tradit, quâ ratione & modo quodlibet Sacramentorum cum ædificatione & fructu administrari possit ac debeat.

Porrò solet Animarum zelus circa Sacramentorum dispensationem se exerere in sequentibus: primò quia in Ministro maximè Sacramenti

menti Pœnitentiæ requiritur *maxima scientia*; ut inquit Idem Pontifex; quâ *rectè judicare queat, discernens inter lepram & lepram, & tanquam peritus medicus animarum morbos prudenter curare, & apta cuiusq; remedia applicare sciat*: Hinc is, qui statum vitæ mixtæ amplexus est, tempore illo, quod inter professionem & sacerdotii susceptionem mediat, toto conatu & omnibus viribus in hoc incumbit, ut per assiduum studium Theologiæ maximam hanc scientiam ad Sacramenti Pœnitentiæ administrationem adeò necessariam acquirat. Nam post adeptum Sacerdotium, quando actualiter quis in officio confessarii est constitutus, velle modo studere & laborare pro notitia Theologicâ comparandâ, nimis temerarium est, & plurium gravissimorum errorum periculo expositum. Undè Tridentinum *sess. 23. de Reform. c. 14.* requirit, ut presbyterandi sive ad Sacerdotium promovendi, *diligenti examini precedente ad administranda Sacramenta idonei comprobentur*. Nec minus à confessario exigipotest; cum etiam à chirurgis & Medicis corporum, antequàm ad praxin admittantur, prævio examine riguroso requiratur scientia officio suo congrua & sufficiens. Quinquàm & post susceptum officium tam confessarius, & medicus Animarum quàm corporum non debeat cessare à studiis & lectione librorum; ut notitia antecedenter acquisita non solum non deperdatur rursùm, sed insuper au-

geatur
—❖—)o(❖—

geatur : quia communis sententia est , vix à confessario totâ vitâ suâ comparari posse tantam scientiam , quâ omnes omninò difficultates , in sacro Tribunali occurrentes dissolvere queat.

Secundò quia Sacramenta *gratiam, quam continent, non ponentibus obicem conferunt* ; ut inquit Tridentinum *sess. 7. can. 6.* Zelosus operarius & dispensator fidelis, omni, quâ potest, ratione suscipientes adjuvat, ut ea dignè & sine obice accipiant, atq; etiam ulterius laborat, ut cum majori præparatione & meliori dispositione accedentes uberiolem gratiam percipiant. Propter quod juxta monitum Concilii Tridentini *sess. 24. de reform. c. 7.* *Prius Sacramentorum vim & usum pro suscipientium captu explicat ; ut fidelis populus majori cum reverentia atq; animi devotione accedat.* Sub ipsâ verò actuali perceptione Sacramenti Pœnitentiæ ad vehementem animi de peccatis dolorem & perfectam contritionem excitandam verbis convenientibus pœnitentes adjuvat, & inducit.

Tertiò zelus animarum efficit, ut nullum laborem, molestiam, difficultatem, quæ frequenter in dispensatione Sacramentorum, maximè pœnitentiæ occurrit, & in excipiendis rudium confessionibus toleranda est, horreamus & declinemus ; imò nec ipsius vitæ discrimen adire fugiamus, si ita necessitas acquirat ; quomodò tempore pestis & contagiosæ luis requirit. Qui zeli effectus maximè se prodidit in S. Carolo Borromæo Mediolanensi Archiepiscopo, & Cardi-

nali, qui grassante in civitate Mediolanensi pesti-
ferâ lue, infectis & ad mortem properantibus
non solum necessaria sacramenta Pœnitentiæ
& Eucharistiæ, verum etiam Unctionem Ex-
tremam suis manibus administravit; uti habe-
tur in ejus vitâ.

Quintò zelus Animarum efficit, ut in di-
spensatione Sacramentorum, maximè autem in
audiendis confessionibus, nullum discrimen aut
differentiam faciamus; nullam personarum ac-
ceptionem aut respectum habeamus; sed sicut
Sacramenta pro omnibus tam pauperibus &
infirmis, quàm divitibus & summis à Christo
sunt instituta, ita ut omnibus ea petentibus in-
differenter administremus. *Omnes anima
meæ sunt; inquit Deus Ezechielis 18. ut ani-
ma, patris, ita & anima filii mea est.* Nec apud
Deum pretiosior est anima viri Nobilis, quàm
Rustici aut opilionis. Undè S. Jacobus c. 2.
*Nolite in personarum acceptione habere fidem
Domini Nostri Jesu Christi. Nonnè Deus pau-
peres elegit in hoc mundo?*

§. 9.

*De zelo animarum Ordini Canonico Præ-
monstratensi proprio & peculiari.*

304. SACER Ordo Canonicus Præmonstraten-
lis non tantum functiones vitæ Activæ
obit, sicut alii Clerici Regulares; sed insuper
curam animarum exercet, & parochias admi-
nistrat

ministrat, vi professionis & ex fine suo. Ordo
Præmonstratensium ex instituto suo administra-
 tionem *Parochiarum* exercet; inquit *Henricus*
Wagnereck in c. 1. de *Capell. Monach. notat.*
 Et *Jacobus Vitriacus*, qui primò fuit *Episcopus*
Acconensis in *Syriâ*, postea *Tusculanus*. Et *S.*
R. E. Cardinalis, ac *Sedis Apostolicæ* per *Ger-*
maniam, *Galliam* & demùm *Syriam* *Legatus*,
 quiq; *Omnem* *Ordinis Præmonstratensis* in *O-*
rientali & *Occidentali Ecclesiâ* *constitutionem*
 & *praxin* *perspectam* *habuit*, de illius *Profes-*
soribus sic *scribit* in *Histor. Occident. c. 22. Pa-*
rochiales Ecclesias & Animarum secularium cu-
ras in *propriis personis suscipiunt*. *Mortuus au-*
tem est *Jacobus Vitriacus* *Anno Christi 1244.*
 Qui fuit post *mortem S. Norberti* *Centesimus*
Decimus; Adeoq; à *suis incunabulis* & *primæ*
vâ Institutione hoc *habet* *Ordo Præmon-*
stratensis, quod *Parochias sæculares* *administret.*
Equidem Princeps Instituti Norbertus *Canon-*
icum ac Monasticum vitæ genus *conjungens*, *con-*
templatricis & practicæ exercitationis studiis *A-*
lumnos suos *informabat*, quò in *omnem partem*
Ecclesiæ *divinis laudibus ardentissimâ charita-*
te promovendis, *predicatione verbi Dei & pa-*
triarum sollicitâ administratione, *fructibus præ-*
claris redundantibus, *citò mutatis in melius*
moribus *alia Ecclesiarum facies* *ubiq; resplen-*
deret. *Malo igitur* *sollicitæ parochorum latè gras-*
santi, & in *Orbem infeliciter diffuso* *Dei para-*
per S. Norbertum atq; Ordinem suum candidum
succurrit; Uti *testatur Joannes Antonius à*

Gurnez, Congreg. Orator. presbyter *in sua La-
câ parthenicâ c. 43.* Id quod etiam summi Pon-
tifices ultrò fatentur & confirmant. Nam Ur-
banus Papa IV. in Motu proprio. *Quia igitur,
Anno 1262. ait: Canonici vestri ex nostrâ spe-
ciali indulgentiâ possunt Ecclesias parochiales ha-
bentes curam animarum impetrare, & impetra-
tas per vestram officiare licentiam.* Sixtus Pa-
pa IV. in Diplomate Præmonstratensibus An-
no 1474. concessio inter cætera sic habet: *pro-
spicientes, quod Præmonstratensis Ordo non pro-
pria tantum, sed & alienæ salutis curam gerit,
virisq; proinde literatis plurimum indigere digno-
scitur.* &c. Clemens Papa III. in literis, quæ incipi-
unt: *Religiosam vitam* &c. Anno 1188. Ordini
Præmonstratensi concessis, circa finem ait: *In
parochialibus Ecclesiis, quas habetis; licet vobis
quatuor vel tres de Canonicis vestris ponere, quo-
rum unum Diæcesano Episcopo presentetis; qui
ei de spiritualibus, vobis autem de temporalibus,
& de Ordinis observantiâ debeat respondere. De-
niq; ut alia summorum Pontificum testimonia
taceam, in ipsâ Diæcesi nostrâ Herbipolensi
plures parochiæ cænobio Cellæ Dei Superioris
per sedem Apostolicam sunt incorporatæ, cum
hac expressâ conditione, ut eæ parochiæ sem-
per per aliquem Canonicum Regularem & Sa-
cerdotem in memorato Cænobio Cellæ Dei pro-
fessum administrantur; uti videre est in ipso
incorporationis instrumento.*

Quod autem Ordo Præmonstratensis nun-
quam ab hoc suo fine, instituto, & zelo defe-
cerit

erit, sed à principio suæ foundationis ad hodiernum usq; diem unâ continuâ & nunquam interruptâ serie in diversis Christiani Orbis partibus munus Parochiale cum magno Reipublicæ Christianæ bono & fructu administraverit, & adhuc administrat, testantur Acta Martyrum Gorcomiensium Brilæ Anno 1572. ab Hæreticis interemptorum; qui Anno 1674. declarati, sunt *Beati*. Inter quos duo, nempe B.B. Adrianus & Jacobus curam animarum gesserunt & pastores fuerunt ex Ordine Præmonstratensi; atq; ex parochiâ suâ per milites abducti sunt in carcerem, & ex carcere ad mortem. Testantur Archiva Reverendissimorum Episcoporum, in quorum Dioccesibus Canonici Præmonstratensis Ordinis hætenus parochias obtinuerunt. Testatur Aubertus Miræus Ecclesiæ Cathedralis Antverpiensis Decanus, & à diversis doctissimisq; scriptis celebratus; qui in *præfat. Chronici Præmonst.* inter alia sic ait: *Habent ferè singula hujus instituti Monasteria paracias sibi adnexas plurimas, quibus præfecti seu pastores è numero Religiosorum darisoleant. Quod uti huic Ordini inter cæteros penè est proximum; sic est afflictæ Dei Ecclesiæ in hac tantâ honorum pastorum inopia quàm maximè commodum. Jure itaq; Norbertina Monasteria sæcunda Parochorum, sive pastorum seminaria quis nuncupare valeat?*

Testatur etiam Nicolaus Crusenius Ordinis Eremitar. S. Augustini, Theologiæ Doctor, per Bohemiâ, Austriam & Styriam Apostolicâ

authoritate Visitator generalis, ac Ferdinandi Imperatoris II. Confiliarius. Qui in suo Monastico Augustinianop. 2. c. 20. ita scribit: Habet hic Ordo Præmonstratensis peculiare; quod in omnibus ferè Orbis partibus Pastoratibus deserviat, maximo certè animarum fructu; dum ex Monasteriis tanquàm ex scientiarum ac benè vivendi seminariis, probatioribus ad præpasturas & pastoratus dimittuntur, in iisq; Religiosè, castissimè sub Obedientiâ Prælato, ac sine proprio vivunt cum socio; singulis annis fortuna ac vita rationem exponentes Prælato cum omni sinceritate; prout didici ipse experientiâ, cum Anno 1612. in partibus Rhenanis Nomine Sedis Apostolica eâdem fultus authoritate, pleraq; Monasteria visitare; in quibus plura inveni, quæ imitarer, quàm quæ corrigerem.

Testatur deniq; Reverendissimus Episcopus Buscoducensis Michaël Ophovius, qui publico instrumento die 27. Martii Anno 1627. fatetur, in Monasterio Tungerloensi Præmonstratensis Ordinis, in quo ad centum usq; simul educantur Religiosi in omni pietate & doctrinâ, ipsam Religiosorum medietatem ad Evangelicas pastoralesq; missiones destinari, & mirificè fructificare in Ecclesiâ & districtu Buscoducensi.

Neq; Concilium Tridentinum huic Canoniorum Præmonstratensium fini & intentioni circa parochiarum sæcularium administrationem ullatenus contrariatur; nam S. Congregatio Concilii Tridentini expressè declaravit 1575. die 27. Octobris, quod Concilium non prohi-

prohibuerit, quin Canonici Regulares possint uti jure veteri in c. *Quod Dei timorem*, & habere parochias sæculares; nisi quando sunt translati; uti habetur *sess. 14. c. 11.* Quod etiam resolverunt Auditores Rotæ Romanæ Anno 1598. die 6. Martii; & novissimè declaratum est à Congregatione Concilii anno 1602. sub Clemente Papâ VIII. his verbis: *Congregatio Concilii censuit, decretis ejusdem Concilii Canonicum Regularem non prohiberi obtinere Beneficia curata secularia; nisi fuerint ex eis translatis, de quibus habetur in Decreto sess. 14. c. 11.* Videatur Gonz. ad Regul. 8. gloss. 7. Item Vivian. in *Praxi Juris patr. in append. ad c. 2. lib. 6.*

305. Præterea habet zelus animarum in Ordine Præmonstratensi hoc peculiare, quod communiter & ut plurimum occupetur ruri & in pagis ac villis; circa animas hominum plebejorum, rusticorum, & pauperum convertendas, illuminandas ac perficiendas. Sicut testatur Reverendissimus D. Augustinus Wichman in sua *Brabantia Marianâ lib. 3. c. 30.* his verbis: *Quemadmodum unaquæque Religio, suum spiritum, finem suum ac scopum, suum certum vitæ genus, atque objectum habet, in quod per congrua media tendat, & charitatis exercitationem operetur: ita Canonicum nostrum institutum per vitæ Clericalis & pastoralis opera, rudium, simplicium, ac rusticorum maxime instructionem, curam salutemque intendit. Et si enim urbibus quoque sua talenta expendat, ac politioribus etiam viam ad cælum præmonstret: majori tamen ex parte*

Xx 4

ruri

ruri commorantes, rus curamus, ac rusticanus animas ad Christum adducere, cæloq; lucrari, impense laboramus. Et certè hæc simplicium rudiumq; instructio hereditario jure tanquam unicum Pramonstratensium Patrimonium à Sanctissimo Patre nostro ad nos devolutum est &c. Nec sine singulari Divina Providentia nutu id ita dispositum, ut sicut civitatibus multiplices Religiosorum Ordinum copias Deus submisit, qui in urbibus fixâ habitatione earum salutem promoverent; Sic etiam ruri de gentibus suam provideret, minimam scilicet D. Norberti Candidam Societatem, qui cum ipsis pariter habitantes, omnem laborem pro ipsorum salute susciperent, idq; minori periculo, quod magis in urbibus reperitur, at majori cum onere, suiq; victoriâ, utpotè apud Rudes & simplices, rerum sublimium minus capaces, absq; spe lucri alicujus terreni, quod apud rusticos aut nullum aut exiguum esse potest, majori deniq; cum præmio in cælis. Habeant igitur alii Ordines in confessionali Reges, Principes Magnates, urbium & Aularum inquilinas; sufficit, & ex justo patrimonio humilibus Divi Norberti filiis volupe esse debet, inter rudes simplicesq; inglorium reputari, illis se totos impendere, illorum saluti procuranda omnem laborem & molestiam subire. Hæc enim sparta nobis obtingit, quam quò impensius curaverimus, hoc propius finem nostrum adsequemur, & paratam huic muneri à Deo aureolam consequemur.

Ad hoc enim invitamur verbis illis Cantic. 7.
Egrediamur in agrum, commoremur in villis;
id est

id est, in iis, qui sunt villani, hoc est, rudes & tardi ad percipiendâ dogmata Christi; uti explicat Hugo de S. Victore in libello de claustro anime c. 7. docet siquidem hic Spiritus Sanctus, rusticos, viles, & plebejos non esse negligendos; sed catechistas & concionatores debere tam iis, quàm civibus aut Nobilibus prædicare verbum Dei; imò iis utpotè rudioribus erudiendis diutius oportere immorari, donec doctrinam & præcepta vitæ Christiana capiant & imbibant. Hoc significat Tò commoremur. Sic Christus dum viveret, obibat vicos & castella, evangelizans Regnum Dei; inquit Cornelius à Lapide in dictum locum ex Theodoretò & aliis.

S. IO.

Quàm difficile & periculosum sit officium pastorale.

306. **N**E verò quis per immatura vota ad munus parochiale aspiret, antequam scilicet proprium suum spiritum perfecerit, in perfectione se solidaverit, necessariam scientiam ac prudentiam acquisiverit, & à Deo per Superiores tanquam alter Aaron legitime vocatus fuerit; aut etiam nè vocatus, in eo officio se negligenter habeat; sciendum est, quod officium pastorale sit onus ipsis Angelicis humeris formidandum; in quo millenæ sunt occasiones incurrendi æternam damnationem, tum ratione officii respectu aliorum negligenter vel timidè administrati, tum ratione

X x f peri-

periculorum respectu propriæ personæ. O pastor, inquit S. Thomas in c. 13. ad Hebr. obligasti te Deo, ut pro grege tuo impendas manum & os tuum; ut quidquid ore potes proloqui, & quidquid manu potes operari, hoc ex sponsione tuâ tenearis prestare; nimirum pascere gregem tuum omni virtutis exemplo, & perenni doctrinâ eloquio. Christus in die iudicii de singulorum subditorum animabus interrogabit Rectores; ab eisdem singulorum salutem reposcet, dicendo illud Jeremia 13. Ubi est grex, qui datus est tibi? S. Chrysostomus homil. 34. ait: Miror, si potest aliquis Rectorum salvari. Et homil. 3. in c. 1. Actor. Apostol. Non temerè loquor, sed ut affectus sum, & sentio: non arbitror, inter Sacerdotes multos esse, qui salvî fiant, sed multo plures, qui pereant. Refert Reverendissimus Abbas Augustinus Wichman in Brabantia Mariana lib. 3. c. 30. quod Joannes Clarius, profundissimus & celeberrimus Theologiæ in Academia Lovaniensi Doctor, quandoq; è cathedra doctorali auditus fuerit dicere: aut Deus valdè misericors est; aut multi pastores damnabuntur. M. Joannes Avila, vir illuminatissimus, quem à Sanctitate & doctrinâ universa celebrabat Hispania, de officio Parochorum ait apud Gedeonem Forsterum in præfat. Epist. paranet. Tot tantæq; sunt pastorum obligationes, ut qui vel tertiam earum partem reipsâ impleret, Sanctus ab hominibus aestimaretur; cum tamen eo solo contentus, gehennam non sit evasurus.

Quod igitur de Episcopis ait S. Gregorius lib.

lib. 6. in libri. 1. Reg. c. ult. *Rectus est Ordo, ut querantur homines ad Episcopatum, non ut querant homines Episcopatus.* Et S. Bernardus lib. 2. considerat. c. 5. *Qui pro se rogat, jam iudicatus est. Cunctantes & reuertes coge & compelle intrare.* Item Leo Imperator. l. 3. 1. C. de Episcopis, & Clericis: *Non pretio, sed precibus ordinetur Antistes. Tantum ab ambitu debet esse sepositus, ut queratur cogendus, rogatus recedat, invitatus effugiat: profecto enim indignus est sacerdotio, nisi fuerit ordinatus inuitus.* Id, inquam, suo modo etiam dici potest de pastoribus & parochis, qui sunt Episcoporum coadjutores, & in eodem cum illis statu perfectionis esse debent. Qui enim vel aperte vel occulte fatagit apud Superiores procurare, ut ad officium pastorale promoveatur, hoc ipso indignissimus est tali promotione; eo quod manifeste prodat, se nondum scire & intelligere, quæ & quanta sit pastoris animarum obligatio; Si enim eam intelligeret, officium tam arduum non ambiret, sed refugeret. Sanè D. Chrysostomus post adeptam omnem Monasticam Perfectionem fugit omni conatu possibili Officium Sacerdotis Curati & curam Animarum; sicut constat ex sex ejus libris de dignitate Sacerdotali, maxime verò ex c. 12. lib. 6. ubi ad Basilium ait: *Ex illo die, ex quo id in dolore percussus, stratus jacebam in terra, & nec audire aliquid poteram, nec videre: tantus me terror & tanta invasit defectio. Cum verò me stupor ille reliquisset, suscipiebat me fletus; & post lachrymarum satietatem ingrediebatur*

diebatur

diebatur denuò timor, concutiens pectus meum, atq; conturbans &c. Item exc. 3. lib. 1. Insonuerat, quod assumendi essemus ad sacerdotii dignitatem. Ego ergò ut primò ad aures meas sermo est allatus, ejusmodi timore simul & stupore sum completus. Timore quidem, nè forte caperer etiam invitus &c. Ubi etiam refert, quà ratione auffugerit clam & inscio Amico suo Basilio; nè cum illo ad sacerdotium promoveretur. Cùm verò propterea increparetur; causas fugæ suæ reddit & probat per sex libros, videlicet, quia sapientissimum esse oportet & perspicacem in omnibus sacerdotem, & mille (ut dicitur) ex omni parte oculos habentem; quippè qui non solum sibi, sed etiam populo vivat. lib. 3. c. 12. Neq; enim solum mundum esse oportet, qui ministerium tale sortitur; sed etiam valde prudentem & omnium rerum peritissimum; ut cuncta quidem noverit, quæ ad conversationem spectant hominum, non minus quàm hi, qui conversantur in medio: ab omnibus autem sit liber, magis quàm Monachi montium habitatores. lib. 6. c. 5. Ipsi itaq; radiis solis splendidiorem oportet esse animam Sacerdotis; ut nunquam à Spiritu Sancto deferatur. lib. 6. c. 1. Multò quippè majore indiget vita nitore, quàm Monachi. Pluribus tamen necessitatibus, quàm illi, subditur, quæ eum facere possint ex magnâ parte sordescere; Nisi curâ continuâ & intentione plurimâ impenetrabilem se semper exhibeat. Qui verò secessit in eremum, is est omnibus occasionibus liberatus. lib. 6. c. 3. Multa sunt, quibus abundare debet bonis Sacerdos. lib. 3.

c. 10. Multo consilio opus est, prudentiaq; Pasto-
 ris, & mille (ut dicitur) oculis. lib. 2. c. 4. Intel-
 ligo enim illius Ministerii Magnitudinem, gran-
 disq; negotii difficultatem: quod in multis pecca-
 re cogatur, qui in medium adducitur; nisi for-
 tissimi fuerit animi atq; diligentis. lib. 3. c. 6. Ego
 neq; illum qui multum in se documentum Religionis
 deit, idoneum esse pronuncio, nisi cum Religione
 plurima abundaverit quoq; prudentia. Novi quip-
 pe non paucos idoneos suimet fuisse Rectores, mul-
 tum in abstinentia & jejunio laborantes; quibus
 quamdiu licuit esse privatos, & nihil aliud curare
 quam propria, & Deo placebant, & indies non
 modica Philosophia talis incrementa capiebant.
 At ubi in populum prodierunt; aliqui ne inter
 exordia tantum potuerunt sustinere pondus offi-
 cii. Qui vero tolerari coacti sunt; perdentes con-
 stantiam & veritatem priorem, & sibi intulerunt
 magna dispendia, & nihil aliis profuerunt lib. 3.
 c. 15. Cum igitur queritur, qui Eccl. proponatur a-
 dducantur in medium, qui tantum spiritus virtute
 reliquis appareant altiores, quantum ab om-
 ni populo Hebraorum Saulis eminuerat longitu-
 do, imò amplius. Quanta irrationabili uni &
 ratione utentium differentia est, tantum in-
 esse debet inter Rectorem Ecclesie, & ceteros,
 qui reguntur. Nam cui creduntur homines,
 Grex Christi rationalis, non pecunia sed Anima
 proprie damna perpetitur pro talium ovium per-
 ditione. lib. 2. c. 2. Reddere causas sacerdos cogi-
 tur pro omnibus, quos gubernat. Ideo enim di-
 ctum est: Obedite prepositis vestris: Ipsi enim
 vigilant, pro animabus vestris rationem redditur.
 Me.

Metu ac timor istius comminationis animum meum jugiter quatit. Nam si ei, qui unum scandalizaverit & minimum, expedit, ut mola asinaria suspendatur in collo, & demergatur in mare; qui non solum unum, neque duos, neque tres, sed tantam multitudinem perdunt, quare iudicium arbitrari excipere? Neque enim imperitiam causari poterunt, neque ad ignorantiam convolare, neque necessitatem asferre de aliorum coactu. lib. 6. c. 1. Cuncta debet timere supplicia is, cui non solum pro erroribus propriis necesse est rationem reddere, sed etiam pro alienis delictis ad ultimum discrimen adduci. Nam si, qui de propriis vitiis tantum causas reddituri sumus, tremimus; quid putamus illi faciendum, qui rationem pro tot reproscetur animabus? lib. 3. c. 18. Unde summopere miratur eos S. Doctor, qui Officium Curatum seu curam animarum ipsi quaerunt & ambiunt; ait enim homil. 34. in c. 13. Epist. ad Hebraeos. Quid dicamus infelicibus illis & miseris, qui semetipsos ad alios regendos precipitant, & se in tantorum suppliciorum abyssum jaectant? Omnium, quos regis, mulierum, puerorum atque virorum tu rationem redditurus es. Miror, si potest salvari aliquis Rectorum. Post tantam comminationem video aliquos etiam concurrere, & precipitare semetipsos tanta mole ac tanta difficultati regiminis. Si enim, qui necessitate compelluntur, nullum poterunt habere refugium, neque ullam excusationem reperient, quando negligenter administrationem gesserint suam (Nam & Aaron necessitate

com.

compulsus est, & tamen in periculum venit; sed
 & Moyses pericula sapius sustinuit, qui regimen
 illud saepe recuperat) quanto ergo amplius, qui
 cum studio & ambitione petunt, & semetipsos
 precipitant, severius puniuntur? Oportet ergo
 timere ac tremere & propter conscientiam; pro-
 pter molem, ac Magnitudinem Cura. Et lib. 3.
 de dignitat. sacerdotali c. 10. precipue id conside-
 rare debet, ne aliquam ipsius officii cupiditate tenea-
 tur. Perniciosa est aviditas illius honoris. Item
 c. 11. Quocirca oportet undique diligenter inspice-
 re, & penitus perscrutari, ne scintilla aliqua cu-
 piditatis huius honoris in animo asservata cele-
 tur. Rationem addit: Qui enim potestatem
 illam non concupiscit adipisci; nec ereptionem
 ejus veretur. Nam qui metuunt, & ne depo-
 nantur, tremunt, amaram sustinent servitu-
 rem, & qua malis redundet innumeris, & qua
 tam Deum quam homines frequenter cogunt of-
 fendere. Hanc ergo cupiditatem omni labore,
 omni cura oportet ab animo segregare, & nec ac-
 ceptum jam honorem cum amoris passione retine-
 re. Nam juxta Bedam in proverb. c. 17. v. 18.
 stultus est, qui cum animam Fratris suscipit re-
 gendam, de suis gloriatur Actibus; & non poti-
 us ei humili compassione, quidquid potest, auxi-
 lii salutaris impendit. Talis enim stultus homo
 plaudit manibus suis, cum sponderit pro amico
 suo; ut inquit Sapiens sit. c. 17. v. 18. Ubi Cor-
 nelius à Lapide: sic hodie latantur multi, cum
 opimos Pastoratus, vel Episcopatus aut Abbati-
 as obtinent; cum potius gemere deberent sub
 tanto

tanto onere, quod tot animarum curam in se suscipiant, pro iisq; animam suam & aeternam salutem Deo oppignorent. Et in c. 13. Hebraeor. v. 17. vide quantum sit onus pastorum & Rectorum, ut non sine causa dixerit Chrysostomus: Miror, si potest aliquis Rectorum salvari. Ipse enim onus & curam omnium & singulorum subditorum suorum gerere debet, pro eisq; aeterna mortis periculo se exponere: singulorum enim probitas & salus ab eo exigetur in die Iudicii. Item in c. 11. Zacharia Prop. S. Antiochus homil. 3. censet, pastorem totum debere esse oculum & mentem; quippe qui certo sciat, se pro animabus à Deo concreditis aditurum esse anima propria periculum. Deniq; in c. 1. Aggai. Raro praelatus liber est à culpa subditorum; eò quod vel illi consentiat, vel dissimulet, & cum possit, non coërceat. Et in c. 14. Isaia. Cogitent illud S. Chrysostomi homil. 34. in epist. ad Hebr. Mirabile est, si salventur multi Pralatorum. Plures enim damnantur; sciantq; multos damnari in dignitate positos, qui salvarentur, si viverent privati. Cogitent exemplum Christi, qui quasitus ad regnum, fugit, & privatam egit vitam. Sancti fugerunt dignitates; & dum coacti illas subierunt, quasi sub gravi onere ingemuerunt. S. Martinus, teste Sulpitio, ne diaconatum quidem suscipere voluit, nisi coactus. &c.

307. Qui tamen post collocatum diligens in comparandis necessariis scientiis & virtutibus studium iudicatus fuerit à Superioribus tanto muneri idoneus; non debet ex pusillanimitate volun-

voluntati eorum resistere; sed potest, ac tenetur eorum iudicio ac dispositioni se humiliter submittere, maximè in Ordine Præmonstratensi; si ipsum voluerint ad munus pastorale destinare: nè per indiscretam humilitatem, aut damnabilem timorem in aliud extremum incidat, & talenti absconditi reus effectus, cum servo pigro in tenebras exteriores ejiciatur. *Matth. 25.* de quo S. Chrysostomus *homil. 25. in 1. Epist. ad Corinth.* *Totum reddidit talentum & supplicio affectus est; quoniam id non auxit.* Et Cornelius à Lapide *in citatum c. 25. Matth.* *Notent hoc, qui ingenio, doctrinâ, prudentiâ, aliis dotibus sibi à Deo datis non utuntur ad suam aliorumq; salutem ob desidiam, vel metum peccandi, aliave simili de causâ: ab his enim rationem exactam reposcet Christus in die iudicii.* Præclare etiam S. Prosper *lib. 3. vitæ contemplat. c. 28.* *Dignitas Ecclesiastica nec ambienda est, nec vitanda.* Qui verò præesse ac prodesse populis possunt, si quasitè non fuerint, justè se ipsos percipiendæ Sapientiæ studiis seu vitæ contemplativa tradunt. Verùm ubi requirit necessitas, vel Ecclesiæ utilitas, vel etiam Superioris præceptum laborantibus opem ferrenolle, cum possis, & communi Bono posthabito otiosâ quieti frui velle, sibi vivere, nec suas utilitates in commune conferre, nihil habet æquitatis. Sed & contra justitiam faciunt hi, qui merito sua conversationis vel eruditionis electi, otiosum stadium fructuosa utilitati regendæ multitudinis anteponunt; & tùm possint laboranti Ecclesiæ subvenire, operosa ad-

Y y

sa ad-

se administrationis laborem refugiunt; Ut inquit idem Prosper supra c. 22. Quæ etiam sententia fuit S. Gregorii 3. part. pastoral. admonit. 26. dicentis: Admonendi sunt, qui, cum prædicare utiliter possunt, immoderatâ tamen humilitate refugiunt: ut ex minori consideratione colligant, quantum in rebus majoribus elinquant. Si enim indigentibus proximis ipsi quas habent pecunias absconderent; adjutores procul dubio calamitatis existerent: quo ergo reatu constringantur, aspiciant, qui, dum peccantibus Fratribus verbum prædicationis subtrahunt, morientibus mentibus vitæ remedia abscondunt. Si populum fames attereret, & occulta frumenta ipsi servarent, auctores procul dubio mortis existerent: quâ itaq; plectendi sunt pœnâ, considerent, qui, cum fame verbi animæ pereant, ipsi panem perceptæ gratiæ non ministrant. Unde & bene per Salomonem dicitur: Qui abscondit frumenta, maledicetur in populis. Frumenta quippè abscondere est prædicationis sanctæ verba apud se retinere. In populis autem talis quisq; maledicetur; quia in solius culpâ silentii pro multorum, quos corrigere potuit, pœna damnatur. Et S. Bernardus serm. 18. super Cantic. Rem profecto proximi retines tibi, si plenus virtutibus cum sis, forisq; nihilo minus donis scientiæ & eloquentiæ adornatus, metu forte aut segnitie, aut minus discretâ humilitate: verbum bonum, quod posset prodesse multis, inutili, imò damnabili ligas silentio: Certè maledictus, quod frumenta abscondis populis. Breviter S. Chrysostomus homil.

mil. 34. in c. 13. ad Hebr. *Neq̄, dum quis ad principatum trahitur, recusare; neq̄, dum non trahitur, quisq̄, semetipsum precipitare debet: Sed considerantes tantæ dignitatis amplitudinem, oportet effugere; comprehensos autem obsequium & reverentiam oportet ostendere.* Quisquis ergo Superiorum (quibus subditorum suorum tam interiora, quam exteriora debent esse perspecta) iudicio idoneus fuerit habitus, ad officium pastorale; hoc sine ullâ repugantiâ & contradictione suscipiat, ac cum metu & tremore administret; non dubitans, quin à Deo ad illud vocatus sit. *Dixi: quibus subditorum suorum tam interiora quam exteriora debent esse perspecta.* Nam si Religiosus aliquis non manifestasset candidè & fideliter suo Superiori defectus, vitia, inclinationes, passiones, & naturæ suæ propensiones; is postea sibi imputet, si per Superiorem talium ignarum promoveatur ad tale officium & locum, in quo forsan de salute suâ periclitabitur. Quod periculum tunc esteò majus & gravius, cum quis vitiosas suas inclinationes & defectus celat Superiorem studiosè, de industriâ, & eâ intentione, nè propter eos impediatur à promotione ad officium v. g. Parochi, Provisoris, Cellarii &c. *Quia tunc & Naturam & Deum sibi habet adversantem; Naturam quidem per vitiosas propensiones ad malum, Deum verò per subtractionem & denegationem gratiæ sive auxiliõrum ad tale officium ritè administrandum necessariorum.*

308. Quod si verò quis ritè ad parochiale munus fuerit vocatus & promotus; postea autem successu temporis experiatur, se per omnem suum laborem & studium nihil, aut parum efficere in populo sibi commisso; talis solari se potest doctrinâ illâ, quam S. Bernardus tradit Eugenio Papæ lib. 4. considerat, dicens: Noli diffidere; curam exigeris, non curationem. Audisti: curam illius habes; & non: cura vel sana illum. Verum dixit quidam; Non est in medico, semper relevetur ut aeger. Paulus loquitur: plus omnibus laboravi; non ait: plus omnibus profui, aut plus omnibus fructificavi; alias autem noverat; quia unusquisq; secundum suum laborem accipiet, non secundum proventum. Ita quæso fac tu, quod tuum est: nam Deus quod suum est, satis absq; tuâ sollicitudine & anxietate curabit. Planta, riga, fer curam; & tuas explevisi partes. Incrementum ubi voluerit, dabit Deus, non tu. Ubi fortè noluerit; tibi deperit nihil; dicente Scripturâ: Reddit Deus mercedem laborum Sanctorum suorum. Securus labor, quem nullus valet evacuare defectus. Quod solatium etiam tradit Bonifacio Zacharias Papa in tribus diversis epistolis, his verbis: Si non fuerint conversi, tua prædicationis merces non peribit. Si conversi fuerint, salvasti animas eorum: Si verò in malitia permanserint; merces laboris tui non perdes; opportunè importunè prædica.

S. II.

*De medijs ad obtinendam & exercendam
charitatem proximi necessarijs.*

309. **I**mprimis valent & necessaria sunt pro charitate proximi, quæ supra attulimus pro obtinendâ Charitate Dei, scilicet virtus *Humilitatis*: nam *inter superbos semper jurgia sunt. Proverb. 13.* Item virtus *Paupertatis*: quia *meum & tuum, frigidum illud verbum, quidquid est malorum, in vitam nostram invehit innumeraq; gignit bella;* ut inquit S. Chryostomus *orat. de S. Philogonio tom. 3.* Tertio mortificatio passionum *Tristitiæ & Iræ*: nam tristitia hominem reddit suspiciosum, morosum, impatientem difficilem & molestum. Ira verò & indignatio lites suscitât & contentiones. *Vir iracundus suscitât rixas: qui patiens est, mitigat suscitatas. Proverb. 15.* Quarto necessaria est, mortificatio & abdicatio proprii iudicii; ut non pertinaciter adhæreamus propriæ sententiæ, quasi nobiscum solis habitet sapientia; Sed alijs lubentes cedamus, etiam totam litem & causam, si contentiosius nobiscum digladiari velint; uti benè monet Lanspergius *in speculo Christianæ perfect. c. 5.* Excipe, nisi cessio nostra præjudicaret Divino honori aut proximo scandalum generaret. Quod si verò contendere nobis placuerit cum alijs, id non faciendum est verbis, sed religiosis operibus: *Elaborate potius, ut inter vos contentione laudabili ac meliore a-*

Ty 3

mulatio

mulatione certetis, quis vestrum in opere Dei promptior, quis in oratione ferventior, in lectione sollicitior, in castitate purior, in sobrietate parcior, in corpore honestior, in corde sincerior, in ira mitior, in mansuetudine moderatior, in risu ravior, in gravitate fundatior, in charitate sit jucundior; inquit Eusebius Emisenus homil. 9. ad Monachos. Hæc enim contentio pia Angelos lætificat, & proximos ædificat. Quintò mortificandus est amor proprius. Quia cum is non aliud quærat, quàm utilitatem propriam, commoditatem & interesse, nequit stare cum charitate proximi, quæ non querit, quæ sua sunt 1. Corinth. 13.

Sextò corrigenda in nobis sunt ea omnia, quæ meritò aliis possunt displicere, & conversationem nostram illis reddere odiosam, difficilem, & molestam; cujusmodi sunt mores inurbani & agrestes. *In incessu, statu, habitu, & in omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cujusquam offendat aspectum; inquit Regula c. 6. Et statuta distinct. 1. c. 20. Sint in communi conversatione benigni, atq; modesti, in animi relaxatione cum Religiosâ moderatione & gravitate læti. Item c. 22. facies sit serena, & hilaritatem potius exhibeat, quàm tristitiam. Omnes mores suos accuratè componant, ut nihil sit torvum in oculis, nihil in verbis procax, nihil in actu inverecondum. Imprimis autem ad mutuam charitatem excitandam & fovendam juvant verba suavia & placida; Verbum dulce multiplicat amicos, & mitigat inimicos; inquit Ecclesiasticus c. 6. Et*

6. Et *favus mellis, composita verba, dulcedo anima, sanitas ossium.* Proverb. 16. Undè Eccli. 20. dicitur: *Sapiens in verbis se ipsum amabilem facit.* Et Apostolus hortatur Coloss. 4. *Sermo vester semper in gratiâ sale sit conditus.* Quemadmodum de Christo legitur Luc. 4. *Mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius.*

Septimo charitatem proximi mutuam promovet exterior significatio benevolentia per actiones tales, quibus aliis ostendimus & declaramus, quod eos magnificamus: cujusmodi signa externa & indicia benevolentia præscribit Apostolus Roman. 12, dicens: *Charitate fraternitatis invicem diligentes, honore invicem prævenientes. Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes.* Et Philipp. 2. *Idem sapiatis. eandem charitatem habentes; unanimes, id ipsum sentientes; nihil per contentionem, neq; per inanem gloriam; sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes; non quæ sua sunt, singuli considerantes, sed ea, quæ aliorum.* Qui enim honore alterum prævenit; eo ipso significat, quod illum honore dignum æstimet, & benè erga ipsum sit affectus in animo; adeoq; alter in seipso similiter accenditur amore erga se amantem; juxta illud tritum S. Chrysostomi homil. 13. *ad popul. Vis amari ama.* Eundem effectum habet laudatio & commendatio proximi absentis in eo, in quo est laude dignus; & honorifica de ipso sermocinatio, famæq; illius contra obtrectatores

defensio; Sicut ait ibidem Chryostomus: *non laudari? lauda alium.*

Octavò ad charitatem proximi conservandam necessarium est, ut è congregatione tanquam pestis eliminentur verba illa; *talis hoc de te dixit*, sivè ut abstineamus à garrulitate illà, quã alteri etiam sine malã intentione manifestamus, quæ tertius contra eum dixit. *Audisti verbum adversus proximum tuum? commoriatur in te; fidens, quoniam non te dirumpet;* inquit Ecclesiasticus c. 19. *Nam lingua tertii multos commovit. Et susurro multos turbabit pacem habentes c. 28.* Vide plura superius de *conversat. charitativã.*

310. Nonò ad salutem proximorum promovendam efficax remedium est modestia externa, & vita exemplaris; sicut testatur Concilium Tridentinum sess. 22. de Reform. c. 1. *Nihil est, quod alios magis ad pietatem & Dei cultum assidue instruat, quàm eorum vita & exemplum qui se Divino ministerio dedicarunt. Quapropter sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos vitam moresq; suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, aliisq; omnibus rebus nil nisi grave, moderatum, ac Religione plenum præ se ferant; levia etiam delicta (quæ in ipsis maxima essent) effugiant: ut eorum actiones cunctis afferant venerationem.* Undè S. Paulus 2. Corinth. 6. monet, *ut in omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut Dei ministros, in castitate, in suavitate, in charitate non fictã, in verbo veritatis; nemini dantes ullam offensio-*
nem;

nem; ut non vituperetur ministerium nostrum.
 Et Philipp. 4. Modestia vestra nota sit omnibus
 hominibus. Quaecunq; sunt vera, quaecunq; pudica,
 quaecunq; iusta, quaecunq; Sancta, quaecunq; amabilia,
 quaecunq; bona famasi qua virtus, si qua laus disciplina,
 hac cogitate, hac agite. Sic de S. Ephrem refert
 Gregorius Nyssenus in eius vita; Nullus erat tam
 impudens, qui non intuens eum rubore perfunderetur,
 seq; ipso melior & modestior fieret. De S. Luciano
 etiam martyre scribitur in eius vitâ, quod solâ
 oris modestiâ homines feros & paganos perduxerit
 ad cultum veræ Religionis. Tunc ergo fructuosa erit
 concio & exhortatio presbyteri, si prius ipse fecerit,
 & exemplo suo factibile demonstraverit, quod populum
 docuerit. Sicut de Christo ait Lucas Act. 1. *Cæpit
 Jesus facere & docere.* Neq; ad officium prædicationis
 admitti debet, qui non prius se ita perfecit, ut vitam
 suam Auditoribus tanquam exemplar perfectionis
 proponere possit, & cum Apostolo dicere: *Imitatores
 mei estote, sicut & ego Christi* 1. Corinth. 11.

311. Decimo ad salutem animarum procurandam
 prærequiritur *virtus studiositatis*, quâ excussâ
 omni negligentia & torpore incumbamus totis
 viribus in hoc, ut notitiâ acquiramus sufficientem,
 & competentem scientiam rerum Theologicarum,
 tam pro instructione aliorum, & exhortatione ad
 perfectionem pro cuiuslibet statu & conditione,
 quàm pro administratione Sanctissimorum
 Sacramentorum. Et quidem de scientiâ necessaria
 ad instructionem & prædica-

dicationem intelligitur illud *Malach. 2. Labia
 Sacerdotis custodient scientiam; & legem requi-
 rent ex ore eius.* Sacerdotes enim in prædican-
 do & docendo vices agunt Episcopi; à quo re-
 quirat Apostolus *ad Titum. 1. Ut potens sit ex-
 hortari in doctrinâ sanâ, & eos, qui contra-
 dicunt arguere.* Unde in *Sacerdotis pectore Ra-
 tionale est, & in rationali doctrinâ & veritas
 ponitur, ut discamus sacerdotem doctum esse de-
 bere;* ait S. Hieronymus in *Malach.* Et *Epist.
 ad Nepotianum. Divinas Scripturas sæpius le-
 ge. Imò nunquam de manibus tuis sacra lectio
 deponatur. Disce, quod doceas. Obtine eum,
 qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem;
 ut possis exhortari in doctrinâ sanâ. Nam quo-
 modo excusari posset inscitia in eo, qui se magi-
 strum infantium & insipientium profitetur? ig-
 norans utiq; ignorabitur, imò & multos ignora-
 re faciet, & ignorari;* ait S. Bernardus in *de-
 clamat. super ecce nos reliquimus omnia.* De
 scientiâ verò ad Sacramentorum administratio-
 nem necessariâ, satis etiam constat, quod debe-
 at esse *maxima;* si enim ignorantia damnanda
 est & detestabilis, ac summoperè noxia in ju-
 dice sæculari; quanto magis in iudice spiritua-
 li exitialis erit? *meminerit confessarius, se Ju-
 dicis pariter ac medici personam sustinere, ac
 divina Justitiæ simul & misericordiæ ministrum
 à Deo constitutum esse; ut tanquam arbiter in-
 ter Deum & homines, honori Divino & anima-
 rum salutis consulat.* Ut ergò rectè judicare
 queat, discernens inter lepram & lepram, &

tan-

tanquam peritus medicus animarum morbos
 prudenter curare, & apta cuiq; remedia appli-
 care sciat; quantam potest maximam ad id
 scientiam studeat sibi comparare. Sciat casus
 & censuras sedi Apostolica, & Ordinario suo re-
 servatas. Deniq; hujus Sacramenti doctrinam
 omnem rectè nosse studebit, & alia ad ejus re-
 ctam administrationem necessaria; inquit sum-
 mus Pontifex in Ritu Romano Tit. de Sacra-
 ment. Penit. Cum igitur hæc tanta scientia
 non possit à Religioso vitam activam professo
 acquiri intra spacium tam breve, quod inter
 professionem & Ordinis Sacerdotalis susceptio-
 nem mediat, nisi totum se studiis Theologicis
 impendat; sequitur evidenter, quod non mo-
 dò otium & inertiam fugere, sed etiam omnes
 alias inutiles, & ad finem impertinentes occu-
 pationes seponere debeat, quæ tempus adeo
 pretiosum suffurari, & animum ad vana distra-
 here solent. Undè noster Laurentius Landt-
 meter Commentar. in Regul. S. Augustini c. 4.
 ait: Sanè in Religione, qua instituta est ad præ-
 dicandum, audiendas Confessiones, curam pasto-
 ralem Animarum, certum mihi videtur, non
 satisfacere Religiosum suæ vocationi, si seriò se
 ad studium sacrum non applicet. Ratio est,
 quia tenetur quilibet pro capacitate suâ ac viri-
 bus idoneum se facere ad ea Munia, que pro-
 pria sunt statui illi aut Instituto, quod assumpsit.
 Et habet ea doctrina peculiarem causam in iis,
 qui ex Instituto suo addicantur Beneficiis cura-
 tis. Quia (uti dixit S. Gregorius) ab imperi-
 tis pa-

tus pastoribus Officium pastorale suscipitur in magnâ temeritate.

312. Undecimò, ad profectum in conversione animarum faciendum necessaria est *virtus prudentia*, quæ est *recta agibilum ratio*, juxta Aristotelem 6. *Ethicor.* 5. sive virtus moralis, consulens, judicans, & imperans, quid in singulis circumstantiis pro obtinendo fine nostro fieri debeat. Quamvis enim universim sit verissimum, quod *sublatâ prudentiâ, virtus jam non virtus, sed vitium sit*; ut inquit S. Bernardus *serm. 49. in Cantic.* hoc tamen vel maximè locum habet in actionibus & functionibus vitæ activæ; v.g. in catechizatione rudium, prædicatione verbi divini, correctione peccantium, administratione Sacramenti poenitentiae. &c. ita ut non immeritò summus Pontifex *in Rituali Romano* dicat, sacerdotem debere, *quantum potest maximam prudentiam sibi comparare*. Quia *quasi inter bruta animalia petra salus esse debet Sacerdos in populis; curare namq; sacerdoti necesse est, quæ singulis dicat, unumquemq; qualiter admoneat*; ut inquit S. Gregorius *homil. 17. in Luc. c. 10.*

Porro media ad prudentiæ virtutem acquirendam valent sequentia: *Primum* est, ut passionibus & motus nostri Appetitus tam concupiscibilis quam irascibilis perfectè edomemus, & edomitas sub rationis fræno teneamus; nè intellectum, qui est animæ nostræ oculus, excæcantes, vel obfuscantes, impellant nos ad aliquid inconsideratè, præcipitanter & sine præ-

cipi-

cipitanter & sine præviâ deliberatione confilioq; aggrediendum.

Secundum est, ut semper in fine cujuslibet magni momenti negotii nos reflectamus ad illius successum; & examinemus, an, quare & quâ ratione in eo â recto tramite aberraverimus, ac qualiter deinceps errorem corrigere, vel præcavere possimus, v.g. correxit quis proximum errantem & delinquentem, sed absq; fructu & illius emendatione; quia tempus aptum non expectavit; hic si post discussionem & examinationem super facto suo deprehendat errorem commissum, & causam successus minùs felicitis; deinceps cautior in corrigendo existet, & occasionem magis opportunam expectabit. Undè S. Franciscus Xaverius in missione Indicâ suos instruebat, ut semper post finitam concionem, Sacramenti pœnitentiæ administrationem, & alias functiones spirituales hujusmodi reflexionem & discussionem instituerent; uti videre est in variis illius epistolis & instructionibus. Hac enim ratione *consilium futuri venit ex præterito*; uti notat Seneca lib. 12. epist. 48. Nam etiam *pecora vitare norunt, quæ se læsisse cognoscunt; itinera illa non repetunt, ubi in joveam corruerunt; tenaces laqueos avis capta declinat*; inquit Isidorus lib. 4. Epistolar.

Tertium est, ut ad aliorum etiam actiones, & successus earundem respiciamus, atq; ex iis discamus, qualiter nos in simili negotio gerere debeamus. *Felix, quem faciunt aliena pericula*

cula

cula cautum! canit Poëta. Et Bonum est in alieno malo fugienda intueri; ut ait Seneca in Proverb. Nam ruina precedentium docet posteros; & cautio est semper in reliquum lapsus anterior; ex vitio enim alterius sapiens emendat suum; & ignavus nimis est, qui post exemplum invenitur incautus. Scopulus ille vitandus est, ubi alter offendit; inquit Isidorus supra.

Quartum est, ut in rebus magni momenti petamus consilium à viris prudentibus & expertis; Sicut monet Scriptura Tob. 4. Consilium semper à sapiente perquire. Nam qui sapiens est, aut esse vult, audit consilia. Proverb. 12. Quinam verò sint illi sapientes, à quibus flagitandum est consilium, declarat Job. c. 12. dicens: In antiquis est sapientia, & in multo tempore prudentia. Quod si tales non adsint, melius est etiam alios juniores consulere, quam sine omni consilio procedere; quia sæpè vilis quispiam & abjectus invenit, quod magnum & sapientem præterit; ut inquit S. Chryostomus homil. 9. de Laudibus S. Pauli. Et ut habet proverbium: Quandoq, olitor est opportuna locutus.

Quintum est, ut frequenter cum viris prudentibus agamus & conversemur; juxta illud monitum Eccli. 6. Si videris sensatum, evigila ad eum; & gradus ostiorum illius exerat pedes tuus. Nam qui cum sapientibus graditur, sapiens erit. Proverb. 13. Et Eccli. 8. Ne despicias narrationem presbyterorum sapientum, & in

pro-

proverbiis eorum conversare; ab ipsis enim disces sapientiam.

Sextum est, ut semper maturè ante quodlibet magni momenti negotium præmeditemur, an & quid indè utilitatis sequi possit; & quâ ratione pertractandum sit, ut ad felicem exitum perducatur; quæ difficultates & gravamina accidere, & ejus expectatum successum impedire possint &c. Ita enim monet Ecclesiasticus c. 32. *Fili, sine consilio nihil facias; & post factum non pœnitebis.* Nam qui agunt omnia cum consilio, reguntur sapientiâ. Proverb. 13. *Et astutus omnia agit cum consilio;* uti dicitur *ibidem;* ubi per consilium intelligitur deliberatio, præmeditatio, & consultatio, quam quis secum adhibet ante operis inceptionem: nè quid non provisum accidat; & illum stultorum vocem extorqueat: *non putabam.*

Septimum est, ut probè noscamus indolem, naturalem complexionem, aut diuturno usu introductam inclinationem nostram, vires, talenta, & facultates tum corporis, tum animi: nè plus oneris nobis imponamus, quam ferre possimus; aut nè talia munia affectemus aut suscipiamus, quibus obeundis vires & talenta non suppetunt; aut in tali loco, occasione, vel societate commoremur, in quâ propter vehementem naturæ nostræ inclinationem periclitari sit necesse. Undè priscum illud Philosophorum adagium: *Nosce te ipsum;* metire & experire vires tuas; num oneri ferendo sint pares. Qui enim plenam sui ipsius cognitionem habet, facilius

cilius dispicit, quæ ipsi mediâ ad finem suum
 obtinendum convenient, & quæ disconvenient,
 Octavum est, ut prudentiam à Deo Bonorum
 omnium datore instanter & enixè postulemus;
 sicut monet S. Jacobus in epistolâ suâ canon. c. 1.
 dicens: *Si quis vestrum indiget sapientia, pos-
 tulet à Deo, qui dat omnibus affluenter; &
 non improperat; & dabitur ei.* Undè Sapient.
 7. dicitur: *Invocavi, & venit in me spiritus
 Sapientia.* Et Psalm. 118. ait David ad Deum:
Super inimicos meos prudentem me fecisti.

Atq; hæc de perfectione, quæ est charitas er-
 ga Deum & proximum, deq; mediis ad eam per-
 tingendi sufficiant. Qui enim in his impigrum
 se exhibuerit, & Divinæ gratiæ conperatus fue-
 rit, is procul dubio crescet in virum perfectum.

Collegio Societatis Jesu paderb

F I N I S.

1697.

Regi sæculorum immortalis, invisibili, soli
 Deo honor & Gloria in Sæcula Sæ-
 culorum. Amen. I. Ti-
 moth. 1.

